

รายงานตลาดนัดความรู้

“พลังเยาวชน...พลิกฟื้นชุมชนท้องถิ่น”

โครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น (๔ ภาค)

วันศุกร์ที่ ๑๖ – วันอาทิตย์ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๖

ณ สถานฝึกอบรมงานอภิบาล บ้านผู้หว่าน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

จัดทำโดย

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

สนับสนุนโดย

มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

คำนำ

โลกยุคปัจจุบัน กล่าวได้ว่าเป็น ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Society and Economy) ที่ขับเคลื่อนหรือแข่งขันกันด้วย “ความรู้” เป็นปัจจัยสำคัญ การแข่งขันหรือพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อมุ่งไปสู่ความอยู่ดีกินดี และมีความสุข “ความรู้” ถือเป็น “ต้นทุนทางปัญญา” ที่ต้องสร้างยกระดับ รวบรวม จัดระบบ จัดเก็บ โดยให้เข้าถึงง่าย และนำไปใช้ได้ง่าย หรือเรียกว่าต้องมี “การจัดการความรู้” (Knowledge Management / KM) เพื่อให้การดำเนินงานของบุคคล องค์กร และเครือข่าย บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีคุณค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ทำหน้าที่หนุนเสริมการทำงานของชุมชนท้องถิ่น ให้มีขีดความสามารถในการนำ แนวคิด หลักการ และเครื่องมือการจัดการความรู้ไปใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

เอกสารรายงานเวทีตลาดนัดความรู้ “พลังเยาวชน...พลิกฟื้นชุมชนท้องถิ่น” ที่จัดขึ้นในวันที่ ๑๖ – ๑๘ มกราคม ๒๕๕๒ ณ สถานฝึกอบรมงานอภิบาล บ้านผู้หว่าน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จึงจัดทำขึ้นเพื่อ (๑) บันทึกร่องรอยการเรียนรู้ร่วมกันของเด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน และหน่วยปมเพาะเด็กและเยาวชน (๒) นำเสนอบทเรียน องค์ความรู้ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี (๓) นำเสนอวิธีการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ของเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความหลากหลายของพื้นที่ (๔) นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) ในการปมเพาะเด็กและเยาวชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายใต้การดำเนินงานของโครงการฯ

สรส. ขอขอบพระคุณแกนนำชุมชน ภาคิพันธ์มิตร และผู้ที่มีส่วนสนับสนุน และเกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทุกท่าน

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

เวทีตลาดนัดความรู้	๔
ตลาดนัดความรู้ “พลังเยาวชน...พลิกพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น”	๔
นำรู้ เรื่อง... การจัดตลาดนัดความรู้	๖
กิจกรรมในตลาดนัดความรู้	๘
อุดมการณ์ชีวิตกับจิตอาสา	๑๙
อุดมการณ์ชีวิตและการให้ ของเยาวชนไทยหัวใจอาสา	๒๐
สะท้อนความคิดและมุมมองจากพี่และน้อง	๒๙
การเรียนรู้...สู่การเปลี่ยนแปลง	๓๒
เราเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลง (we learn & we change)	๓๓
สะท้อนความคิดและมุมมองจากพี่และน้อง	๔๒
การสร้างฐานอาชีพในชุมชน สู่วิถีการพึ่งตนเอง	๔๗
การสร้างฐานอาชีพในชุมชน	๔๘
สะท้อนความคิดและมุมมองจากพี่และน้อง	๕๙
ศิลปวัฒนธรรมชุมชน สีสันแห่งชีวิต	๖๓
ศิลปะ วัฒนธรรม ชุมชน สีสันแห่งชีวิต	๖๔
สะท้อนความคิดและมุมมองจากพี่และน้อง	๗๓
ประเทศตำบลกับอนาคตของลูกหลาน	๗๕
คุยกับผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๗๕
สะท้อนความคิดและมุมมองจากผู้แทน	๙๗

สารบัญ

หน้า

สถานพินิจฯ นครศรีฯ คีนเด็กดีสู่สังคม	๙๙
ข้อคิดความเห็นจากผู้ใหญ่ใจดี	๑๐๔
ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช	๑๐๔
รศ.ดร.ศุภวัลย์ พลายน้อย	๑๐๗
รศ.ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย	๑๐๘
อ.ทรงพล เจตนาวณิชชัย	๑๑๐
ถอดบทเรียนจากกิจกรรมที่ทำ	๑๑๓
จากใจผู้ช่วยผู้จัดการโครงการเยาวชน	๑๑๗
ภาคผนวก	๑๒๐
รายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีตลาดนัดความรู้	

เวทีตลาดนัดความรู้

ตลาดนัดความรู้ “พลังเยาวชน...พลิกฟื้นชุมชนท้องถิ่น”

เวทีตลาดนัดความรู้ “พลังเยาวชน...พลิกฟื้นชุมชนท้องถิ่น” จัดขึ้นในวันศุกร์ที่ ๑๖ – วันอาทิตย์ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๒ ณ สถานฝึกอบรมงานอภิบาล บ้านผู้หว่าน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จัดโดยโครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น (๔ ภาค) ภายใต้การสนับสนุนของ มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดยมีกลุ่มเป้าหมายและภาคีในเครือข่ายเข้าร่วม จาก ๔ ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ จำนวนกว่า XXX คน

วัตถุประสงค์ในการจัดตลาดนัดความรู้

เพื่อเอื้อให้เกิด “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้” ระหว่างผู้บริหาร องค์กรการบริหารส่วนตำบล แกนนำชุมชน แกนนำศูนย์ครอบครัว พื้เลี้ยงเด็ก เยาวชน

และตัวเด็กเยาวชน ในเรื่องการขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชน โดยคัดสรร กิจกรรมเด่นๆ ของแต่ละภาค มาจัดรวมกัน ๔ ภาค เพื่อให้ทุกฝ่าย ทุกภาค ส่วนได้ “วิธีคิด วิธีการ” ใหม่ ๆ กลับไปเคลื่อนไหวงานในพื้นที่ของตนเอง อีกทั้ง เพื่อให้เกิดเครือข่ายความเป็นเพื่อน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่าง ต่อเนื่อง

สิ่งดี ๆ ที่จะนำมาแลกเปลี่ยนในตลาดนัดความรู้ อาทิเช่น

- ตัวอย่าง “แนวปฏิบัติที่ดี (best practice)” ที่เป็นนวัตกรรมใน การบ่มเพาะเด็กและเยาวชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ภายใต้การ ดำเนินงานของโครงการ
- ตัวอย่าง “บทเรียน องค์ความรู้” ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถอยู่ในชุมชนได้อย่างมีคุณค่า มี ศักดิ์ศรี
- วิธีการประยุกต์ใช้ “การจัดการความรู้” ของเด็กและเยาวชนใน ชุมชนท้องถิ่นท่ามกลางความหลากหลายของบริบทและพื้นที่

พลังเยาวชน...จะพลิกฟื้นชุมชนท้องถิ่นได้อย่างไร?

การจัดเวทีตลาดนัดความรู้ครั้งนี้จะเน้นไปที่การสร้าง “พลังปัญญา” โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเลือกหยิบนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ในการทำงานจริง รวมทั้งเสริม “พลังกาย” และ สร้าง “พลังใจ” ให้แก่น้องๆ เยาวชน ตลอดจนพี่เลี้ยง หรือคนทำงานในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังเป็นเวที ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มคนที่อยู่ต่างพื้นที่กันได้มาพบปะกัน เรียนรู้รูปธรรมของ พื้นที่อื่น นอกจากจะสามารถนำชุดความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ดำเนินการในพื้นที่ ของตนเองแล้ว ยังคาดหวังว่าต่อไปแต่ละกลุ่มจะค่อยๆ ขยายผลให้ครอบคลุม ทั้งพื้นที่ รวมถึงพื้นที่ใกล้เคียง และเกิดเป็น “เครือข่าย” ที่เชื่อมโยงกันบน ฐานความรู้จากการปฏิบัติจริงต่อไป

นำรู้ เรื่อง... การจัดตลาดนัดความรู้*

“ตลาดนัดความรู้” เป็นกิจกรรมกึ่งฝึกอบรม กึ่งปฏิบัติจริงให้แก่ น้องๆ เยาวชน และคนทำงานในพื้นที่ ซึ่งถือว่าเป็น “คุณกิจ” ในงานนี้ จะได้มา แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานจริง และเพื่อให้ได้รู้จัก หลักการ และวิธีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ไปพร้อมๆ กัน เช่น เรียนรู้วิธีการทำหน้าที่ของ “คุณอำนวย” ในการจัดการความรู้ และ เรียนรู้ความรู้เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

กฎในการจัดตลาดนัดความรู้ มี ๒ ข้อคือ

๑. ผู้มาเข้าตลาดนัดต้องเป็นคุณกิจตัวจริง คือ น้องๆ เยาวชน และคนทำงานในพื้นที่ไม่ใช่ผู้ที่มาสังเกตการณ์หรือแค่อยากเรียนรู้เรื่องการจัดการความรู้ แต่ไม่มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติอย่างจริงจัง

๒. ต้องมีการทำการบ้านมาก่อน หรือเตรียมการล่วงหน้าเป็นอย่างดี ทั้ง “คุณอำนวย” และ “คุณกิจ”

กิจกรรมหลักในตลาดนัด คือ การเอา “ความรู้” มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน แตกต่างจากตลาดนัดทั่วไปตรงที่ “สินค้า” ที่เอามาแลกเปลี่ยนกัน ไม่ใช่วัตถุสิ่งของ แต่เป็น **เรื่องเล่า** ของความสำเร็จ โดยที่ในเรื่องเล่าเหล่านั้น มีความรู้แฝงอยู่ เป็นความรู้เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ของตลาดนัด ในตลาดนัดทั่วไป สินค้าที่เราขายหรือแลกเปลี่ยนจะหมดไป แต่ “**ในตลาดนัดความรู้ เมื่อแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ ตัวความรู้ในตัวเองจะยิ่งงอกเงยเพิ่มพูนขึ้น**”

“การจัดการทุนปัญญา” คือ การนำ “ทุนปัญญา” มาจัดตลาดนัดความรู้เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง โดยตลาดนัดความรู้จะเป็นเครื่องมือใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อย ๕ ประการ คือ

๑. การต่อยอดความรู้ ระหว่าง **วิธีการที่ดี** หลากหลายวิธี จากการ

ที่ห้องๆ เยาวชน และคนทำงานในพื้นที่ผู้มีวิธีการทำงานหลากหลายแบบ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ความรู้ฝังลึก” (tacit knowledge) ซึ่งกันและกัน

๒. การสะสม**ขุมความรู้** จากการเล่าเรื่อง เกี่ยวกับ**วิธีการที่ดี** หลากหลายวิธี และ “สกัด” ออกมาเป็น**ขุมความรู้**

๓. การ**แสดงความชื่นชม** การยอมรับนับถือต่อการริเริ่ม **สร้างสรรค์ซึ่งกันและกัน** จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ห้องๆ เยาวชน และคนทำงานในพื้นที่ได้ใช้ความเพียรพยายามในการสร้างสรรค์งานต่อไป และเป็นแรงจูงใจต่อคนอื่นๆ ด้วย

๔. เป็นแหล่งให้คนในพื้นที่ ได้มาเรียนรู้จากของจริง ผู้มี**ประสบการณ์จริง**

๕. ทำให้ห้องๆ เยาวชน และคนทำงานในพื้นที่ จากต่างพื้นที่ ได้มาพบปะกัน อันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง หรือรวมตัวกันเป็น**ชุมชนแนวปฏิบัติ** (Community of Practice) นั้นเอง

กิจกรรมในตลาดนัดความรู้

กำหนดการเวทีตลาดนัดความรู้“พลังเยาวชนพลิกฟื้นชุมชนท้องถิ่น”

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๒

๑๑.๐๐ น. เป็นต้นไป เดินทางถึงบ้านผู้หว่าน จ.นครปฐม และเข้าพัก

วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๒

๐๘.๐๐ น. - ๐๙.๐๐ น. ลงทะเบียน

๐๙.๐๐ น. - ๐๙.๓๐ น. กล่าวต้อนรับ ชี้แจงวัตถุประสงค์
โดย คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการ สรส.
กล่าวเปิดงาน โดย คุณปิยาภรณ์ มั่นทะจิดร
ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล

๐๙.๓๐ น. - ๑๐.๐๐ น. ชมการแสดงชุด อลังการ ละอ่อนล้านนา

๑๐.๒๐ น. - ๑๐.๔๐ น. กิจกรรมทำความรู้จัก การเรียนรู้แบบ Play & Learn

๑๐.๔๐ น. - ๑๑.๐๐ น. ชี้แจงกระบวนการในห้องย่อย / แนะนำห้องย่อย

๑๑.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น. กิจกรรมห้องย่อย

ห้องที่ ๑ : อุดมการณ์ชีวิตกับจิตอาสา

ห้องที่ ๒ : การเรียนรู้...สู่การเปลี่ยนแปลง

ห้องที่ ๓ : การสร้างฐานอาชีพในชุมชน วิถีสู่การพึ่งตนเอง

ห้องที่ ๔ : ศิลปวัฒนธรรมชุมชน สีสันแห่งชีวิต

ห้องที่ ๕ : ประเทศตำบลกับอนาคตของลูกหลาน

๑๗.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. พักผ่อนตามอัธยาศัย / เตรียมการแสดง

๑๘.๐๐ น. - ๒๒.๐๐ น. การสืบสานวัฒนธรรม ด้วยพลังเยาวชน ๔ ภาค

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๒

- ๐๗.๐๐ น. - ๐๘.๐๐ น. รับประทานอาหารเช้า
- ๐๘.๓๐ น. - ๐๙.๐๐ น. กิจกรรมอุ่นเครื่อง
- ๐๙.๐๐ น. - ๑๐.๓๐ น. ตัวแทนห้องย่อยนำเสนอผลการพูดคุย
- ๑๑.๐๐ น. - ๑๒.๐๐ น. ให้ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนงานต่อ
โดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช
รองประธานกรรมการมูลนิธิสยามกัมมาจล
สรุปผลและกล่าวปิดเวที
โดย คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการ สรส.
- ๑๒.๐๐ น. - ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยง
เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ต้อนรับคณะเยาวชนที่ห้องประชุม ศาลาไม้เก็ล

เยาวชนแต่ละภาค ทั้งภาคเหนือ กลาง อีสาน ไต้ เดินทางเข้าพักที่บ้านผู้หว่านตั้งแต่เมื่อเย็นวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๒ เพื่อให้ร่างกายและจิตใจได้พักผ่อนเต็มที่และได้มีเวลาเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวันรุ่งขึ้น

เพราะฉะนั้นในเช้าของวันที่ ๑๗ คณะเยาวชน และพี่เลี้ยงทุกภาคจึงมาลงทะเบียนด้วยหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ใครที่เคยรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อนก็เข้ามาทักทายพูดคุยกันตามประสาพี่น้องผองเพื่อนที่ไม่ได้พบปะกันมานาน

งานครั้งนี้ เป็นตลาดนัดความรู้เยาวชนระดับประเทศ มีแม่งานใหญ่คือ คุณสุดี บุรณะสิงห์ หรือพี่หน่อง ที่ทุ่มเทกำลังในการจัดการ พร้อมทั้งระดมทีมงานจากมูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนาหลายคน เพื่อช่วยกันลงทะเบียน และให้การต้อนรับน้องๆ เยาวชนจากภูมิภาคต่างๆ

อีกทั้งแขกเหรื่อที่มาหลายท่านก็คุ้นหน้าคุ้นตากันดี เพราะหลายคนเป็นภาคีเครือข่ายการทำงานของ สรส. มาก่อน มีต้องพูดถึงทีมงานของแต่ละภาค งานนี้มาคอยชื่นชมความสำเร็จของเยาวชนที่ปลุกปั้นมากับมือ

เปิดเวทีด้วยการแสดงสุดอลังการ

พลังของเยาวชนคนรุ่นใหม่ มีพลังแห่งความสร้างสรรค์ที่เหนือความคาดคิดเสมอ การแสดงเปิดโรง จึงต้องมาจากพลังแห่งความมุ่งมั่นทุ่มเทอย่างเต็มที่ โดยตัวแทนเยาวชนจากภาคเหนือ แสดงในชุด “อลังการละอ่อนล้านนา”

การแสดงชุดนี้แค่ไต่ยีนก็ชวนให้คิดต่อว่าละอ่อนจะอลังการอย่างไร ยังมีทันจะได้คำตอบ แว่วเสียงเครื่องสายโหมโรงดังขึ้น จากนั้นนางรำตัวน้อยก็ค่อยๆ เยื้องกาย ยूरยาตออกมา แล้วการรำรำก็เริ่มต้นขึ้น...

คุณตี๋ม (รัตนา กิตติกร) ซึ่งนั่งชมอยู่ ถึงกับรำพึงว่า “แหม เด็กคนนี้พออนุวยสวย...” นางรำรายเจ็ดฉายด้วยชุดล้านนาประกอบเสียงดนตรีผลัดเปลี่ยนกัน ๔ ชุด เป็นการแสดงเปิดเวทีที่ชวนให้ตื่นตาตื่นใจยิ่ง

สำหรับคุณค่าและความหมาย เพื่อสื่อสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนช้อยงดงาม มีการโปรยข้าวตอกดอกไม้ต้อนรับ เสียงกลองสะบัดชัยในท่วงทำนองสื่อให้เห็นถึงฤกษ์ยามยามดีในการเริ่มต้น รวมถึงทำรำที่สะท้อนความเป็นล้านนา อาทิเช่น ทำรำพ่อนกล้าราย, พ่อนศรีภูตาล, มินกระบอก, พ่อนเล็บ, พ่อนแวง, พ่อนตะคลีศรีสมใจ, พ่อนเงินสตรี, พ่อนนกพ่อนโต, พ่อนสไบรี, พ่อนไต, พ่อนปีติ, พ่อนรับสวัสดิ์วิถील้านนา ฯลฯ

การแสดงชุดนี้ชวนให้เพื่อนเยาวชนเคลิบเคลิ้มไปพร้อมกับทำรำอันงดงามและเสียงเพลงกันอ่อนหวานนุ่มนวล ชวนให้น้อมใจที่จะสานพลังเครือข่ายเยาวชนให้เข้มแข็งยั่งยืนต่อไป

เปิดตลาดนัดความรู้เยาวชน ๔ ภาค

เสียงพิธีกรหนุ่มสาว
กล่าวทักทายเพื่อนๆ เยาวชน
และสวัสดิ์ผู้ใหญ๋ใจดีทุกท่าน
ในห้องประชุม ซึ่งพิธีกรทั้งคู่
เป็นแกนนำเยาวชนจากตำบล
ตากฟ้า อำเภอตากฟ้า
จังหวัดนครสวรรค์ ฝ่ายชาย
คือ น้องกอล์ฟ (นายสุรศักดิ์

ขันทอง) และฝ่ายหญิง คือ น้องแอม (นางสาวชฎาพร สืบสวัสดิ์) เข้ามารับ
หน้าที่พิธีกรครั้งนี้ และได้เชิญคุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบัน
เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) กล่าวต้อนรับผู้ทรงคุณวุฒิ และ
แนะนำผู้หลักผู้ใหญ่จากเครือข่ายที่มาพร้อมเป็นเกียรติในงาน ทั้ง นายกองค์การ
บริหารส่วนตำบล ตัวแทนจากส่วนราชการในจังหวัดที่เป็นพื้นที่ทำงาน แนะนำ
นายก อบต. จาก ๔ ภาค ที่เชิญมาครั้งนี้ อาทิเช่น นายก อบต.ท่าข้าม อ.
หาดใหญ่, นายก อบต.กันตรวจระมวล จ.สุรินทร์, นายก อบต. วัดดาว บาง
ปลาม้า จ.สุพรรณบุรี

นอกจากนี้มีตัวแทน พมจ. นครสวรรค์ ๒ ท่าน, ตัวแทน กศน. สุรินทร์
และตัวแทนจากสถานพินิจ นครศรีธรรมราช

การขับเคลื่อนโครงการนี้ ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิสยามกัมมาจล
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มีผู้ประสานงาน ๔ ภาค ประกอบด้วย

ภาคเหนือ	สหทัยา วิเศษ (กั๋ง)
ภาคอีสาน	วราภรณ์ หลวงมณี (อ้อย)
ภาคกลาง	คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ และพรศิริ คตบุญ (ลูกน้ำ)
ภาคใต้	สมโภชน์ นาคกล่อม (ปาน) อ.จิระวิทย์ จำปา,
ราเชนทร์ พงษ์ศักดิ์

คุณทรงพล กล่าวว่า สำหรับเป้าหมายหรือสิ่งที่อยากเห็น อยากให้เกิดขึ้นจากโครงการนี้ คือ ๑) เยาวชนสามารถอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข มีคุณค่า ภาคภูมิใจ และ ๒) เยาวชนสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตัวเรา พ่อแม่ และชุมชนและคนอื่น ๆ

“จากการลงพื้นที่ไปเยี่ยมเยียนพูดคุยเห็นน้องเยาวชนทำกิจกรรมกันมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกษตร จิตสาธารณะ และเครือข่ายเยาวชน พี่เลี้ยงบางคนฝึกทักษะชีวิต เช่น ศูนย์การเรียนรู้บ้านดิน ช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดความเข้าใจโลก เข้าใจชีวิตให้ถ่องแท้มากขึ้น ไม่จำเป็นต้องรวย แต่ให้มีความสุข

ที่ผ่านมาได้จัดกระบวนการในแต่ละภาค พบว่าเยาวชน พี่เลี้ยง อบต. ได้เรียนรู้วิถีคิดใหม่ๆ ในเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชน และรูปแบบที่จะนำไปใช้พัฒนาเยาวชนต่อ และถ้าทั้ง ๔ ภาคได้มาเจอกัน ต่างวัฒนธรรม ต่างพื้นที่ มีจุดเด่นมากมาย ซึ่งแต่ละภาคส่งมาแค่ ๕๐ คนเท่านั้น ถึงแม้ว่าจะอยากส่งมาเพิ่มแต่ก็ต้องขอจำกัดไว้เท่านี้ก่อน และอาจจะมีการมีช่องทางต่อไปในอนาคต”

พบผู้ใหญ่อยุ่ใจดีจากมูลนิธิสยามกัมมาจล

ตลาดนัดความรู้ “พลังเยาวชน... พลิกพื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น” ครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีไม่ได้ หากขาดผู้ใหญ่ใจดีที่ให้การสนับสนุนมาอย่างต่อเนื่องและเห็นความสำคัญของพลังเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นพลังสำคัญของประเทศไทยในอนาคต มูลนิธิสยามกัมมาจล

ตระหนักและให้คุณค่าต่อเยาวชนเป็นอย่างสูง งานนี้จึงยกทีมงานของมูลนิธิ มาร่วมชื่นชมด้วยทุกท่าน และหัวเรือใหญ่ คือ คุณปิยาภรณ์ มั่นทจิตร หรือ คุณเปา ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล ได้กล่าวต้อนรับน้องๆ แยกมีผู้ เกียรติและเยาวชนพลังสูงทุกท่าน

“สวัสดิ์ทุกท่าน ท่านนายก รองนายก ปลัด ผู้ใหญ่ใจดีจาก พมจ. สถาน พิณิจ หลายท่านเคยพบกันแล้ว และหลายท่านยังไม่เคยได้เจอกัน ซึ่งก็จะเป็น เครือข่ายร่วมกันต่อไป และน้องๆ พลังสูงทุกท่าน เพราะมีพลังในการที่จะ ทำงานเพื่อคนอื่นได้เยอะ น้องๆ ทุกคนที่ลงมือทำงานและเข้ามาอยู่ในห้องนี้ เชื่อว่าพวกเราผ่านประสบการณ์ชีวิตมาแล้ว และทุกคนมีพลังข้างในสูงมาก โดยเฉพาะพลังใจ ขับเคลื่อนตัวเราไปสู่ความสำเร็จ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคน อื่น และทำให้ชุมชนดีขึ้น เป้าหมายวันนี้ คือ การสร้างเครือข่าย ร่วมพลัง เล็ก ร้อยพลังเล็ก ๆ ให้ใหญ่ขึ้นและขับเคลื่อนสังคมไทยไปได้

หลายคนบอกว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย มักจะเปลี่ยนจากข้างบน แต่ที่เราทำกันก็เชื่อว่าเราเปลี่ยนแปลงจากจุดเล็ก ๆ ได้ และที่มาเจอกัน เป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงจากข้างล่าง จากพื้นที่ จากคนเล็ก ๆ มา ร้อยพลังร่วมกัน ทำให้เกิดพลังสูง และผู้ใหญ่ใจดีมาช่วยให้ท่านได้สร้าง ประโยชน์ต่อสังคมจริงๆ และจะเปลี่ยนแปลงสังคมได้ในระยะยาว และเป็น โอกาสของเรา ที่จะสร้างประโยชน์ด้วยตัวเอง และเชื่อว่าจุดเปลี่ยน สังคมไทย อาจะเกิดจากพวกเราในห้องนี้

ขอบคุณน้องๆ พลังสูง ผู้ใหญ่ใจดีทุกท่าน และมูลนิธิ ที่คอยสนับสนุน ให้เกิดพลังการขับเคลื่อนสังคมไทยได้ สำหรับครั้งนี้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่จะสร้างความรู้และน้องๆ จะต้องบอกได้ว่าเราจะไปสร้างการเปลี่ยนแปลง อย่างไม่รู้กันต่อไป ขอขอบคุณค่ะ”

กิจกรรมทำความรู้จัก การเรียนรู้แบบ Play & Learn

วัยเด็กและเยาวชน เป็นวัยที่มีพลังสร้างสรรค์และเป็นวัยที่มีความดีงามในตัวเอง... ก่อนที่เข้าสู่กระบวนการหลัก จึงต้องมีกิจกรรมอุ่นเครื่องเพื่อให้เกิดการตื่นตัว เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ ซึ่งแม้จะเป็นกิจกรรมง่ายๆ แต่ก็เรียกเสียงหัวเราะได้ไม่น้อย

ห้องวิโรจน์ เยาวชนจากจังหวัดชัยภูมิ อาสา
เป็นผู้นำเกมสนุกๆ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน นำ
เล่นเกมฝึกสมอง ๒ ชีค ด้วยการสลับนิ้วโป้งและ
นิ้วก้อย ทั้ง ๒ มือ และชวนร้องเพลง “นิ้วโป้งมาเจอ
กัน ถามว่าไปไหนมา ม้วนนิ้วขอลา แล้วค่อยมา
เจอกัน แล้วค่อยมาเจอกัน” (ไล่ไปที่ละนิ้ว) ต่อมาให้
น้องๆ เยาวชนวิ่งจับคู่หันหน้าเข้าหากัน สลับสับเปลี่ยน
กันไปทั้งนั้น ยืน เดินและเปลี่ยนคู่ให้เร็วที่สุด เปลี่ยนคู่ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน
จนไปถึงการรวมกลุ่มเพื่อนทั้ง ๔ ภาค

เกมนี้ มีคนน้อยๆ ก็เล่นได้ แต่ถ้ามีคนมากๆ ก็เล่นได้ แม้จะมีน้อง
เยาวชนรวมกันแล้วถึง ๒๐๐ คน แค่นี้ก็ทำให้น้องได้รู้จักกัน และได้เพื่อนใหม่
ไปหลายคน ผู้อาสาเล่นเกม ชวนเล่น ชวนคุย ชวนร้องด้วยเสียงที่ดังฟังชัด
ชวนให้กิจกรรมดูตื่นเต้นเร้าใจไปด้วย ช่วยกระตุ้นต่อมการเรียนรู้ให้แก่น้องๆ
เป็นอย่างดี

แนะนำห้องเรียนรู้จากผู้ช่วยผู้จัดการโครงการฯ

สมโภชน์ นาคกล่อม (ปาน) ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการฯ ซึ่งเป็นหัวหน้ากร
ขับเคลื่อนโครงการอีกคนหนึ่ง ชวนพี่เลี้ยงแต่ละภาคออกมาโฆษณาห้องเรียนรู้
ว่ามีจุดเด่น มีความน่าสนใจอย่างไรบ้าง โดยมีรายละเอียดเบื้องต้น ดังนี้

ห้องที่ ๑ : อุดมการณ์ชีวิตกับจิตอาสา

คุณค่า ศักดิ์ศรี ความหมายของชีวิตของมนุษย์คืออะไร

จะอยู่อย่างไรให้มีความหมายและมีคุณค่าในชุมชน

เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของกระบวนการหล่อหลอมอุดมการณ์

ทวนกระแสของคนหนุ่มสาวภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ของเครือข่ายเยาวชน

จ.ลำพูน

ห้องที่ ๒ : การเรียนรู้...สู่การเปลี่ยนแปลง

พบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กลับสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การเรียนรู้ที่เข้าถึง ความจริง ความดี ความงาม

กระบวนการที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ภายในและภายนอกอย่างกลมกลืน

พบกับเยาวชนจากศูนย์เรียนรู้บ้านดินและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี

ห้องที่ ๓ : การสร้างฐานอาชีพในชุมชน วิธีสู่การพึ่งตนเอง

ประสบการณ์ตรงของบัณฑิตเกษตรนักรับปฏิบัติ ชีวิตของบัณฑิตคืนถิ่น

เยาวชนกับเกษตรทฤษฎีใหม่

พลังเยาวชนกับความมั่นคงทางอาหารของชุมชน

พบกับตัวอย่างสินค้าหัตถกรรมฝีมือเยาวชนที่แฝงฝังภูมิปัญญาท้องถิ่นที่

ทรงคุณค่า

ห้องที่ ๔ : ศิลปวัฒนธรรมชุมชน สีสันแห่งชีวิต

ศิลปะ วัฒนธรรมมีความหมายต่อความเข้มแข็งของชุมชนอย่างไร

ทำไมคนรุ่นใหม่ถึงไม่ใส่ใจ ศิลปะ วัฒนธรรม ท้องถิ่น

กลุ่มเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเกิดขึ้นและเติบโตได้อย่างไร

ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น มีความหมายอย่างไรกับเยาวชน

คำถามเหล่านี้ ท่านจะได้พบปะพูดคุยกับเยาวชนสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นตัวจริง เสียงจริง

ห้องที่ ๕ : ประเทศตำบลกับอนาคตของลูกหลาน

การตั้งวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้บริหาร อบต. ในประเด็น

: ประสบการณ์ในการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในท้องถิ่นของตน

: ข้อคิด วิธีการใหม่ๆ ที่ได้จากการเข้าห้องย่อย

: กลับไปแล้ว จะไปพัฒนาอะไรต่อยอดจากที่เข้ามาแล้ว

ไปร่วมกิจกรรมห้องย่อย

กันเถอะพวกเรา

ไชโย

รอด้วย...

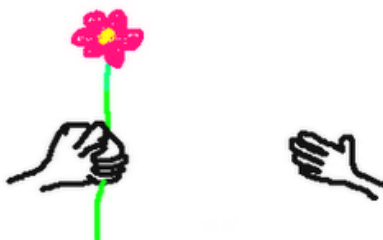
อุดมการณ์ชีวิตกับจิตอาสา

สังคมไทยปัจจุบันประสบภาวะ “เหงาเหี่ยวและว่างเฉย” หรือไม่?
คุณเคยเห็นยายแก่ ๆ ขึ้นรถเมล์ แต่ชายร่างกายกำยำกลับแก้ง
นั่งหลับ...

หรือ เด็กตัวน้อย ๆ กำลังข้ามทางม้าลาย แต่คนที่ป้ายรถเมล์แค่
มองลุ่นด้วยสายตา...

ในการร่วมกันเดินในเส้นทางของอาสาสมัคร จะต้องเริ่มจากใจของเรา
เราก่อน เมื่อใจของเราอยากทำเพื่อสังคมแล้วก็จะเริ่มพัฒนาตนเองเพื่อไป
พัฒนาสังคมต่อไป เป็นการเริ่มต้นที่จุดเล็กๆ ไปสู่จุดใหญ่ แต่เป็นการเริ่มต้นที่
จุดสำคัญนั่นก็คือ “ใจ” ของพวกเรานั่นเอง คือ “จิตอาสา”

“จิตอาสา” เป็นความสำนึก (อุดมการณ์) ของบุคคลที่มีต่อ
สังคม ส่วนรวม โดยการเอาใจใส่ และการช่วยเหลือ ผู้ที่มีจิตอาสาจะ
แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การ
เสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและ
สังคมด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

อุดมการณ์ชีวิตและการให้ ของเยาวชนไทยหัวใจอาสา

น้องเบล น้องแตง และเพื่อนๆ จาก จังหวัดลำพูน เป็นกลุ่มเยาวชนอาสาที่ทำงาน เพื่อชุมชนมาหลายปีแล้ว และมีแก๊งค์ มอเตอร์ไซค์ทำดี ร่วมกันปลูกฝังสำนึกรัก บ้านเกิด ใครที่เกิดบ้านไหนเมืองไหน ก็ยอม ต้องทำประโยชน์และตอบแทนบุญคุณให้ถิ่น

เกิด เยาวชนกลุ่มนี้มีกระบวนการเรียนรู้ ตามสำนวน “พี่ผู้สอง น้องผู้หนึ่ง” หมายถึง ไม่มีใครรู้ไปหมดทุกเรื่อง คนที่รู้มากก็แบ่งปันให้คนที่รู้น้อยกว่า และ ทำให้เราได้ตระหนักว่า คำว่า “ความสุข” ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นจากตัวเรา เพียงอย่างเดียวเสมอไป แต่การแบ่งปันเอื้อเฟื้อแก่สังคมและคนรอบข้างก็ทำให้เรามีความสุขได้ และเป็น “คุณค่า” ที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจยิ่งกว่า...

การพูดคุยภายใต้ประเด็น “อุดมการณ์ชีวิตและการให้ ของเยาวชนไทยหัวใจอาสา” (Spiritual Volunteer) นี้มีน้องๆ สนใจเข้าร่วมกว่า ๗๐ คน นำคุยโดยพี่ไอล็ค นเรนทร์ ปัญญาภู ผู้ใหญ่ใจดีแห่งพิพิธภัณฑสถานชุมชน เมืองลำพูน

“เวลาทำงานไปแล้ว
เราเคยถามตัวเองหรือไม่ว่า
เราทำงานไปเพื่ออะไร...”

สหทัยา วิเศษ หรือ พี่กุ้ง ผู้ประสานงานภาคเหนือ เปิดประเด็น
คำถามทิ้งไว้ให้ห้องๆ คิด แล้วจึงเปิดวีซีดี ชุด “มดคันไฟ” ให้ชม

“มดคันไฟ” ชุดนี้บอกเล่าเรื่องราวผ่านคนชนวนคุยและพาชมนสถานที่
ต่างๆ ที่น่าสนใจ โดยมุ่งประเด็นไปที่กิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่างๆ ทั้ง
ด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม วันนั้นมดคันไฟพาเราไปเที่ยว
ลำพูน ตะลุยหนองผักตบ กับกลุ่มเยาวชนชนบ้านไร่เล็กๆ ที่มีจิตมีใจอาสา
มาช่วยกันจัดเก็บและคัดแยกขยะ ทั้งขยะสด ขยะแห้ง เพื่อนำมาสร้าง
ประโยชน์หมุนเวียนต่อ เช่น ทำปุ๋ย ทำน้ำอีเอ็ม นอกจากนี้ ยังมี
กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เป็นการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมกับท้องถิ่น กิจกรรมเหล่านี้
เกิดขึ้นได้ ก็เพราะว่ามีทุนจากเครือข่ายเยาวชนที่เข้มแข็งในจังหวัด
ลำพูน เมื่อผู้ใหญ่เห็นเด็กๆ ทำ ก็นั่งดูตายไม่ได้ งานนี้จึงได้ผู้ใหญ่
หลายคน หลายหน่วยงานมาเป็นกองหนุนที่สำคัญ

จากนั้น พี่ไอ้ด ชาวคุย แลกเปลี่ยนว่า เยาวชนที่อาสาออกมาทำ
กิจกรรมเพื่อสังคม เขามีแนวคิดอย่างไร มีที่มาที่ไปอย่างไร

ห้องแดง เยาวชนอาสาเล่าให้ฟังว่า ในชุมชนมีกลุ่มคนหนุ่มสาวที่
ทำงานเกี่ยวกับชุมชน โดยมุ่งเน้นเรื่องประเพณีวัฒนธรรม ปลูกฝังเรื่องการรัก
บ้านเกิด ทำงานในลักษณะของการยึดโยงกับชุมชน และพัฒนามาเป็นกลุ่ม
เยาวชน ขณะนี้ทำงานมาได้ประมาณ ๒ ปี แล้ว

พี่ไอ้ด อธิบายเพิ่มเติมว่า ทางภาคเหนือจะมีกลุ่มคนหนุ่มคนสาวที่มาร
รวมตัวกันเพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคม เป็นกลุ่มที่ทำงานอย่างแข็งขัน ทำโดย

ไม่ต้องรอเงินช่วยเหลือจากภาครัฐ แต่จะใช้วิธีการต่างๆ เช่น จัดขันโตก เพื่อระดมเงินมาสร้างสะพาน เป็นต้น

ครั้งหนึ่งกลุ่มหนุ่มสาวเคยหายไป เพราะความท้อในการทำงาน แต่ขณะนี้กลุ่มหนุ่มสาวกลับมาแล้ว เพราะได้พบกับกลุ่มทริภุญชัยคลับ

น้องเบล จากกลุ่มทริภุญชัยคลับ เล่าเสริมว่า พวกเรารวมกันเพื่อทำกิจกรรมเพื่อสังคม แต่เป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่ ไม่ใช่การรับของและนำไปบริจาคเหมือนที่คนอื่นทำ สิ่งที่เราทำ เช่น การระดมเงินเพื่อทำพิพิธภัณฑสถาน เป็นการลงทุนทำโดยไม่หวังพึ่งเงินจากหน่วยงานไหน แต่มาจากหาสปอนเซอร์ การรับบริจาค (เดินกล่อง) กิจกรรมที่กลุ่มทำส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และนวัตกรรม

พี่ไอ้ค เสริมว่า น้องๆ เยาวชนที่อยู่ในชนบท จะทำกิจกรรมอาสาเหล่านี้ แล้วจะระดมเงินทุนมาจากไหน อยากจะแลกเปลี่ยนกับน้องเยาวชนจากภาคอื่นว่าทำอะไรอยู่ มีวิธีการ ปรึกษาอย่างไร

โดยให้น้องๆ รับชมวีซีดี กลุ่มเยาวชนต้นกล้า ที่มีน้องแป้งและน้องเชมเบ้ เป็นแกนนำ โดยมีพระที่วัดตาม่อน เป็นที่ปรึกษาของกลุ่ม กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พยายามจะดูแลตนเอง เรียนรู้ และสร้างสรรค์ชุมชนเพื่อความสุขสงบต่อไป

น้องหนึ่ง เล่าถึงกลุ่มอาสาต้นกล้าบ้านต้าว่า มีที่มาแตกต่างการกำหนดกลุ่ม โดยทั่วไปที่มักเกิดจากปัญหาที่มีในชุมชน แต่กลุ่มนี้เกิดจากความภาคภูมิใจของคนในชุมชน จากการทำงานร่วมกัน และรวมตัวกันเป็นเครือข่าย

พี่ไอ้ค ตั้งคำถามว่า ในชุมชนท้องถิ่นมีปัญหอะไร ทำไมกลุ่มเด็กเยาวชนจึงต้องมารวมตัวกันทำกิจกรรม

น้องหนึ่ง ตอบว่า กลุ่มเองเกิดมาจากการทำงานด้วยความสุข ความภูมิใจ ที่ได้ทำงานเพื่อชุมชน เหมือนการทำบุญ ทำเสร็จแล้วก็เกิดความสบาย

ใจนั่นเอง

พี่ไธค์ ให้กำลังใจแก่น้องๆ มือใหม่ใจอาสาว่า ให้เริ่มจากจุดเล็กๆ ก่อน ทำจริง แล้วทำให้สำเร็จ เสร็จแล้วเราก็จะภูมิใจ เช่น เริ่มจากงานหรือกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนหมู่บ้านก่อน

น้องนลิน จากจังหวัดสุรินทร์ เล่าว่า ในชุมชนยังไม่ได้มีกลุ่มที่เข้มแข็งตั้งเช่นพื้นที่อื่น แต่เราก็มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับตนเองก็จะเป็นอาสาช่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น อาสาจราจร อาสาเกี่ยวข้าว น้องๆ บางคนก็เป็นอาสาสมัครสอนหนังสือให้กับน้องๆ ที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษา สำหรับวิธีในการสื่อสารหรือชักจูงเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม จะใช้วิธีการพูดคุยกันเป็นหลัก

พี่ไธค์ ให้กำลังใจว่า ที่นี้จะเห็นว่า น้องๆ ร่วมกันคิด แต่แยกกันไปทำ ถือเป็นตัวอย่างที่ดี

น้องกอล์ฟ จากตากฟ้า นครสวรรค์ เล่าว่า ที่ อบต.จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ที่ให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม รู้ ส่วนทำ และส่วนเห็น ที่ผ่านมา อบต.เขาไม่ถูกจุด แต่ตอนนี้เขาถูกที่ค้นแล้ว ขณะนี้ในกลุ่มมีเยาวชนอยู่ ๑๐ กว่าคน มีการคิดจะทำโครงการ เช่น โครงการทำเบเกอรี่ สำหรับวิธีในการสื่อสารหรือชักจูงเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม จะใช้วิธีการเข้าไปพูดคุยที่บ้าน เพราะอยู่ในชุมชนหมู่บ้านเดียวกัน

น้องเบล เล่าว่า ที่กลุ่มของตนเองเคยใช้ MSN แต่ยังไม่ครบคลุม ต่อมาจึงใช้ Hi 5 เพราะจะสะดวกในการติดต่อสื่อสาร และสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายได้ง่ายกว่า ใครมีอะไรก็จะมาสื่อสารในนี้ เอาภาพมาลงให้เห็นบรรยากาศ กิจกรรม

พี่ไธค์ เสริมว่า การใช้ช่องทางสื่อ ยังเป็นเป็นโอกาสให้ผู้ใหญ่ใจดีเข้ามาสนับสนุนกลุ่มของเราอีกด้วย

สมัยก่อนในเมืองลำพูนไม่มีพื้นที่ให้คนหรือเยาวชนได้มาพบปะพูดคุย

กัน ซึ่งพื้นที่เป็นความจำเป็นในการทำงานของคนทำงาน

เรื่องอุดมการณ์จิตอาสา เป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นในระดับมัธยม (แต่อาจจะเป็นเรื่องเก่าในระดับมหาวิทยาลัย) แต่เราไม่จำเป็นจะต้องรอให้ถึงเวลานั้น จิตอาสาเป็นเรื่องที่ดี ที่เราเริ่มต้นได้ที่ตัวเรา และตั้งแต่บัดนี้

“พี่ฮู้สอง น้องฮู้หนึ่ง” หมายถึง ไม่มีใครรู้เรื่องเดียวทั้งหมด เพราะฉะนั้นใครมีอะไร รู้อะไร ก็เอามาแลกเปลี่ยนกัน และกระบวนการอันนี้ก็เกิดขึ้นในพื้นที่ เพราะจะเป็นประโยชน์กับการสร้างงาน

น้องแดง เล่าว่า ความจริงแล้วผู้ใหญ่ก็อยากจะช่วยเราเหมือนกัน แต่บางครั้งเราก็ไม่ได้เปิดรับ จึงขาดโอกาสไป (น้องแดงทำวังปลา โดยไม่ได้ปรึกษาผู้ใหญ่ เพราะผู้ใหญ่เห็นต่าง จึงเกิดความขัดแย้งกัน)

พี่ไอ้ด เสริมว่า เวลาทำงาน เราต้องพูดคุยกันบ่อยๆ โดยเฉพาะกับผู้ใหญ่ ต้องเปิดโอกาสให้เขาเข้ามาเป็นที่ปรึกษา คอยชี้แนะ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันต่อไป ในการสร้างกลุ่ม หากกลุ่ม พี่ๆ จะเข้าไปหาน้องๆ ในพื้นที่ใหม่ บางกลุ่มมีการทำในหมู่บ้านของตนเองแล้ว และขยายไปยังหมู่บ้านอื่นๆ ด้วย

สำหรับกลุ่มหนุ่มสาว เมื่อทำงานไปก็มีปัญหาบ้าง ช่วงที่ล่มสลายไปก็มาจากปัญหาที่ว่า หนุ่มสาวแต่งงานกันงานไป ก็ออกจากกลุ่มไปหมด ไปเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น เช่น ผู้หญิงก็ไปเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน

น้องเบล มีการเกิดกลุ่มใหม่ๆ ขึ้น เช่น ที่นี้ลำพูน ถือเป็นกำลังสำคัญในการทำงานของเครือข่ายเยาวชนในจังหวัดลำพูน

น้องกอล์ฟ ถามว่า มีแรงจูงใจในการสร้างการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเด็กได้อย่างไร

พี่ไอ้ด เล่าว่า ที่ลำพูนมีพิพิธภัณฑ์เป็นพื้นที่กลางให้ห้องๆ ได้มาเจอกัน ทำกิจกรรม ขยายความคิดเห็น และมามีส่วนร่วมกัน ขณะนี้เราเริ่มจะขยายขอบข่ายของคำจำกัดความกลุ่มหนุ่มสาวออกไปอายุ ๗๐ ปี ก็ยังอยู่ในกลุ่ม

หนุ่มสาวได้

พีไอค์ ตอบว่า การที่อยู่ในชุมชน ไม่ใช่เพื่อตนเองอย่างเดียว เราจะมีคุณค่าเมื่อเราได้ไปช่วยเหลือคนอื่น ไม่อยากจะให้คนในชุมชนคิดแต่จะเอาตัวเองรอดเท่านั้น แต่เราจะต้องอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี เราจึงจะมีคุณค่า ตรงนี้เราจึงมองว่า เรื่องอุดมการณ์และจิตอาสา เป็นเรื่องที่บรรพบุรุษถ่ายทอดมาให้เรา แล้วเราจะไม่สืบทอด สานต่อหรือ

พีไอค์ให้ข้อคิดที่ว่า ถ้าเรายังช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เราอย่างเพิ่งไปคิดช่วยเหลือคนอื่น เราจะต้องช่วยเหลือครอบครัว ตนเอง พ่อแม่ของเราก่อน แล้วทำงานพึ่งตนเองให้ได้

น้องเบล เล่าว่า ตนเองนั้นทำงานมาตั้งแต่เด็ก เก็บเงิน และซื้อรถได้ด้วยเงินที่มาจากน้ำพักน้ำแรงของตนเอง ตลอดจนส่งเสียตนเองในการเรียนด้วย สำหรับการแบ่งเวลาในการทำงาน จะอาศัยช่วงเวลายื่นเป็นหลัก และในวันหยุดเสาร์อาทิตย์

พีไอค์ เล่าว่า เวลาในการทำงานแม้เราจะไม่ตรงกัน แต่ที่สำคัญ เราจะต้องมีเวลาคุยกัน สื่อสารกันตลอดเวลา ปัจจุบัน เรื่องการจัดการเวลา เป็นเรื่องสำคัญ ความจริงแล้ว เด็กๆ ไม่ค่อยมีเวลาว่างมากที่จะมาทำกิจกรรม เสียสละเพื่อสังคมเท่าไรนัก เพราะน้องๆ ก็ต้องเรียนหนังสือ บางทีพ่อแม่ก็ไม่อยากจะให้มาทำอย่างอื่น อยากจะให้เรียนอย่างเดียว ตรงนี้เราก็ต้องชี้แจงพ่อแม่ว่า เป็นคนเก่งอย่างเดียวคงไม่พอ จะต้องเป็นคนที่มีจิตใจดีด้วย มีความเสียสละเอื้อเพื่อต่อคนอื่นในสังคม

น้องเบล ถามว่า น้องๆ มีปัญหาเรื่องการจัดการเวลาหรือไม่ พ่อแม่ยินยอมให้ไปทำกิจกรรมทั้งวันหรือไม่

น้องหลิน เล่าว่า ตนเองนั้นไม่มีปัญหา เพราะพ่อกับแม่ไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมด้วย เช่น ตนเองไปลงแขกเกี่ยวข้าว พ่อแม่ก็ไปช่วยทำงานให้

น้องกอล์ฟ เล่าว่า น้องบางคนพ่อแม่ก็จะถามว่า จะไปทำไม ไปแล้ว

ได้ประโยชน์อะไร

อ.อ๊อด เส่ว่า จำเป็นหรือที่เราจะต้องวิ่งไปในลู่เดียวกัน เช่น น้องในขอนแก่น ที่อยากเรียนรัฐศาสตร์ก็ไม่จำเป็นจะต้องเข้ามาเรียนในเมือง แต่เรียนมสช. ก็ได้ และอยู่ในท้องถิ่นได้ และยังมีเวลาในการมาช่วยงานของส่วนรวม

พีโอ๊ค แนะนำว่า ในกลุ่มให้ความสำคัญกับการเรียนของน้องๆ และพยายามผลักดันให้น้องในกลุ่ม ชุมชน ได้เรียนสูงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และเห็นด้วยว่า เราเรียนที่ไหนก็ได้ แต่ที่สำคัญคือ เราต้องพึ่งตนเองให้ได้ก่อน ก่อนที่จะช่วยเหลือคนอื่น

ในตอนท้าย **พีกุง** จึงเปิดเวทีให้น้องๆ ได้สะท้อนความคิด ความรู้สึกที่ได้รับจากการพูดคุยในวันนี้

ตัวอย่างความคิดเห็นของน้อง ๆ ในกลุ่ม :

- มีความสุข รู้สึกว่าเราไม่ได้ว่างเปล่า ยังมีคนที่ทำเหมือนเรา และยังมีคนที่ทำเก่งกว่าเราอีก เป็นกำลังใจให้เราต้องพัฒนา ทำทำสิ่งที่ก้าวหน้าขึ้นกว่านี้อีก
- ยินดีที่ได้มาเจอกัน คิดว่าจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในพื้นที่ นำไปเผยแพร่ต่อไป
- ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนอื่น เราคิดว่าเราทำจิตอาสาคนเดียว แต่อีกก็ทำเช่นกัน
- ได้เรียนรู้เรื่องการทำงานเพื่อสังคม
- พี่ๆ เสียสละมาก ถ้ากลับไปจะเสียสละตนเองให้มากกว่านี้
- ได้มาถ่ายทอดประสบการณ์ในหลายสิ่งหลายอย่างที่ได้ทำให้เพื่อน น้องๆ พี่ และขอแต่ละกลุ่มทำงานให้ประสบความสำเร็จต่อไป
- ได้มาหาประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนกัน

- ดีใจที่ทุกคนมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด
- พี่ๆ มีข้อคิดที่ดีให้แก่น้องๆ
- มีกำลังใจในการนำไปทำต่อที่บ้าน
- จะทำงานให้สำเร็จจะต้องมีความพยายามความมุ่งมั่นจึงจะทำงานนั้นได้สำเร็จ
- ได้ข้อคิดว่า สังคมได้ให้สิ่งที่ดีๆ แก่เรา มาสมควรที่เราจะต้องตอบแทนให้กับสังคมบ้าง

จากนั้นก็เป็นที่หน้าทีของรุ่นพี่ที่ต้องให้ข้อคิดกับน้อง ๆ อาทิเช่น

- ได้เห็นตัวอย่างดี ๆ และเห็นด้วยกับคำพูดที่ว่า ชีวิตที่มีค่าคือการทำประโยชน์ให้กับคนอื่น สิ่งที่เราได้คือความสุข ซึ่งถ้าเราเก็บไว้เยอะ ๆ มันก็จะกลายเป็นน้ำหล่อเลี้ยงจิตใจเรานั่นเอง เยาวชนเป็นกลุ่มคนที่มีพลังมาก แต่ถ้าพลังนั้นเป็นพลังดีด้วย สังคมเราจะดีสักแค่ไหน
- การทำงานของพวกเราที่ยึดโยงกับจารีตวัฒนธรรมประเพณีของบรรพบุรุษ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า เป็นเอกลักษณ์ อย่านำให้สูญหายไปขอให้พวกเราทำดีต่อไป
- แต่ละพื้นที่ทำอะไรอยู่ ก็อยากจะทำให้ทำให้สุดๆ ไปเลย
- เรามาจุดนี้ ตรงนี้ เราก็มีแนวคิดที่อยากจะช่วยเหลือสังคมอยู่แล้วยิ่งถ้างานทุกอย่างออกมาจากใจ แล้วเราก็จะมีความสุข
- การทำงานจิตอาสา นั้นเป็นการทำงานด้วยใจ การได้มาแลกเปลี่ยนจะช่วยเพิ่มกำลังใจแก่เรา เวทีนี้เป็นโอกาสที่ดี และอยากจะทำให้เราใช้โอกาสนั้นได้เกิดประโยชน์มากที่สุด
- ขอให้สู้ต่อไป

สรุปประเด็นจากการแลกเปลี่ยนในกลุ่ม :

แนวคิดของคนจิตอาสา

- ต้องช่วยเหลือครอบครัวของตนเองก่อน และต้องพึ่งตนเองให้ได้ก่อน ที่จะไปช่วยเหลือคนอื่น
- มีความรักในถิ่นฐานบ้านเกิด อยากจะช่วยพัฒนาให้ชุมชนอยู่ดี มีความสุขความเจริญ
- รู้จักเห็นอกเห็นใจ เอื้ออาทรต่อคนรอบข้าง อยากให้เขามีความสุข
- ช่วยเหลือสังคมได้ทุกเมื่อ เมื่อมีโอกาส ไม่ต้องคอยเวลา หรือรอให้ถึงบประมาณ (แต่ต้องไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน)
- อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รักษาสิ่งแวดล้อม สิ่งของและทรัพย์สินสาธารณะ

วิธีการดำเนินงาน (how to)

- เริ่มจากการทำกิจกรรมเล็กๆ ก่อน หรือกิจกรรมที่มีอยู่แล้วในชุมชน เช่น เก็บขยะ เก็บผักตบชวาในคูคลอง อาสาจราจร อาสาเกี่ยวข้าว อาสาสมัครสอนหนังสือ ฯลฯ
- กลุ่มเยาวชนจิตอาสาจะร่วมกันคิด แล้วแยกกันไปทำ
- มีพฤติกรรมในการรักษาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น หรืออื่นๆ โดยจะทำให้เป็นแบบอย่างแก่คนอื่น
- ลงมือทำงานจิตอาสา โดยไม่ต้องรอนงบประมาณจากหน่วยงาน แต่ต้องมีวิธีการในการหาทุนสนับสนุน เช่น ขอความร่วมมือจากชุมชน จัดขันโตก เดินกล่อ่ง ฯลฯ
- การทำงานโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชน หรือ ให้ผู้ใหญ่มีส่วนร่วมโดยเป็นที่ปรึกษาให้กลุ่ม

- ใช้เทคโนโลยีที่มี เช่น MSN , Hi 5 ฯลฯ เข้ามาช่วยในการติดต่อ
แจ้งข่าวสื่อสาร และเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่าย
- ใช้การพูดคุยทำความเข้าใจตัวต่อตัว หรือเป็นรายคน เพื่อ
ชักชวนให้เข้าร่วมกลุ่ม หรือทำงานจิตอาสา
- ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงคุณค่าของการทำงานจิต
อาสา หรือให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มด้วย
- เด็ก เยาวชนที่ทำงานจิตอาสา ต้องรู้จักแบ่งเวลาให้เป็นด้วย ทั้ง
ในการเรียน และ/หรือการทำงาน

ปัญหาที่พบบ่อยครั้ง

- การหาทุนสนับสนุนในการทำงาน (ขาดแคลนทุน) (ปัจจัยด้าน
งบประมาณ)
- เด็กๆ ไม่ค่อยมีเวลาว่างมากที่จะมาทำกิจกรรมเสียสละเพื่อสังคม
เพราะต้องเรียนหนังสือ (ปัจจัยด้านการเรียน)
- ผู้ปกครองไม่อยากจะให้มาทำกิจกรรมนี้ อยากจะให้เรียนหนังสือ
อย่างเดียว (ปัจจัยด้านครอบครัว)

สะท้อนความคิดและมุมมองจากพี่และน้อง :

น้องรพีภัทร : ได้คุยเรื่องจิตอาสาที่ทำประโยชน์ต่อชุมชนตัวเอง ชอบ
พี่เบล พาน้องๆ ช่วยกันเก็บผักตบในคลอง มีความชัดเจนในเรื่องการให้ความ
ร่วมมือ สามัคคี รักท้องถิ่นและผู้ใหญ่ใจดีหลายๆ ท่านให้ความร่วมมือและช่วย
เหลือหลายอย่าง คือ แค่ว่าทำความดีไม่ต้องประกาศ และช่วยเหลือกัน
ตั้งใจจะทำให้ชุมชน และมีคนเข้ามาช่วย เช่น นำรถตักดินมาช่วยขุด

ห้องนลิน : ได้ฟังพี่เบลพูด เขาทำงานอาทิตย์ละ ๖ วัน และมีเวลาที่จะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน โดยการเป็นจิตอาสา ประทับใจที่พี่แบ่งเวลาได้ จากที่ได้ดูรายการ มดคันไฟ ทำให้ได้เรียนรู้ว่าการรับฟังผู้อื่นเป็นสิ่งที่ดี

เรื่องจิตอาสาที่จริงแล้วมีความแตกต่างกันมาก แต่ว่าเหมือนกันคือ การทำงานที่ไม่หวังผลตอบแทน และแต่ละคนมีวิถีคิดของตนเอง เช่น การยึดโยงกับท้องถิ่นของตัวเอง ซึ่งไม่ใช่ว่าจิตอาสาใครจะทำทั้งหมด แต่ถ้าทำให้ท้องถิ่นตัวเองจะเป็นคุณค่าในตัว และเป็นสัญลักษณ์ที่จะทำให้เกิดคุณค่า อยากทำสิ่งดีๆ ขึ้นในชุมชนตนเอง และจะมีกลุ่มอื่นๆ เกิดขึ้นตามมา

อันดับแรกต้องย้อนไปที่วิถีชีวิตและชุมชนของเราเองก่อน ว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาอย่างไร มีทุนอะไรบ้าง และเมื่อทราบแล้วค่อยนำมาแก้ปัญหาได้ เช่นการเกี่ยวข้าว ค่อยดึงตรงนั้นออกมา ไปช่วยคนอื่น และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย

พี่ไอศ : การทำตรงนี้อยู่ที่ใจรักด้วย เพราะตัวเราทำแล้วมีความสุข คนที่ได้รับก็มีความสุข และไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน และในเรื่องจิตอาสา ตรงนี้มีคำถามว่า จะเป็นพลังให้ท้องถิ่นได้อย่างไร ผมคิดว่า ถ้าจะให้ผลได้มากที่สุด ต้องโยงกับท้องถิ่นของเรา และดูว่ามีอะไรอยู่แล้วบ้างและพอจะรับใช้ในสังคมเราได้หรือไม่ สิ่งที่จะทำดีงามหรือมีคุณค่าอย่างไร และในชุมชน สิ่งที่สำคัญคือ เรื่องคุณค่าและศักดิ์ศรีของคนในชุมชน ไม่ใช่เรื่องฐานะ ความมั่งมี มีหน้ามีตา แต่เป็นเรื่องความดีของคนในชุมชน และเมื่อคนดีมาเชื่อมโยงกันได้ จะได้ร่วมกันทำความดี เกิดเป็นพลังนั่นเอง แต่ไม่ใช่มาจากคนอื่นมาบอกให้ทำ เราจะรู้เองว่าสิ่งที่เราทำมีคุณค่าอย่างไร และจะไปถึงความดี ความงามในสิ่งที่เราทำร่วมกันได้ในที่สุด

จิตอาสา เป็น “พลังน้ำใจ” ที่ยิ่งใหญ่มีอยู่ในทุกคนและเป็นจุดที่สำคัญ เพราะมนุษย์มี “เมล็ดพันธุ์แห่งความดี” อยู่ในหัวใจทุกคน

ถ้าเรารดน้ำพรวนดินหรืออากาศเหมาะสม สิ่งแวดล้อมเหมาะสม เหตุปัจจัยเหมาะสม พลังแห่งน้ำใจนี้ก็จะหลั่งไหลออกมา...

และหากเราสามารถปลูกฝังพลังนี้ในหัวใจของเด็กและเยาวชนได้ ให้มีเมล็ดพันธุ์แห่งความดีนี้ เขาก็จะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือและแก้ปัญหาของชุมชนที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ให้ดีขึ้น

และเมื่อนั้น “สังคมแห่งความเอื้ออาทร” ก็จะเกิดขึ้น

“จิตอาสา เป็นจิตที่ยกระดับปัญหาภายใน และสำนึกสาธารณะ
นำไปสู่การมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและสันติ”

การเรียนรู้...สู่การเปลี่ยนแปลง

การเรียนรู้...สู่เปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) เป็น การให้ความสำคัญการเรียนรู้ในมิติด้านใน (อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ทศนะ/มุมมองต่อชีวิตและโลก) ของตนเอง ให้ คุณค่าในเรื่องการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งหมายถึงการสังเกต อย่างมีสติต่อการเปลี่ยนแปลงภายในของตนเองที่เกิดขึ้นจากการเผชิญ กับผู้อื่นและโลกภายนอก

โดยดำเนินการผ่านกระบวนการ/วิธีการและกิจกรรมที่ หลากหลาย มีเป้าหมายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานทาง ความคิดและจิตสำนึกใหม่เกี่ยวกับตนเองและโลก ส่งผลต่อการ ประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและปัญญา มีความรัก ความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่งทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งและเป็น หนึ่งเดียวกับธรรมชาติ

การเรียนรู้...สู่เปลี่ยนแปลง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตน ภายในกลุ่ม/องค์กร และ การเปลี่ยนแปลงภายในสังคม โดยที่การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยๆ แต่ เป็น การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานอย่างลึกซึ้ง...

เราเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลง (we learn & we change)

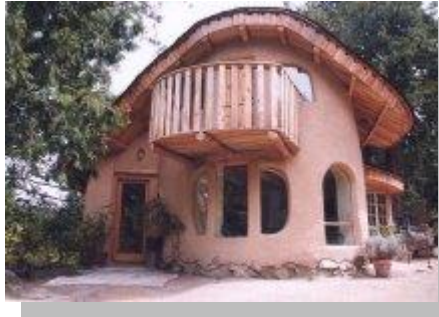
ห้องเรียน เราเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลง (we learn & we change) นี้ มีพี่อ้อย และพี่หยิก (คูขวัญแห่งเมืองขอนแก่น) เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับ “กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงด้านใน” จุดเด่นของการจัดกิจกรรมในห้องนี้คือ “การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” โดยเน้นผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งจะช่วยให้นำไปสู่การเรียนรู้ในการเปลี่ยนแปลงภายในและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ โดยนำตัวเองเข้าไปเรียนรู้ และถอดบทเรียนจากตนเอง เป็นการเรียนรู้จากตัวเองและเพื่อน ๆ ในห้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

นอกจากนี้ การเรียนรู้ในห้องนี้ยังเน้นกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในความเป็นคนท้องถิ่น การรู้จักตนเองในหลากหลายมิติที่นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผลได้ โดยมีเป้าหมายที่จะทำให้เยาวชนหันมาตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง ทูนในชุมชนท้องถิ่น วางเป้าหมายชีวิตของตนเองตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น และเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองและชุมชนท้องถิ่น

การสรุปประเด็นในกลุ่มนี้ น้องปริม เยาวชนจากขอนแก่นได้ช่วยเก็บประเด็นกระบวนการเรียนรู้ในห้องย่อยและได้สะท้อนโดยเขียนพรรณนาคุณค่าการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ซึ่งมีความน่าสนใจอย่างยิ่ง น่าสนใจกว่าที่จะพี่ๆ เขียนสรุปเป็นประเด็นให้ เพราะน้องเยาวชนเขียนขึ้นมาจากจิตใจ ความคิด ความรู้สึกและผ่านประสาทสัมผัสทางกาย และเก็บเกี่ยวช่วงเวลานั้นมาร้อยเรียงเป็นตัวอักษรเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพกระบวนการในห้องนี้ จึงขอแสดงผลงานของน้องปริมมาเสนอในที่นี้

“ฉันท่อขึ้นเพราะการเรียนรู้”

นับตั้งแต่ที่ฉันทได้เข้ามา ร่วม
อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับ
ศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน ตั้งอยู่ ณ
บ้านโคกกลาง ตำบลหว่าทอง
อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ฉันทมี
โอกาสหลายหน ที่ได้เดินทางไป
ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเยาวชน
กลุ่มอื่นๆ อยู่บ่อยครั้ง

และในวันที่ ๑๗ - ๑๘ มกราคม ๒๕๕๒ ที่ผ่านมานี้เอง ฉันทได้รับ
โอกาสเข้าร่วมค่ายแลกเปลี่ยนความรู้อีกครั้งหนึ่ง หรือที่พวกเราชอบเรียกและ
รู้จักในนาม “ตลาดนัดความรู้” จัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่ว่า ให้เยาวชนแต่ละ
พื้นที่รวมตัวกันทำกิจกรรมดี ๆ จากทั่วประเทศมาร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้
กับเยาวชนที่อยู่ภูมิภาคอื่น โดยจัดที่บ้านผู้หว่าน อำเภอสามพราน จังหวัด
นครปฐม นับว่าเป็นค่ายที่ใหญ่มาก ๆ ค่ายหนึ่งเชียวละ

นี่ก็เป็นอีกค่ายที่ชาวดินทั้งหลายจะพลาดร่วมเรียนรู้กับพื้นที่อื่นๆ ทัว
ประเทศไม่ได้ เมื่อฉันทได้ย่างก้าวเข้าไปในโรงแรมสุดหรูที่ได้ใช้เป็นที่จัดค่าย
สัมมนาในครั้งนี้ ฉันทรู้สึกตื่นเต้นมากๆ เลย เพราะว่าเยาวชนมาทั่วประเทศนั้น
ก็คงจะมาทั่วประเทศจริงๆ โรงแรมหนาแน่นไปด้วยเยาวชนที่เดินทางเข้า
มาร่วมแลกเปลี่ยนในครั้งนี้ ทั้งจากภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และ
ภาคใต้ นั้น เพื่อให้ได้เกิดการเรียนรู้กันอย่างทั่วถึง จึงได้จัดให้มีห้องย่อย ๔
ห้อง ให้ผู้เข้าร่วมทั้งหลายนั้นแบ่งกันไปร่วมเรียนรู้

ห้องที่ ๑ เป็นห้องที่แลกเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของจิตอาสา ห้อง
ที่ ๒ เป็นห้องเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ห้องที่ ๓ เป็นห้องที่พูดถึงเรื่องของ
วัฒนธรรมทั้งสิ้น และห้องที่ ๔ เป็นห้องที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
การเกษตร นี่เป็นข้อมูลคร่าวๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องของการแบ่งห้องย่อย

ในฐานะที่ฉันเป็นสมาชิกบ้านดินคนหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ที่กระหายการเรียนรู้และความรู้ใหม่ๆ ได้มีโอกาสไปร่วมและแลกเปลี่ยนและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เข้าร่วมที่สนใจในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ซึ่งเป็นห้องเรียนที่ทางบ้านดินจัดขึ้นโดยเฉพาะ นั่นก็คือห้องเรียนที่สองที่มีชื่อ ที่ว่า **“เราเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง”** เป็นห้องเรียนที่แนะนำเกี่ยวกับแนวทาง และวิธีการที่จะนำไปสู่การดำรงชีวิตของตนเองให้มีความสุขอย่างแท้จริง โดยที่เราไม่ต้องไปอาศัยเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ หรือไปยึดติดกับเรื่องของเงินทอง แต่เป็นเรื่องการรู้จักตนเองและการอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างราบรื่นและมีความสุขมากกว่า หลังจากที่ฉันได้ไปโฆษณาและประชาสัมพันธ์หน้าเวทีให้กับผู้เข้าร่วมทั้งหลายได้ทราบถึงกระบวนการคร่าวๆ ให้ฟัง ทุกคนก็ได้แยกย้ายกันไปยังห้องเรียนต่างๆ ตามที่ตกลงกันไว้

ฉันเดินตรงมาที่ห้องเรียนรู้ของฉันเองซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้ว มีผู้เข้าร่วมเดินตามหลังมาราวๆ ๕๐ คน นับว่าเป็นจำนวนที่มากพอสมควร

พอทุกคนเดินทางมาถึงห้องเรียน ทีมงานช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย พี่อ้อย พี่หยิก พี่วิโรจน์ พี่เสื่อ พี่มัด และฉันเอง จัดบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วมมารวมกัน นั่งล้อมเป็นวงกลม ลักษณะรูปแบบการนั่งเหมือนกับตอนที่ฉันและพวกพี่ๆ เคยจัดค่ายนั้นแหละ

พี่หยิก ผู้ทำหน้าที่เป็นคุณอำนวย หรือผู้ดำเนินรายการก็ได้ให้ผู้เข้าร่วมได้ทำความรู้จักกันอย่างง่ายโดยให้บอกชื่อและจังหวัดที่ตนเองเดินทางมา นับว่าเป็นการทำความรู้จักที่สั้นมากๆ เท่าที่ฉันเคยสัมผัสมา ถึงจะเป็นการแนะนำตัวสั้นๆ แต่ก็กินเวลานานโขอยู่เหมือนกัน ตามที่ฉันได้บอกไปเมื่อก่อนหน้านี้แล้วว่า จำนวนของผู้เข้าร่วมนั้นไม่ใช่บ่อยๆ รู้จักกันเล็กๆน้อยๆ กันก่อน

กระบวนการเรียนรู้ ประเดิมด้วยกิจกรรมแรก เพื่อสื่อให้ตรงกับชื่อของห้องเรียน คือ **การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์** ด้วยการทำกิจกรรมที่มีชื่อว่า **“เปิดยึดพื้นที่”** เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ต้องอาศัยเรื่องของความสัมพันธ์และ

การวางแผนมากพอสมควร

ก่อนจะเริ่มกิจกรรม พี่หยิกอธิบายกติกาการเล่นให้กับผู้เข้าร่วมฟัง จบแล้วก็เริ่มปฏิบัติกันทันที ด้วยเหตุที่ผู้เข้าร่วมไม่ได้สนิทสนมกันหรือรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อนนั้น ก็เกิดเหตุการณ์ที่คล้ายๆ กับผู้เข้าร่วมกลุ่มอื่นๆ ที่ฉันเคยได้ไปจัดการกระบวนการมาว่า เป็นการเล่นที่วุ่นวายกันมากๆ ไม่มีแม้กระทั่งการวางแผนหรือปรึกษากันก่อนเลย ทุกคนแทบจะไม่ได้พูดถึงเรื่องของแผนการที่จะไม่ให้เปิดนั้นยึดพื้นที่ของตน ทุกคนวิ่งกันมั่ววุ่นวาย

เมื่อเห็นท่าทางจะไปไม่รอด พี่หยิกเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมทั้ง ๕๐ คน ที่ประกอบไปด้วยทั้งผู้หญิง ผู้ชาย ผู้ใหญ่ วัยรุ่น เรียกว่ามากันทุกช่วงอายุ ให้เวลาไปปรึกษาและวางแผนกันก่อน แต่ถึงแม้จะให้เวลาพูดคุยกันแล้ว แต่ผู้เข้าร่วมทั้งหลายนั้น ยังไม่ยอมขยับตัวออกจากพื้นที่ของตนเองเช่นเดิม

พี่หยิกจึงชี้แจงให้ฟังว่า ให้เวลาปรึกษากันอีกครั้ง ทุกคนจึงเริ่มเดินออกจากพื้นที่ของตนเอง แล้วเดินมารวมกลุ่มกันที่กลางห้อง ฉันได้คาดเดาไว้ตั้งแต่แรกในใจว่า คงไม่มีใครพูดหรือปรึกษากันเป็นกลุ่มใหญ่แน่นอน หรือไม่ก็คุยกันเฉพาะกับกลุ่มที่มาด้วยกันเท่านั้น หลังจากที่ได้ให้เวลาในการปรึกษาวางแผนกันแล้วก็ให้เริ่มกิจกรรมต่อ แต่เวลาที่เล่นก็ไม่ได้ดีขึ้นเลย เมื่อถึงเวลาที่สมควรเลิกกิจกรรมแล้วนั้น พี่หยิกจึงได้ให้ผู้เข้าร่วมจับกลุ่มกัน ๓ คนโดยที่ต้องไม่อยู่ในจังหวัดหรือภูมิภาคเดียวกัน แล้วให้ช่วยกันระดมความคิดเห็นกันภายในกลุ่มว่าจากกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันที่ผ่านมา นั้น กลุ่มของผู้เข้าร่วมมีจุดอ่อนและจุดแข็งกันตรงไหน

จากนั้นก็ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดเห็นออกมายังกลุ่มใหญ่ที่แรก ฉันคาดว่าทุกคนคงจะไม่กล้าพูดและไม่กล้าแสดงความคิดเห็นออกมาในกลุ่มใหญ่ แต่ทุกคนกลับช่วยกันพูดระดมแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างไม่ได้เขินอาย (แต่ก็อาจจะมีส่วนที่ยังอายอยู่) ทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างกระตือรือร้น และเต็มไปด้วยความสนุกสนาน เป็นบรรยากาศที่ฉันรู้สึกว่าคุณคนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้กับกิจกรรมตลอดเวลา

หลังจากที่ทุกกลุ่มได้ร่วมแสดงความคิดเห็นจนครบ พี่หยิกซึ่งทำหน้าที่เป็นกระบวนกรก็อธิบายถึงหลักการต่างๆ ที่จะต้องนำมาใช้ในการทำกิจกรรมเบียดบ้าน และการที่พี่หยิกได้พูดถึงหลักการและสรุปประเด็นในการทำกิจกรรมเบียดบ้านที่นั่น ก็เลยทำให้ฉันกลับมาย้อนคิดกับคำพูดของพี่หยิกที่ว่า

“การที่ทุกคนจะทำงานหรือทำกิจกรรมให้เกิดความสำเร็จนั้น เรื่องของความสัมพันธ์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่เราจะใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานกับบุคคลอื่นอย่างราบรื่น ถ้ากลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก็ทำให้ทุกคนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือกล้าพูดคุยกันมากขึ้น ซึ่งถ้าทุกคนมีความกล้าแสดงความคิดเห็น ก็จะทำให้เราได้แนวทาง วิธีการอย่างหลากหลาย ก็จะส่งผลให้งานที่เราทำอยู่นั้นเกิดความสำเร็จได้โดยง่ายเช่นเดียวกัน แล้วเชื่อมโยงไปถึงเรื่องของการพัฒนาตนเองในด้านของทักษะการเข้าหาคนอื่น การกล้าแสดงความคิดเห็น และที่สำคัญก็ฝึกเราในเรื่องของภาวะผู้นำด้วยทั้งหลายก็จะเชื่อมโยงกันอย่างนี้”

สิ่งที่ได้จากกิจกรรมเบียดบ้านที่นี้ จึงทำให้ฉันกลับมาคิดอีกว่า เรื่องของความสัมพันธ์เป็นเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งเช่นเดียวกัน ที่จะทำให้เราอยู่และใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข และนี่ก็เป็นอีกแนวคิดที่ฉันได้รับจากพี่หยิกเช่นเดียวกันกับผู้เข้าร่วมทุกๆ คน

หลังจากการถอดบทเรียนจากกิจกรรมจบลง ก็ถึงเวลาที่ทุกคนได้พักรับประทานอาหารกลางวัน การทำกิจกรรมในเช้านี้ ฉันไม่รู้รู้สึกว่าจะเหนื่อยหรือเบื่อที่ต้องนั่งอยู่แต่ในห้องสี่เหลี่ยมทั้งวัน แต่ฉันกลับรู้สึกสนุกที่ได้ร่วมทำกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมที่ฉันไม่รู้จักเลยสักคนเดียว เพราะฉันรู้สึกว่ามันไม่เพียงเพราะที่ผู้เข้าร่วมเท่านั้นที่ได้เรียนรู้ แต่ฉันก็ได้เรียนรู้ไม่ต่างจากคนอื่น ๆ เลย ...

เมื่อเสร็จจากการรับประทานอาหารกลางวัน ฉันและพี่ ๆ ซึ่งได้ร่วมจัดกระบวนกรเรียนรู้ด้วยกันก็เดินทางกลับมายังห้องเรียนเดิม ผู้เข้าร่วมแต่ละคนเริ่มทยอยกันเข้ามาในห้อง

แต่ในช่วงบ่ายนี้ ผู้เข้าร่วมมีจำนวนน้อยลง แต่ถึงแม้จำนวนคนจะลดน้อยลงก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เป็นปัญหาอะไรกับเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ตระเตรียมมา ในช่วงบ่ายนี้ได้ให้ทุกคนร่วมกันทำกิจกรรมที่ฉันคิดว่ามีประโยชน์ที่สุดในชีวิต นั่นก็คือ “การผ่อนคลายตระหนักรู้” หรือถ้าพูดกันในภาษาชาวบ้านก็คือ การนอนกลางวันนั่นเอง ช่วงแรกๆ ก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นอย่างราบรื่นอย่างที่คิดไว้ตั้งแต่แรก ก็เพราะว่ามีเยาวชนตัวแสบนะสิ ที่คอยชวนไม่ให้คนอื่นพักผ่อนได้อย่างสะดวก และบอกว่าไม่อยากจะนอน แต่ก็ไม่ได้ว่าอะไร ปล่อยให้พูดคนเดียวจนในที่สุดก็ไม่มีใครทนความง่วงของตัวเองไว้ได้ ฉันรู้ว่า ทุกคนเริ่มที่จะหลับสนิท เมื่อฉันได้ยินเสียงกรนผ่านเข้าหูมาเป็นระยะๆ โดยมีพี่หยิกจับขานบทภาวนากล่อมทุกคนให้ผ่อนคลาย พร้อมทั้งเปิดดนตรีบรรเลงเบาๆ คลอไปพร้อมกัน

การที่ให้ผู้เข้าร่วมได้นอนกลางวัน ก่อนที่จะทำกิจกรรมต่อไปนั้น ก็เพราะว่าในเวลาช่วงบ่ายจะเป็นช่วงที่คนรู้สึกง่วง และความง่วงนี้แหละก็จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ดังนั้นจึงต้องให้ทุกคนได้นอนหลับพักผ่อนกันเล็กน้อยประมาณ ๒๐ นาที เพื่อว่าในเวลาช่วงบ่ายที่เหลือนั้น ทุกคนจะรู้สึกสดชื่นตื่นตัวและพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างเต็มที่ ผู้เข้าร่วมทุกคนก็ตื่นขึ้นมาด้วยอาการง่วงเหงาหาวนอน และสะลึมสะลือ จึงให้ไปล้างหน้าล้างตากันก่อน แล้วให้กลับเข้ามานั่งเป็นวงกลมเหมือนเดิม แล้วจึงปลุกให้ต่อมประสาทในร่างกายตื่นเต็มที่ด้วยการเล่นเกมสนทนาการสนุกๆ จากพีวีโรจน์ ทุกคนก็สนุกสนาน และฉันก็รู้สึกว่าทุกคนพร้อมที่จะเรียนรู้แล้ว

เป็นช่วงบ่ายที่สนุกสนานเหลือเกินเมื่อเริ่มด้วยกิจกรรมสมมติเกี่ยวกับการฟังใน ๓ รูปแบบให้กับผู้เข้าร่วมดู โดยมีพี่หยิกเจ้าเดิมและพี่เสื่อเป็นผู้สาธิตในครั้งนี้

รูปแบบที่ ๑ เป็นการฟังที่คอยซักถามผู้พูดด้วยคำพูดเชิงตัดสิน ไม่เชื่อในสิ่งที่เขาเล่า จนทำให้เกิดอาการรำคาญและระอา

รูปแบบที่ ๒ เป็นการฟังที่แสดงความคิดเห็นแต่เรื่องของตนเอง โดยไม่ได้สนใจว่าผู้พูดจะพูดเรื่องอะไร

รูปแบบที่ ๓ เป็นการฟังที่คอยจดจ่ออยู่กับเรื่องและผู้พูดต้องการที่จะพูด และคอยตั้งคำถามเพื่อให้ความคิดของผู้พูดชัดเจน

จากการสาธิตที่ทำให้ผู้เข้าร่วมทั้งหลายดูนั้น ก็ทำให้บรรยากาศในวงเกิดทั้งความสนุกสนานขำขันและเกิดความหมั่นไส้ผู้ที่เล่นเป็นผู้ฟังไปตาม ๆ กัน หลังจากนั้นกระบวนการก็เลยให้ผู้เข้าร่วมจับคู่กับเพื่อนที่มาจากต่างภูมิภาคแล้วให้พูดกันในประเด็นที่ว่า **“ความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง”** โดยมีกติกาที่ว่าถ้าคนที่หนึ่งพูดก็ให้คนที่สองฟังอย่างเดียว และถ้าคนที่สองพูดคนที่หนึ่งก็ฟังอย่างเดียว ในการทำกิจกรรมนี้ ฉันได้มีโอกาสเข้าไปร่วมเรียนรู้กับผู้เข้าร่วมด้วยเหมือนกัน

จากกิจกรรมนี้ทำให้ฉันกลับมาขบคิดกับตัวเองอีกว่า **การฟัง** ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความสัมพันธ์ เพราะไม่ว่าจะทำอะไรหรืออยู่กับใคร เราก็ต้องรู้จักฟังผู้อื่น และเชื่อว่าแค่ฟังอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องรู้จักฟังให้เป็น ตั้งใจฟังในสิ่งที่ผู้พูดต้องการที่จะสื่อว่าเขาจะพูดเรื่องอะไรกับเรา เขาต้องการอยากให้เรารับรู้เรื่องอะไร

ถ้าเราฟังผู้พูดอย่างตั้งใจก็จะส่งผลให้ผู้พูดเกิดกำลังใจที่จะพูดและมีความกล้าที่จะพูดมากขึ้น และจะเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งผู้ฟังและผู้พูด แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเราไม่ตั้งใจฟังผู้พูด ย่อมจะส่งผลให้ผู้พูดเกิดความรู้สึกที่ไม่อยากพูดและไม่กล้าที่จะพูดในเรื่องที่อยากจะทำ เพราะจะกังวลว่าผู้ฟังต้องการที่จะฟังตัวเองอยู่หรือเปล่า? เพราะฉะนั้นการฟังจึงเป็นเรื่องสำคัญเช่นเดียวกันในการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม

และนี่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งเหมือนกัน ที่ฉันรู้สึกว่าได้รู้เพิ่มขึ้นในเรื่องทักษะของการฟัง ฉันคิดว่าการที่จะทำอะไรซ้ำ ๆ หรือฟังอะไรซ้ำ ๆ ก็ถือว่าเป็นผลที่ดีกับตัวของเราด้วย เพราะเป็นบทบทวนให้เราได้เกิดความชัดเจนในเรื่องนั้น ๆ มากขึ้นเหมือนกัน

ในช่วงบายนี้อารมณ์ของผู้เข้าร่วมรู้สึกว่าจะเกิดความเขินอายกันมากขึ้น เพราะว่าผู้เข้าร่วมแต่ละคนเริ่มคุ้นเคย ฉันเองก็เป็นอีกคนหนึ่ง ที่เข้าไปร่วมทำความรู้จักกับเขาด้วยเหมือนกัน และรู้สึกว่าการเข้าร่วมกิจกรรม

ในช่วงนี้ ฉันไม่ได้มีความเขินอายและเกร็งเหมือนในช่วงเช้าเลย ถึงแม้ว่าจะไม่รู้จักกันหรือสนิทสนมกันมาก แต่การทำความรู้จัก แค่เข้าไปถามชื่อนั้น ก็ทำให้ลดช่องว่างระหว่างกันลงไปได้มากโข

หลังจากที่พี่หยิกได้สรุปประเด็นในเรื่องของการฟังแล้ว พี่อ้อยก็ได้เปิดวีซีดีเกี่ยวกับค่ายฤดูร้อนของโครงการยุวโพธิชน ที่ได้จัดขึ้นในเดือนเมษายนเป็นประจำทุกปี ประเด็นสะท้อนให้เห็นว่า การทำค่ายอบรมนั้น ก็ได้ใช้กระบวนการต่างๆ เหล่านี้เหมือนกัน และกระบวนการนี้ก็ประกอบไปด้วยทักษะต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นทักษะในการอยู่ร่วมกับคนอื่น การปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์ ภาวะความเป็นผู้นำ การฟัง การพูด หรือแม้กระทั่งทักษะในด้านการจับประเด็น และอีกหลายๆ ทักษะ ล้วนเป็นเรื่องที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกับคนอื่นได้จริงทั้งสิ้น

หลังจากดูวีซีดีเสร็จ พี่อ้อยก็เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามและแลกเปลี่ยน โดยถามว่า “หลังจากดูเรื่องราวเกี่ยวกับค่ายฤดูร้อนแล้ว แต่ละคนมีข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตอะไรบ้าง ที่อยากจะซักถามหรือแลกเปลี่ยน”

จากนั้นก็มีการพูดคุยซักถามแลกเปลี่ยนกันอย่างเต็มที่ และมีพวกเราชาวดินช่วยกันตอบ มีทั้งที่เกี่ยวกับกระบวนการ วิธีการที่กลุ่มใช้ คือ **การเรียนรู้แบบผ่านประสบการณ์ และการทำงานร่วมกันหรือเป็นหมู่คณะ** เน้นให้เกิดการรู้จักตนเองผ่านกิจกรรมต่างๆ การลงมือทำ แล้วมาสรุป ทบทวนบทเรียนกัน เป็นต้น

หลังจากนั้นก็เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมที่มาจากพื้นที่ต่างๆ ได้เล่าประสบการณ์ของตนเองและกลุ่มแลกเปลี่ยนกัน เช่น กลุ่มไสตันธงได้ร้องเพลงให้เพื่อนฟัง บรรยากาศช่วงนี้จึงสนุกสนานและเป็นกันเองมาก

หลังจากแลกเปลี่ยนกันเสร็จ เหล่ากระบวนการ ยุวกระบวนการ และผู้เข้าร่วมทั้งหลายก็ได้ร่วมกันจับมือกันเป็นวงกลมแล้วก็ให้พูดอะไรก็ได้ที่ตัวเองอยากจะพูดหน้าว่าเป็นช่วงเวลาน่าประทับใจอีกช่วงเวลาที่ฉันรู้สึก

ชอบมากที่สุด...

ในการที่เราจะอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขและเกิดความเข้าใจกันนั้น สิ่งหนึ่งที่จะลืมหรือขาดไม่ได้ ก็คือ เรื่องของความสัมพันธ์ เพราะว่าการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นเป็นเรื่องที่ทุกคนขาดเสียไม่ได้ เมื่ออยู่ด้วยกันก็ต้องรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และพึ่งพาอาศัยกัน คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่กัน เพราะว่าคงไม่มีใครอยู่คนเดียวได้โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น และเรื่องที่สองก็คือเรื่องของการฟัง ต้องรู้จักฟังคนอื่น ไม่ใช่ให้คนอื่นฟังเราอย่างเดียว เพราะการที่ได้ฟังมากๆ ยิ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นด้วย การฟังจึงเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้

นับว่าวันนี้ก็เป็นวันที่ฉันรู้สึกว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้เป็นสนามฝึกตนเองอีกสนามหนึ่ง และเป็นเครื่องมือในการฝึกฝนทักษะต่างๆ ให้กับตนเองเกิดความเชี่ยวชาญและเกิดความชัดเจนในเรื่องนั้นๆ มากขึ้น และการที่ฉันได้มีโอกาสจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนอื่นบ่อยครั้งนั้น ฉันกลับไม่ได้รับรู้สึกว่า ตนเองเก่งขึ้นหรือมีความเชี่ยวชาญในทักษะต่างๆ มากขึ้นทุกๆ เวทีทุกๆ สนามที่ฉันได้มีโอกาสลงไปสัมผัสนั้น ทำให้ฉันรู้ว่ายังต้องเรียนรู้อะไรอีกมากและต้องพัฒนาตัวเองอีกหลายทักษะให้มากขึ้นเช่นเดียวกัน

และการที่ฉันมีโอกาสดำเนินการความรู้ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับหลายๆ คนที่นับว่าก็เป็นเยาวชนที่กระหายอยากที่จะเรียนรู้เหมือนฉันนั้น เป็นอีกก้าวหนึ่งที่ทำให้ฉันพัฒนาตัวเองขึ้นอีกหลายด้านเช่นกัน และฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกกระบวนการ ทุกทักษะที่พี่ๆ และฉันได้สื่อให้ผู้เข้าร่วมให้เกิดการเรียนรู้นั้น จะเกิดความเข้าใจ และได้เก็บเกี่ยวเอาความรู้ที่เกิดจากการได้ร่วมแลกเปลี่ยนกับฉันนั้นไปปรับใช้กับพื้นที่ของเขาเหมือนกับที่ฉันและสมาชิกชาวดินทุกคนได้ไปเก็บเกี่ยวเอาความรู้จากพื้นที่อื่น เพื่อนำมาปรับใช้กับพื้นที่ของตนเองเช่นเดียวกัน..

ปริม เด็กบ้านดิน

สะท้อนความคิดและมุมมองจากพี่และน้อง :

ห้องปริม เด็กบ้านดิน

จ.ขอนแก่น : เริ่มจากแนะนำตัวกัน ห้องนี้เป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง และให้ผู้เข้าร่วมเล่นกิจกรรมด้วยกัน เกมเบ็ดเตล็ดบ้าน อาศัยเรื่องความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วม ถ้าดีจะทำให้พลังของกลุ่มมีเยอะ และ

งานจะออกมาสำเร็จและดีขึ้น และโยงไปถึงตัวเราด้วย ถ้าเรามีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น ก็จะส่งผลให้งานสำเร็จ... และให้จับกลุ่ม ๓ คน ระดมความคิดเห็นว่า เกมนี้สอนอะไรบ้าง จุดอ่อนแข็งเป็นอย่างไร ทุกคนให้ความร่วมมือและสนใจกับกระบวนการที่จัดให้... และให้ผอนพักตระหนักรู้ นอนกลางวัน ซึ่งการเรียนรู้ในช่วงบ่ายจะใช้พลังบ้าง และให้บทภาวนาไปด้วย และนี่ก็ตามคำภาวนาที่พี่ได้ให้เตรียมพร้อมก่อน

จากนั้นให้ฝึกการฟัง ๓ แบบ คือ การตัดสินใจ ฟังแบบหมกมุ่นในตัวเอง และฟังแบบห้อยแขวน ให้จับคู่กัน ๒ คนฝึกการฟัง ทำให้ได้ข้อคิดว่า ถ้าฟังแล้วคนฟังให้เกียรติคนพูด และคนพูดให้เกียรติคนฟังก็จะทำให้เข้าใจกัน... และเปิดซีดีค่ายฤดูร้อน ที่ผ่านประสบการณ์จริง และเกิดการเรียนรู้ด้วยกัน

ห้องชัย ภาคเหนือ : จะเล่าให้ฟังว่าได้อะไรมาบ้าง สมกับชื่อห้องการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ได้ ๒ อย่าง คือ วิชาชีวิตและวิชาอาชีพ ซึ่งวิชาอาชีพ สิ่งที่ผมนึกรวมถึงถึงการเปลี่ยนแปลงนั่นเอง และที่คิดไว้ ที่เรียนด้านการเกษตร ได้จัดการเรียนรู้ เป็นการเข้าใจในประสบการณ์ เข้าใจในท้องถิ่น แต่ละที่ นำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และตัวเองฝันว่าอยากมีกิจการของ

ตัวเอง อยากทำรีสอร์ท ซึ่งก็ไม่ได้คิดและวางแผนว่าเราจะทำอะไรดี แต่เมื่อเริ่มต้นการเรียนรู้ที่ผ่านมา ที่แรกยังไม่รู้ว่าเรามีอะไร แต่มาทีนี้แล้วทำให้คิดวางแผนได้ว่าจะเริ่มจากจุดไหน จากจุดเล็กๆ หรือว่าทำอะไรก่อน

วิชาชีวิต เป็นกระบวนการเรียนรู้ภายในของตัวเอง การเรียนรู้ไม่จบสิ้น เรียนได้ตลอดชีวิต แม้จะไปทีอื่น เรารู้เราทราบอยู่แล้ว แต่ไม่ใช่เราจะทำตัวเป็นน้ำเต็มแก้ว พร้อมจะรับจากคนอื่น อย่างเรื่องกระบวนการฟัง พี่ได้จำลองเหตุการณ์ขึ้น คือ

(๑) ผู้ฟังพยายามขัดกับผู้พูดตลอด

(๒) ผู้ฟังกับผู้พูด พูดคนละเรื่อง

(๓) ผู้ฟังกับผู้พูดสอดคัล้องและเข้าใจกัน

ซึ่งการฟังเป็นสิ่งสำคัญ อย่างที่ผมพูด เห็นสีหน้า แววตาของผู้ฟังก็ทำให้รู้ได้ว่าสนใจหรือไม่ และเค้าได้อะไรจากการฟัง

สรุปได้ว่าการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ ความสัมพันธ์นั่นเอง ซึ่งการทำงานอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ว่าเราจะทำงานอยู่ฝ่ายเดียว แต่เราต้องช่วยกัน ต้องสามัคคีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และได้เรียนรู้แนวใหม่ ปรับเปลี่ยนชีวิต บางอย่างที่ไม่ได้ทิ้งของเดิมไป เหมือนกับว่าเราจะไม่มีสิ่งเก่าไป แต่เราก็ได้สิ่งใหม่เข้ามา

ห้องฝั่ง ภาคใต้ : พูดความประทับใจ ในกิจกรรมเล็กๆ แต่เราได้เรียนรู้มาก เพราะเกมนี้ทำให้เราได้ปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ไขปัญหา และประทับใจการพักผ่อน การนอนหลับอย่างมีความสุข ได้ฝึกเรื่องการพูดและการฟัง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ต่างภาค

ห้องอำนาจ ประธานสภาเด็กฯ จ.นครสวรรค์ : ได้อะไรบ้างและนำไปใช้ คือ (๑) เราจะทำอะไร ให้กลุ่มเด็กและเยาวชนศรีทธาต่อเรา มาร่วมงานกับเราได้ ซึ่งตรงนี้สำคัญที่สุดที่จะดึงคนมาร่วมงานกับเรา คือ การซื้อใจคน เราต้องทำด้วยใจของเราเป็นจุดสำคัญที่สุด (๒) การวางแผน จะทำอย่างไรให้รัดกุมก่อนทำ ถ้าขาดการวางแผน ขาดผู้นำและขาดการสนับสนุน

จากหน่วยงานใดก็ตาม งานนั้นก็จะประสบผลสำเร็จน้อยมาก (๓) ฝึกสมาธิ ก่อนการทำงาน ตั้งใจทำ (๔) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำอย่างที่ได้คิดและเราคิด (๕) ขอบวิทย์การ ผมเองทำเป็นวิทยากรหลายด้าน ไม่ว่าจะค่ายลูกเสือก็ดี หรือค่ายต่างๆ ซึ่งได้แลกเปลี่ยนและพอใจมาก

พีหยิก : สำหรับเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนาศักยภาพภายใน ด้านจิตใจ ความคิด และทักษะ ซึ่งเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกัน และอีกด้านหนึ่งเราไม่ได้ทิ้งเรื่องภายนอกด้วย คือ ฐานอาชีพ และเป็นการเรียนรู้ที่สมดุลทั้ง ๓ ฐาน คือ หัว มือ ใจ กิจกรรมหนึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้ง ๓ ฐานได้ และเรียกกระบวนการแบบนี้ว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้ หัวใจคือการเรียนรู้เพื่อความสมดุล ทำให้เกิดสัมมาทิฐิ ให้เห็นตามความเป็นจริง แยกแยะถูกผิดได้ และทำให้เกิดการพัฒนาชีวิตทั้ง ๔ ด้านของเยาวชน

- ในเรื่องกาย การกินอาหารดี ปลอดภัยจากสารพิษ
- เรื่องจิตอาสา ต้องเห็นความสัมพันธ์กับตัวเรากับคนอื่น กับธรรมชาติ กับชุมชน สังคม
- ด้านสังคม โดยอยู่บนพื้นฐานของกัลยาณมิตร จะอยู่ร่วมกันอย่างไร ไม่ใช่อยู่เพื่อเอาตัวรอดโดยลำพัง
- เรื่องความรู้ เรียนแล้วต้องหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง ต่อยอดความรู้ได้ อยู่กับการฟัง ตั้งคำถาม การจับประเด็น

คุณสมบัติที่อยากเห็นเยาวชนก็คือ เด็กมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบและมีจิตรับใช้สังคมส่วนรวม กระบวนการเรียนรู้ทั้งหมด คือ วิชาชีพและวิชาชีพิต ทั้งสองด้านจะเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน และสอดคล้องกับท้องถิ่นด้วย และเชื่อมมาพัฒนาด้านในได้ด้วย ต้องมีวินัยในตัวเองด้วย

จากเรื่องเล่าของน้องปริม รวมทั้งการสะท้อนความคิดของพี่ๆ และน้องๆ ที่เข้าร่วมในห้องนี้ จะเห็นว่า กระบวนการเรียนรู้แบบนี้จะให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ความรู้ภายใน (Tacit Knowledge) ของแต่ละคน ไม่วิพากษ์ วิจารณ์ ไม่ตัดสิน ภายใต้บรรยากาศของการเคารพ ยอมรับระหว่างกัน โดยคุณอำนวยสร้างบรรยากาศที่เปิด เอื้อให้ผู้เรียนรู้สึกมั่นคงปลอดภัยที่จะเปิดเผยและรู้จักตนเองและผู้อื่น

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี จะให้ความสำคัญกับ **ความสมดุล** ในความแตกต่าง คือ การจัดกิจกรรมที่สร้างความสมดุลของ **ฐานกาย ฐานใจ และฐานหัว** โดยเน้นรูปแบบวิธีหลากหลายในการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อฐานต่างๆ ของบุคคล รวมทั้ง การจัดกิจกรรมที่สร้างความสมดุลระหว่าง **พื้นที่ปลอดภัย (Comfort Zone)** กับ **พื้นที่เสี่ยง (Risk Zone)** กล่าวคือ กิจกรรมเรียกร้องให้ต้องอาศัยความกล้าในการกระทำบางสิ่งบางอย่างที่แตกต่างจากชีวิตประจำวันทั่วไป ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงรักษาความรู้สึกอันมั่นคงปลอดภัย และระมัดระวังไม่ให้กลายเป็น **พื้นที่อันตราย (Danger Zone)**

การจัดกระบวนการที่ดียังต้องสร้างความสมดุลระหว่าง **การมีเวลาใคร่ครวญตามลำพัง และการใช้เวลาอยู่ร่วมกับผู้อื่น** คือ การจัดกิจกรรมที่ให้แต่ละคนมีโอกาสได้ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เข้ารับการอบรมคนอื่นๆ ในลักษณะของ **กลุ่มเรียนรู้** และ **ร่วมรับฟังกันและกันอย่างลึกซึ้งจริงใจ** พร้อมกับการสร้างกิจกรรมให้มีช่วงเวลาของการได้อยู่ตามลำพัง เพื่อ **ใคร่ครวญ** ต่อประสบการณ์ที่ได้รับในแต่ละช่วงกิจกรรม หรือสำรวจภาวะอารมณ์ความรู้สึกที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น

นอกจากนี้ ยังต้องสร้างสมดุลของ **การแบ่งกลุ่มเรียนรู้** นั่นคือคุณอำนวยจำเป็นต้องตระหนักถึงข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน ระหว่างการแบ่งกลุ่มเรียนรู้ ขนาดเล็ก (๒-๔ คน) ขนาดกลาง (๖-๑๐ คน) และขนาดใหญ่ (มากกว่า ๘ คนขึ้นไป) และวิธีการแบ่งในลักษณะ กลุ่มที่สมาชิกเลือกกันเอง กลุ่มที่ใช้

การแบ่งแบบสุ่ม กลุ่มที่กำหนดหัวข้อการแบ่ง ฯลฯ และในท้ายที่สุดการจัดกิจกรรมจำเป็นต้องมีกระบวนการที่แต่ละคนได้**สะท้อนเป้าหมายและเนื้อหาของกิจกรรม**ด้วย

และคุณอำนวยจะต้องคาดการณ์ล่วงหน้าด้วยว่า กระบวนการแต่ละช่วง รวมทั้งกิจกรรมแต่ละอย่างจะส่งผลอย่างไรต่อพลวัตของกลุ่ม รวมทั้งจะนำไปสู่การเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในลักษณะและมิติใดบ้างสำหรับผู้เข้าร่วมในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกัน สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมักแตกต่างจากสิ่งที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ทำให้คุณอำนวยต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ยังคงรักษาเป้าหมายของกิจกรรมนั้นไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้าร่วมทุกคน

กระบวนการของการเรียนรู้...เปลี่ยนแปลง จะทำให้บุคคลกล้าที่จะก้าวข้ามกรอบความคิดเดิม ความคุ้นชินเดิม แม้กระทั่งพื้นที่ปลอดภัยของตนเอง ไปสู่การยอมรับสภาพความเป็นจริงอย่างรู้เท่าทัน แล้วก้าวไปข้างหน้าอย่างมีสติ มีความรักความเมตตาเป็นฐาน มีปัญญาญาณเป็นตัวนำในการขับเคลื่อน

การสร้างฐานอาชีพในชุมชน วิธีสู่การพึ่งตนเอง

เกษตรกรจำนวนมากต้องทำงานหนัก

ยอมกู้หนี้ยืมสินเพื่อให้ลูกได้เรียนสูง ๆ

เพราะไม่อยากให้ลูกลำบากเหมือนตนเอง...

ถ้าเกษตรกรทุกคนคิดแบบนี้ แล้วประเทศของเราจะเป็นอย่างไร?

ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนนั้น ควรได้ตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชนเกษตรกร ซึ่งเป็นรากฐานและทายาทที่จะสืบทอดอาชีพเกษตรกรกรรมในอนาคต ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นเกษตรกรคนรุ่นใหม่ ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ ทางการเกษตร รวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างศักยภาพการผลิตให้เข้มแข็ง ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาด รวมถึงมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อสามารถสร้างผลตอบแทนได้อย่างเหมาะสม กับการลงทุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและท้องถิ่นได้ โดยมีการใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

การดำเนินงานด้านการเกษตร เป็นการส่งเสริมและสนับสนุน การรวมตัวของเด็กและเยาวชนในภาคเกษตรทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียน ซึ่งอยู่ในรูปแบบของบุคคล กลุ่มหรือชมรมเพื่อร่วมกันพัฒนา ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ด้านการเกษตรและเพื่อการพัฒนาการ ประกอบอาชีพการเกษตรของตนเองและครอบครัว ซึ่งสมาชิกเยาวชน เกษตรกรเหล่านี้ จะเป็นกำลังอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาการเกษตรของ ประเทศไทยต่อไป

การสร้างฐานอาชีพในชุมชน

ในห้องเรียนการสร้างฐานอาชีพในชุมชนนี้ เปิดประเด็นการพูดคุยในเรื่องการสร้างงาน สร้างฐานอาชีพของเยาวชนในชุมชน มีคุณอำนวยมืออาชีพ ประสบการณ์และชั่วโมงบินสูง คือ *อาจารย์จิววิทย์ จำปา* อดีตคณบดีคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตทุ่งสง สำหรับกรณีตัวอย่างของเยาวชนเกษตร ที่มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติ ได้แก่ บัณฑิตนักปฏิบัติ บัณฑิตคืนถิ่น เยาวชนในระบบโรงเรียน เยาวชนในท้องถิ่น และพี่เลี้ยงเยาวชน

บรรยากาศของห้องนี้ จะเป็นการเล่าเรื่องของแต่ละกลุ่มโดยมีคุณอำนวย คือ อ.จิววิทย์ จำปา ทำหน้าที่เรียงร้อยเรื่องราวไปตามลำดับอายุของเยาวชนผู้เข้าร่วม และจะมีภาพของจริงที่แต่ละกลุ่มได้ทำกิจกรรมฉายภาพขึ้นให้ผู้ฟังได้เห็นภาพจริงได้อย่างชัดเจน ความรู้ที่คนเข้าห้องย่อยนี้ได้เก็บเกี่ยวจึงเป็นความรู้จากประสบการณ์ตรงของเยาวชนที่เป็นคนทำจริง สามารถเล่าให้เห็นรายละเอียด ทำให้เห็นภาพ และมีภาพประกอบได้อย่างชัดเจน ประกอบกับคุณอำนวยสรุปให้เป็นระยะๆ จึงทำให้ห้องย่อยนี้เล็กช้ำกว่าห้องอื่นๆ แต่ทุกคนก็ไม่ถอยกลับ ทำให้อิ่มไปพร้อมๆ กับความรู้ที่ได้รับจนแทบจะลืมอาหารมือเย็นไปเลย

สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านการเกษตรแบบผสมผสาน จะแยกออกเป็น ๒ ด้านหลักๆ คือ ด้านการเกษตร และด้านการประมง

ด้านการเกษตร เป็นการนำเสนอความรู้จากบัณฑิตคืนถิ่นด้านการปลูกกล้วยหอมทอง โดยเน้นให้เห็นถึงการปลูกกล้วยหอมทองสามารถนำมาเป็นอาชีพหลักได้ และเรียนรู้ด้านเทคนิคการจัดการสวนกล้วย เรียนรู้ด้านการตลาด และที่สำคัญคือการเรียนรู้การสร้างเครือข่ายการปลูกกล้วยหอมทองไปสู่เยาวชน นอกจากนี้ ยังเป็นการเรียนรู้จากนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยเน้นให้เห็นว่านักเรียนก็สามารถทำอาชีพด้านการเกษตรได้ ซึ่งจะเรียนรู้กันในเรื่องราวของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร จุดเรียนรู้ของชุมชน เครือข่ายของเกษตรกรอินทรีย์ และกลุ่มผลิตไม้ผลนอกฤดูคุณภาพ ซึ่งความรู้เหล่านี้ตัวของนักเรียนเองได้เรียนรู้จาก พ่อและแม่ในครอบครัวและผู้ใหญ่ใจดีในท้องถิ่น

ด้านการประมง เป็นการเรียนรู้จากตัวของพี่เลี้ยงในท้องถิ่น เช่น ราเชนทร์ โดยการนำความรู้ด้านการเลี้ยงปลาจากกลุ่มช่วง ซึ่งเป็นครูภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาเลี้ยงเองดูก่อนที่บ้านเมื่อประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งจึงทำการขยายผลไปยังเยาวชนและเกษตรกรในพื้นที่ และยังเป็นการเรียนรู้จากตัวของบัณฑิตนักปฏิบัติ ซึ่งที่บ้านพ่อแม่ได้ทำอาชีพหลักประมงคือเลี้ยงปลาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เขาจึงเกิดมีความคิดว่าเขาจะไปศึกษาต่อในด้านการประมงเพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาอาชีพการเลี้ยงปลาที่บ้านและชุมชนให้ดีกว่านี้

นอกจากนี้ ยังมีอาชีพอื่น ๆ โดยเป็นการนำเสนอให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและในชุมชน เช่น กลุ่มจักสาน เครื่องถมเมืองนคร เป็นต้น

การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนที่ภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

- ใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนทำอาชีพต่างๆ ที่กลุ่มสนใจ ได้แก่ เลี้ยงปลา ปลูกผัก เพาะเห็ดขอนขาว

- มีตลาดบ้านดินแลกเปลี่ยนสินค้าเองทุกวันเสาร์
- รู้จักแบ่งเวลา
- สร้างความสัมพันธ์ ความสามัคคีในกลุ่ม
- รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ห้องศักดา เยาวชนภูเวียง เล่าถึงการรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ บางคนอยากฝึกอาชีพ อยากเลี้ยงปลาตก อยากปลูกผัก ในกลุ่มเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นประจำ ทำให้แต่ละคนมีความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักแบ่งเวลาในการทำการบ้านการเอาใจใส่ดูแลผักสม่ำเสมอ และชนิดของผักจะบ่งบอกนิสัยของคนๆ นั้น ได้เปรียบเทียบผลที่ออกมาแล้วประเมินตัวเองได้ เหมือนเป็นกุศโลบายให้เด็กคิดว่าทำอะไรแปลงผักของตัวเองจึงจะดีเท่าๆ กับเพื่อน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มให้รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน... การทำบ่อปลาตกเริ่มจากขนาด ๒ x ๔ เมตร ให้อาหารที่ซื้อจากตลาดเสริมด้วยหอยเชอร์รี่ โดยเอามาทุบแกะเอาเนื้อแล้วต้ม ผสมด้วยปลายข้าว...

อ.จิรวิทย์ เสริมว่าทางภาคใต้จะไม่ใช้หอยเชอร์รี่ในการเลี้ยงปลาตกซื้ออาหารเลี้ยงอย่างเดียว

ห้องศักดา เล่าว่า การเพาะเห็ดขอนขาว ทุกวันจะเก็บเห็ดวันละ ๓ ครั้ง ก่อนไปโรงเรียนรดน้ำผักและเก็บเห็ดก่อน นำไปขายตลาดผักวันเสาร์ เน้นสร้างวงจรงเงินให้หมุนเวียนภายในชุมชนโดยคนในชุมชนเอง ช่วยกันหาข้าวของและอาหารพื้นบ้านมาขายแลกเปลี่ยนกันที่ตลาดในวันเสาร์ ที่บ้านดินซึ่งสร้างจากภูมิปัญญาของชาวแอฟริกามีการไปดูงานเพื่อนำกลับมาสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชน

การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนที่บ้านหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

- กลุ่มเยาวชนสามัคคีทำการเลี้ยงปลาตกในกระชัง

- ทำขนมพื้นบ้าน รับผิดชอบ ซ่อมเสื้อผ้า ขายน้ำเต้าหู้
- เรียนรู้ที่จะรู้จักตัวเอง
- ฝึกประสบการณ์ใหม่ๆ
- เสริมสร้างความมั่นใจ และเป็นแรงจูงใจให้ในอนาคต

หนูแดง จากบ้านหนองเรือ อยากเรียนรู้และทดลองเรื่อง “**กลุ่มสามัคคี**” จึงเลี้ยงปลาตุ๊กในกระชัง เด็กๆ ในกลุ่มเป็นลูกชวานาแต่พื้นฐานด้านการเกษตรนั้นถือว่าอ่อนมาก ต้องอาศัยการเรียนรู้และทบทวนตนเอง เมื่อทำการเลี้ยงระยะเวลาที่เริ่มเลี้ยงไม่ดี อากาศแปรปรวนทำให้ปลาตุ๊กไม่กินอาหาร การปฏิบัติด้านการเกษตรจึงต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้และสร้างอาชีพให้แก่เด็กๆ เพื่อให้เกิดการค้นหาตัวเองให้ได้ นอกจากนั้นยังมีการฝึกอาชีพการทำขนมพื้นบ้านในชุมชน นำขนมไปขาย ตัดผม ซ่อมเสื้อผ้า ซึ่งกิจกรรมเสริมเหล่านี้ให้รายได้ตรงไปตรงมาและรวดเร็วมากกว่าการทำเกษตร

มีการทำน้ำเต้าหู้ เพื่อให้เด็กๆ ได้เรียนรู้เรื่องการค้าขาย เรียนรู้เรื่องระบบบัญชีนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ตอนนี้ตนเองจะเลี้ยงปลาตุ๊ก ๒๐๐ ตัวๆ ละ ๒ นิ้วครึ่ง ทุน ๑,๑๕๐ บาท จับขายได้ ๑,๐๐๐ บาท ถึงจะไม่ได้กำไรแต่การเลี้ยงปลาครั้งนั้นก็กลับได้ประสบการณ์มาก

สำหรับอาชีพช่างตัดผม ได้ฝึกประสบการณ์จากคนรู้จักหลายๆ คน ก่อน ประมาณ ๑ เดือน ปัจจุบันมั่นใจมากขึ้น จนสามารถตัดผมให้ใครก็ได้ และลดรายจ่ายในครัวเรือนได้

อ.จิรวิทย์ เสริมว่า กิจกรรมเกษตร เป็นพื้นฐานทางอาชีพที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะรู้จักตัวเอง จัดการตนเอง แล้วนำไปปรับใช้กับชีวิตจริงได้

การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา จังหวัดพะเยา

- ปลุกผักซี ผักคะน้า กะหล่ำปลี

- ทำปฏิทินสำรวจผักพื้นบ้านในแต่ละฤดู เพื่อนำมาวางแผนการผลิต
- เรียนรู้การทำงานกลุ่ม

นักศึกษาจาก วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา จัดตั้งกลุ่มเมื่อภาคเรียนที่ผ่านมาแต่ไม่ได้มีกิจกรรมต่อเนื่องจึงหยุดไปมีสมาชิก ๔ คน ผู้หญิง ๒ คนทำอะไรไม่ได้มาก และมาเริ่มทำต่อในเดือนตุลาคมปัจจุบันมีสมาชิก ๑๖ คน ปลูก ผักชี ผักคะน้า กะหล่ำ ดินไม่มีธาตุอาหาร ทำให้ปลูกผักไม่งาม ต้องยกน้ำ ตักน้ำขึ้นโปรด ปลูก ๒๐ แปลง ใน ๒ แปลงใกล้น้ำเจริญงอกงามดี แต่แปลงหลังๆ แคระแกร็น จึงมีความคิดที่จะนำปุ๋ยน้ำชีวภาพมารดผัก และปรับปรุงพันธุ์ที่จะปลูกใหม่ การปลูกผักต้อง ดินดี น้ำดี มีปัจจัยการผลิตที่เหมาะสม

ต่อมาทำการสำรวจผักพื้นบ้าน เมื่อทำแล้วพบว่าผักพื้นบ้านสำคัญคนในชุมชนกินกับข้าวทุกวัน ต้องใช้ผักพื้นบ้านทำกินทุกวัน ผักพื้นบ้าน คือ เศรษฐกิจของชุมชน สำรวจพบผักพื้นบ้าน ๑๕ คนๆ ละ ๕ ชนิด รวม ๗๕ ชนิด สิ่งที่ได้เรียนรู้ ทำงานเป็นกลุ่ม รัก สามัคคี ไม่แบ่งแยก ทำปฏิทินผักในแต่ละฤดู เพื่อนำมาวางแผนการผลิต

การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนรักถิ่นแห่งโรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

- ปลูกผัก เรียนรู้เรื่องสวนมังคุดตามพ่อแม่
- รู้จักค่าของเงิน

น้องซอน เล่าว่า ได้เรียนรู้คุณค่าของเงิน พอจะใช้เงินก็คิดแล้วว่า จะคุ้มค่าเงินหรือเปล่ารู้สึกเสียตายเงิน เพราะเงินหายากมาก ปลูกผักได้ สุขภาพราคาคงที่เพราะขาย ๑๐ บาทตลอด ลดภาวะโรคร้อน น้ำท่วม

น้องปอนด์ เล่าว่า พื้นฐานมาจากพ่อชอบต้นไม้ ตอนนี้ปลูกมังคุดเวลาที่เข้าสวนติดตามเข้าสวนไปกับพ่อ ใช้ปุ๋ยมูลสัตว์ส่วนมาก และใช้ปุ๋ยเคมี

เท่าที่จำเป็น ทำให้คุณภาพของดินมีปัญหาน้อยลง ธรรมชาติของดินที่ใส่ปุ๋ยมูลสัตว์จะดีกว่าใส่ปุ๋ยเคมี ถ้ายิ่งใส่ปุ๋ยเคมีมาก ดินก็จะแห้งเพราะพืชดูดแร่ธาตุจากปุ๋ยไปมากจนหมด

ตอนนี้คิดสูตรทำปุ๋ยให้มังคุดออกนอกฤดูได้ดี ราคาจะดีกว่าในฤดูหลายเท่าตัว มังคุดนอกฤดูราคา ๑๒๐ บาทจากสวนตัดยอดให้แสงส่องถึงโคนก็ทำให้ขาดน้ำ มังคุดจะแล้ง แล้วจะแตกยอดได้ดี ไม่เกาะกระสอบปุ๋ยที่ใส่โคน ต้นปุ๋ยจะค่อยๆ ละลายซึมลงไปดิน จะเห็นรากฝอยของมังคุดอยู่ใต้กระสอบปุ๋ย ต้นไม้จะสดชื่น ตะไคร้ ที่เกาะจะรัดทำให้มังคุดเจริญเติบโตได้ไม่ดี จึงทำให้แตกสองถึงและโปร่ง มังคุดจะแตกตาดอกตาไปออกมามาก ทำให้ออกผลนอกฤดูได้ ปกติมังคุดจะออกผลช่วงเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน ส่วนมังคุดนอกฤดูกาล จะออกช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน จะเริ่มมีฝนตก จึงต้องทำให้สวนเตียนแห้ง แดงกิ่งให้แห้งโปร่ง ทำให้แสงส่องลงมาได้ทั่ว ต้นไม้ขาดน้ำ ๒๐ วันจะออกดอก ก็จะติดผลต่อไป

การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนที่บ้านปางจำปี จังหวัดเชียงใหม่

- กิจกรรมเที่ยวป่าร่วมกับผู้นำชุมชน
- การจัดกิจกรรมให้เยาวชนโดยผู้นำชุมชน

บ้านปางจำปี หมู่ ๗ อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่ มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งสิ้น ๘๘ หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๒๗๘ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง หาของป่า ทำการเกษตร มีกิจกรรมในการจัดการทรัพยากรร่วมกับผู้นำชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อเยาวชนในชุมชน และคาดหวังว่าคนรุ่นใหม่ต้องจัดการได้ดีกว่าคนรุ่นเก่า

การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนที่บัณฑิตคืนถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช

- ทำเรื่องกล้วยๆ แต่ให้ไม่กล้วยอย่างที่คิด ปลูกกล้วยหอมทองจำหน่าย

- เทคนิคการดูแลกล้วย
- เทคนิคการทำงานร่วมกัน
- เทคนิคการตลาดและจำหน่าย

สมพร ทองเพิ่ม เล่าว่า ใน

อดีต สร้างฐานอาชีพเกษตรกรรมด้วยการปลูกกล้วยหอมทอง เพราะคิดว่าอาชีพเกษตรกร คือ ชีวิตจริงที่ตนเองเป็นอยู่ สมพรเรียนจบจากวัดพระบรมธาตุนครคีรีธรรมราช บวชอยู่ได้ร่วมกาสาวพัตร์อยู่ ๖ ปี พ่อแม่ปู่ย่าตายายสืบทอดวิถีชีวิตเป็นเกษตรกรรมมายาวนาน

จากนั้นไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เรียนจบมาเข้าทำงานในบริษัทอยู่สามปี ได้เงินเดือนมาก็ซั๊กหน้าไม่ถึงหลัง จึงตัดสินใจลาออกจากงานประจำ ทิ้งงานประจำ เพราะถึงแม้ว่างานประจำจะได้เงินเดือนๆ ละ ๗,๕๐๐ บาทแต่ไม่ได้มีเวลาเป็นของตัวเอง จึงมาเริ่มปลูกกล้วยหอมทองในแปลงยางพารา และเก็บชุดหน่อกล้วยขาย

วิธีการ จะใช้วิธีตากแต่งยอดเพื่อกระตุ้น เตรียมหลุมปลูก โดยต้องขุดหลุมลึกเพื่อป้องกันการล้ม ใส่ปุ๋ยธรรมชาติ สภาพพื้นที่แต่ละพื้นที่แตกต่างกัน อย่างเช่น กล้วยเล็บมือนางจะชอบน้ำมากกว่า เมื่อกล้วยอายุได้ ๑๐ เดือน เริ่มตกเครือลงปลี ต้องตัดหัวปลีทิ้งไป เพื่อให้เลี้ยงลูกกล้วย ตอนนี้ปลูกไว้ ๒๐ ไร่ ทำมาได้ ๓ ปี และปลูกกล้วยในสวนยางพารา ต้นกล้วยจะเป็นร่มเงามากขึ้นอีกด้วย

พอหน่อกล้วยออก นำไปขายให้กับรุ่นน้องที่ร่วมทำด้วยกัน ในราคาหน่อละ ๑๐ บาท ตนเองต้องช่วยเหลือดูแล จนถึงออกผล รุ่นน้องที่ทำด้วยกันปลูกกล้วยมาได้ ๖ - ๗ ปี ขณะที่ลงหน่อกล้วยอยู่ปลายแล้งต้นฝน จะอยู่

ในช่วงขาดแคลนผลไม้พอดี ราคาจึงจะได้ดีไปด้วย ทำให้คิดได้ว่า ลองนับจำนวนหน่อกล้วย แต่ละหน่อสามารถให้กล้วยได้กี่หวี และเริ่มศึกษาต้นกล้วยอย่างละเอียดถี่ถ้วน ตอนนี้มีหน่อกล้วยมากขึ้น

สำหรับการแต่งหน่อจะไม่เอาไว้ทั้งเครือ เอาไว้แค่ ๔ หน่อก็พอ และเลือกหน่อให้สมบูรณ์มากที่สุด ไม่แนะนำให้ขุดในกรณีที่ต้นกล้วยกำลังอ่อน เพราะเป็นการรบกวนต้นแม่ ทำให้ต้นแม่ตายได้ แนะนำให้แยกหน่อไปปลูกในปีที่ ๒ ส่วนกล้วยหอมส่งออกขายต่างประเทศ จะต้องห่อเครือเพื่อให้ผิวสวย และป้องกันแมลงวันทองมาวางไข่ ห่อแล้วผิวกล้วยจะสวยและเนียน

ใบที่ตัดจะขยี้ใส่โคนให้เป็นปุ๋ย คินกลับสู่ธรรมชาติ การคลุมโคนก็จะเป็นการรักษาความชื้นรักษาน้ำให้แก่ต้นกล้วย ที่ดินที่ได้เป็นดินภูเขา ไม่ต้องรดน้ำแต่ใช้การนำฝ้ายมาคลุมโคนต้น รักษาน้ำให้ต้นกล้วย

การตัดกล้วยต้องไม่รอให้กล้วยเริ่มเหลืองบนต้น ต้องให้สุกเพียง ๗๐ เปอร์เซ็นต์ ถ้าผลเป็นสีเหลืองแล้วจะโดนแมลงวันทองอันตรายมากๆ ถ้าเหลืองคาต้นกินได้สองวันก็จะเน่าหมดแล้ว

ปกติจะนำกล้วยไปขายที่ตลาดอำเภอทุ่งสง ในขั้นตอนการตัดกล้วยนั้น จะมีความสำคัญที่สุด โดยต้องรักษาผิวกล้วยให้สวยที่สุด ขณะที่ตัดต้องระวัง ในหนึ่งเดือนจะมีช่วงขายดีเพียง ๔ วัน และถ้าบ่มกล้วยให้ออกตรงกับวันพระ จะขายได้ปริมาณมากกว่าและดีกว่าวันปกติ ส่วนการถนอมกล้วยแก่ ต้องทำให้เหมือนกับไข่ในหิน ต้องห่อกระดาษหนังสือพิมพ์ทุกหวีป้องกันการกระแทกและกันไม่ให้เกิดรอยช้ำที่ผลกล้วย

การตลาด ใช้วิธีการเช่าแผงนำไปขายเอง ตั้งแต่บ่ายสามโมงจนถึงสามทุ่ม ลงทุนเช่าแผงไป ๖๐,๐๐๐ บาท จนขายได้ดีมาก เพราะขายเองจะได้ราคาดีกว่า เปิดขายทุกวัน เมื่อลูกค้ามาซื้อก็จะวิเคราะห์ลูกค้าได้ อย่าคิดเพียงแต่ว่าเอาสตางค์เขาอย่างเดียว ทำให้ลูกค้ารู้ว่า “ถ้าจะกินกล้วยหอมต้องมาซื้อที่นี่” บวกเพื่อลด ซึ่งเทคนิคการขายนั้น จะไม่โก่งลูกค้า แต่ต้องมีเทคนิควิธีการขาย แล้วลูกค้าจะตั้งใจ ใช้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ลูกค้าให้มากๆ ทำ

ให้ลูกค้าวิ่งมาหาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ชุดหนอมาแถมให้ลูกค้าเพื่อผูกใจ
ลูกค้า สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า

การแปรรูปกล้วยเพื่อเพิ่มมูลค่า ไปแปรรูปทำกล้วยฉาบ ในหลาย
ราคาตั้งแต่ถุงละ ๕ บาท ถึง ๒๐ บาท ใช้ง่ายได้ทุกชนิดแต่ดีที่สุดต้องกล้วย
หอม เพราะกล้วยหอมที่ล้มนแล้ว ผิวจะไม่สวยจึงนำเอามาทำ ผ่านให้ตี และ
กล้วยลูกเล็กๆ จะไม่ทิ้ง เก็บลงมาใช้ทั้งหมด เพราะเป็นเงินเป็นทองทั้งหมดทำ
ทุกอย่างต้องวิเคราะห์ เพราะเวลาที่เสียไปต้องใช้ให้คุ้มค่า

สำรวจตลาด จะมีช่องทางในการนำกล้วยฉาบไปจำหน่าย การเป็น
คนช่างสังเกตทำให้ได้ช่องทางการตลาด และกำลังสนใจศึกษากล้วย
เล็บมือนางด้วย เพราะกล้วยชนิดนี้กินได้ทุกเพศทุกวัย นำไปขายได้เครือละ
๑๐๐ บาท สามารถเก็บหนอไว้ใช้ได้ตามต้องการ แต่อายุของกล้วยจะสั้น ปลูก
ครบปีให้ผลผลิตได้เลย

เครือข่ายการทำงาน ลงกล้วยหอมทอง ๑๒๐ ต้น ลงกล้วย
เล็บมือนางไว้ที่ท้องนา ๑๒๐ ต้น เน้นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด
คือปลูกยางพาราร่วมกับกล้วย และปลูกข้าวโพดหวานด้วย ปลูกถั่วลิสง ได้
เรียนรู้ความสามัคคีเพราะทำงานเป็นทีม ทำร่วมกันสามคนสลับกันไปเป็น
วงจรมีการ “เอางาน” กัน

สุรินทร์ เล่าว่า เมื่อสมัยที่บวช เรียนได้ ๓ สาย ทั้งนักธรรม บาลี
สามัญ การได้บวชเรียนทำให้อยู่ในกฎระเบียบ รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่น
ดูแลตัวเองได้และรับผิดชอบตนเองได้ รู้จักการแสวงหาความรู้ มีความขยัน
และอดทนมากในช่วงการบวชเรียน รู้จักขัดเกลาสภาวะทางอารมณ์ในช่วง
วัยรุ่นได้ รู้จักแก้ปัญหาอย่างค่อยเป็นค่อยไป

การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนที่ป่าเต็ง อ.หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

- เลี้ยงโคนม และอาชีพเสริมเวลาว่างจากการเลี้ยงโคนม

- การจัดการที่ดี ลดต้นทุน ประหยัดเวลา
- ใช้วิชาความรู้จากการเรียนให้เกิดประโยชน์

มานพ ไยบำรุง จากป่าเต็ง เล่าว่า ในอดีต ตนเองมีอาชีพเลี้ยงโคนม เดิมครอบครัวเลี้ยงโคนมอยู่แล้วไปเรียนที่วิทยาลัยเกษตรหลังจบม.๖ เรียนต่อ จนจบ ปวส. ด้านเกษตรก็มาเป็นผู้จัดการฟาร์มเอง อาชีพโคนมแตกต่างกัน เนื่องจากการจัดการ ถ้าจัดการดีจะมีเวลาพักผ่อน ดีที่สุด ๔ มารีตนม มีโคนม ๒๐ ตัว ริดนมขายได้กิโลกรัมละ ๑๖.๕๐ บาทแล้วส่งให้สหกรณ์

ที่บ้านเลี้ยงแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีการทำแปลงหญ้าเอง ฤดูฝนให้กินหญ้าสด อาหารข้นให้กินขณะริดนมวันละ ๑ มื้อ อาหารสำหรับวัวจะไปเอ ตันกล้วยและขุ่นสุกให้วัวกินเสริม แต่ละคนริดนมวัวจะให้คุณภาพนมต่างกัน ตอนริดนมต้องอ่านใจวัวด้วย ถ้าในชุมชนมีวัวตัวไหนป่วยก็จะมีคนมาตาม เพราะจากที่เรียนมาแล้วสามารถรักษาโรคได้ ก็จะไปให้ยาสัตว์

ผลผลิต โคนมให้น้ำนมประมาณ ๓๐๐ วัน จะตั้งท้อง ๙ เดือน หลังคลอด ๓ เดือนต้องทำให้วัวเป็นสัด ผสมและทำให้ตั้งท้อง เพื่อที่จะให้วัวท้อง และกำหนดคลอดตามวงรอบที่ตั้งไว้ ถ้าไม่เป็นสัด หรือผสมไม่ติดก็จะเสียเวลาไปอีก ๑ เดือน ทำให้ขาดทุนค่าอาหารไป

วิธีการ การเลี้ยงโคนมลงทุนสูง จึงต้องมีสหกรณ์ การกู้เงินสหกรณ์ ไม่คุ้มการลงทุนถ้าเอามาเลี้ยงโคนมโดยที่ไม่ได้ศึกษาข้อมูลให้ดี อาจจะทำให้ขาดทุนได้ การลงทุนสูงแต่ได้ในระยะยาว ต้องเลี้ยงระยะยาวจึงจะคุ้มทุน

ห้องโอ จากป่าเต็ง เล่าว่า ตนเองริดนมวัวเสร็จมีเวลาหลัง ๗ โมงเช้า ใช้เวลาที่เหลือทำเกษตร โดยปลูกผักทองไปด้วย ขณะนี้สามารถเก็บผลผลิตได้แล้ววันละร้อยกว่าบาท ทำเกษตรไปเรื่อย ๆ ช่วยพ่อแม่ไปและรอบวช ในอนาคตจะยึดอาชีพเลี้ยงโค ทำเกษตรผสมผสานไปด้วย และตอนนี้มาทำงานด้านเยาวชนในตำบล ทำโครงการวิจัยด้วยเทคนิคการจัดการโคนม ถ้าจัดการดี ผลผลิตก็จะสูงไปด้วย

การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนที่อำเภอพระพรหม จังหวัด นครศรีธรรมราช

- ส่งเสริมการเลี้ยงปลาตก
- เทคนิคการเลี้ยงปลาตก
- การเป็นพี่เลี้ยงควรมีประสบการณ์ก่อน

ราเชนทร์ บุญเต็ม จาก ต.ท่าเรือ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เล่าว่า เลี้ยงปลาตกในบ่อซีเมนต์ ปลาเป็นโรคถ้าให้อาหารมากต้องระวัง ชุดขนาดบ่อ ๒x๔ เมตรการทำงานเยาวชนในพื้นที่ทำให้ได้เรียนรู้นิสัยของเด็กไปด้วย เป็นพี่เลี้ยงเชิงประเด็นต้องมีประสบการณ์ก่อนและเข้าไปส่งเสริมกิจกรรมทำไปเรียนรู้ไป ต้องอาศัยเวลา เรียนรู้เทคนิคการจัดการ ปัจจัยที่ทำให้การเลี้ยงปลาตกประสบความสำเร็จคืออะไร

วิษณุ ศิริเสน เล่าว่า การเลี้ยงปลาขึ้นอยู่กับอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้องตรวจสอบสภาพแวดล้อมด้วย อาหารทำให้น้ำเสียและปลาตายได้ ถ้าให้อาหารมากเกินไปปลากินจนท้องแตกตาย ตัวเล็กและตัวโตให้อาหารไปเท่าไรก็กินแล้วกินอีกไม่ยอมหยุดกิน แนะนำให้เลี้ยงปลาตัวละบาท ขนาด ๓-๔ นิ้ว ซ้อแพงแต่เปอร์เซ็นต์รอดจะสูง ลูกปลาจะมีเกรดเอ มีหางปลา และปลาตกเกรด แม่ปลา ๑๐ กิโลกรัม จะได้ปลา ๒๐๐,๐๐๐ ตัว ได้ขนาดใหญ่ ๓๐,๐๐๐ ตัว ปลาเบอ์สองประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ ตัว ที่เหลือหางปลาเลี้ยงไว้เป็นลูกปลาเหยื่อตกปลาได้ต่อไป

การเรียนในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สาขาประมง จะได้รับความรู้ในเรื่องห้องปฏิบัติการและการวัดคุณภาพน้ำ สำหรับเรื่องโรค ได้มาเจอตอนที่เลี้ยงเอง การวัดคุณภาพน้ำสำคัญมากในการเลี้ยงปลา เพราะฉะนั้นคนที่เลี้ยงปลาถ้ามีความรู้เรื่องคุณภาพน้ำจะเลี้ยงได้ดี

อาหารปลาเป็นเรื่องสำคัญรองลงมา การผสมอาหารเอง จะต้องศึกษาเรื่องส่วนผสมและวิธีการ วัสดุพื้นบ้านที่ใช้ได้ อาทิเช่น รำละเอียด ไบโกระถิน

ปลาปน ถ้าผสมตัวเองจะลดต้นทุนลงได้ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ การเลี้ยงด้วยขนมปังใช้เลี้ยงกับปลากินพืช ขนมปังทำให้สะสมไขมันมาก ใช้ขนมปังหมดอายุกับปลาโตเพราะจะทำน้ำหนักได้ดีกว่า ก่อนจับ ๒ สัปดาห์ต้องให้อาหารเสริมพวกไส้ไก่ ให้อาหารวันละ ๑ มื้อเพื่อลดไขมันในปลาและทำให้ปลาได้น้ำหนัก ปลาถูกสวยต้องให้สีเหลืองนวล ปลาน้ำใสตัวดำ ปลาน้ำขุ่นตัวจะเหลือง ให้อาหารเห็นยวในนาเมาใส่ จะทำให้ปลาจะมีสีเหลืองนวลเพิ่มขึ้น

เทคนิคการเลี้ยงปลาเป็นเทคนิคที่ต้องเรียนรู้ปลาสด – บ่อใดที่มีปลามากจะขายสดได้ ให้แม่ค้ามาจับเพราะปลามีมากในบ่อ สำหรับปลาแปรรูป – ปลาสดมีราคาถูกก็จะนำไปแปรรูป ยืดอายุการขายขึ้น เพื่อให้ได้ราคาสูงขึ้น การทำอาชีพของกลุ่มเยาวชนที่บ้านหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

- เน้นเรื่องความรับผิดชอบและมีเอกลักษณ์ของตัวเอง

เยาวชน จากหนองสองห้อง เล่าว่า นำสิ่งที่ได้ไปปรับใช้ ต้องมีความรับผิดชอบต่อตัวเองก่อน แล้วเรียนรู้เชิงลึก มีข้อมูลในการตัดสินใจ มีข้อมูลการตลาด ทำให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง

สะท้อนความคิดและมุมมองจากพี่และน้อง :

พี่เด่น : กรณีตัวอย่างคนทำเกษตรเป็นเยาวชนของเรา ที่มาจากภาคใต้ขึ้นมาแล้วเรื่องราวที่ได้ไปทำ และประสบความสำเร็จ ทั้งจากบัณฑิตคืนถิ่น ตัวเยาวชนในโรงเรียน การพูดคุยในวง เยาวชนได้แลกเปลี่ยนระหว่างภาค การทำเกษตรของดีของแต่ละภาคว่าเป็นอย่างไร ภาคใต้ กรณีของสมพร ชาย กล้ายและมังคุด

น้องสมพร : อยากให้ทุกคนให้ความสนใจกับเรื่องเกษตรให้มากขึ้น และเน้นการบริหารจัดการตัวเอง การตลาด เทคนิคการขาย อยากให้ทุกคนซื้อแนวคิดไปเยอะๆ

จากเดิมกลุ่มของเราคิดจะทำอย่างเดียว แต่เมื่อได้ฟังแล้ว ต้องวางแผนให้ดีทั้งการตลาด ปฏิบัติ การผลิต และต้องมีการศึกษาตลาดว่าตลาดต้องการอย่างไร

น้องศักดิ์ดา : เมื่อบานได้จากพี่กุง จะเอกลีจากสิ่งที่ทำจริง ๆ จัดการผลิตได้ดี มีการสังเกต และหาตลาดได้ถ่องแท้

พี่เลี้ยง จากภาคอีสาน : ในห้องเกษตรแลกเปลี่ยนกัน จะเห็นความเหมือนคือพื้นฐานการเป็นชาวนาและเกษตรกร ความแตกต่างในสภาพพื้นที่ พี่ชพันธ์ที่ปลูก และเห็นว่าในเรื่องขนาดการผลิต อย่างเช่น อาจารย์ที่ทำทดลองให้แก่เด็ก ได้ลงมือปฏิบัติ และฝึกเรื่องการลดรายจ่าย มีบันทึกรายจ่าย และผสมความรู้ในแปลง มีการแลกเปลี่ยน เห็นปัญหาพร้อมกัน เห็นความเป็นชีวิตจริง ความเป็นเกษตรกรตัวจริง และอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี กรณีกล้วยของพี่กุง เห็นการวางแผน การผลิตที่ชัดเจนมาก ตั้งแต่การเลือกพันธุ์มาปลูก หลายชนิด และต้องดูว่าแต่ละพื้นที่เหมาะกับสภาพดินอย่างไร วางแผนการผลิต และขยายเครือข่าย และเรื่องการแปรรูป

วิถีชีวิตของชุมชนหมู่บ้านไทยโดยทั่วไป มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นพื้นฐาน โดยมีครอบครัวเป็นหน่วยการผลิต มีแรงงานจากสมาชิกในครอบครัว อาศัยวัดอุทิศที่มีในชุมชนท้องถิ่น และอยู่อย่างพึ่งพิงกับธรรมชาติ มีการผลิตเพื่อให้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

จากตัวอย่างของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในหลายพื้นที่ที่จะเห็นว่า การทำอาชีพเกษตรเป็นการเรียนรู้จากการทำจริง ที่เกิดจากการได้ลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเองหรือจากของจริงที่มีอยู่ เพราะฉะนั้น จึงเกิดความรู้และความสามารถ ตลอดจนจันทักษะความชำนาญอย่างแท้จริง

การเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร จะเป็นเรื่องของการเรียนรู้และทำความเข้าใจกับสิ่งที่มืออยู่ และเป็นอยู่ของชีวิตของเขาและชุมชนของเขา ทั้งการเรียนรู้ตัวเอง การเรียนรู้ปัญหา และการเรียนรู้ทรัพยากร และที่สำคัญต้องเรียนรู้ที่จะจัดการให้เป็นด้วย

ดั่งเสียงสะท้อนของเยาวชนเกษตรกรเหล่านี้ **น้องสมพร** (นครศรีธรรมราช) กล่าวว่า การเกษตรเป็นอาชีพที่ทำด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืนในอนาคต แต่จะต้องมีการจัดการผลผลิต เราจะต้องยืนด้วยตัวเองไม่ยอมให้ถูกกดขี่ หรือ หนูแดง (ขอนแก่น) กล่าวว่า ทำเกษตรแล้วมีศักดิ์ศรีในชุมชน ทำได้อย่างไร คือ ต้องเป็นนักจัดการที่ดี ซึ่งลักษณะวิธีคิดแบบนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามใน “การพึ่งพาตนเอง” ของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร คือ ใช้ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองก่อน มีความสมดุล-ความพอดีในชีวิต มีสภาวะทางจิตที่เป็นอิสระ-มีความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ มีสิ่งจำเป็นอันเป็นปัจจัยสี่พอเพียง เรียกว่าเป็นการจัดชีวิตให้สัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ อย่างเหมาะสม ทั้งสัมพันธ์กับคน สังคม ธรรมชาติรอบตัว

การสร้างฐานอาชีพในชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองของกลุ่มเยาวชนจากพื้นที่ต่าง ๆ เป็นตัวอย่างประสบการณ์ชีวิตเพื่อเสนอเป็นทางเลือกให้กับเยาวชนที่สนใจ ใช้เป็นบทเรียนในการเริ่มต้นเรียนรู้ ทดลอง และนำชีวิตเข้าสู่วิถีของการพึ่งตนเองได้ต่อไป

**“มีกินเป็นพื้นฐาน มีสวัสดิการยามเฒ่าชรา
มีความหลากหลายคล้ายป่าธรรมชาติ ก่อเกิดอุตสาหกรรมชุมชน”**

“จะมีก็ครุฑที่ลยโคลน”

จะมุงมันจะผันฝ้อปสรรค
จะจงรักจะภักดีจะหวงแหน
มีกำลังมีแรงใจไม่คลอนแคลน
จะทดแทนแดนดินถิ่นเกิดมา
สักร้อยป่าพันภูผาจะบุกบัน
จะฝ้อฟันพลิกผืนดินให้มีค่า
ก็ขวากหนามก็กำแพงไม่คณา
จะมุงหน่านำพาประชาชน
ครุฑที่สวมสวมเพื่อสู้ท้อไม่ถอย
พ่อแม่คอยนำตาหลังเปี่ยมสุขขลัง
ที่มีลูกลูกผู้สู้เพื่อมวลชน
ลูกเกษตรทุกทุกคนของแผ่นดิน
ลยเข้าไปลยให้สุดให้รู้
ผิดเป็นครุฑก็เป็นแรงไฟถวิล
โคลนเขื่อนกายมิเขื่อนใจไร่มลทิน
หน้าสู้ดินหลังสู้ฟ้าทรง

ศิลปวัฒนธรรมชุมชน สีสันแห่งชีวิต

ศิลปวัฒนธรรมชุมชนได้สะท้อนให้เห็นถึงความนึกคิด และคตินิยมต่าง ๆ ของแต่ละสมัยที่แสดงออกมาในรูปของความงาม ความบันเทิง และแนวทางแห่งการดำเนินชีวิต... แต่เหตุใด เด็กและเยาวชนในปัจจุบันจึงหันไปสนใจกับสิ่งที่เป็นสากลมากขึ้นจนลืมไปว่าศิลปะและวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองทรงคุณค่าและงดงามเพียงใด?

ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นมีความหลากหลาย และแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ ศิลปวัฒนธรรมชุมชนหลายอย่างไม่มีพื้นที่ให้อวดตนเองสู่สายตาประชาชน และศิลปวัฒนธรรมชุมชนหลายอย่างก็ขาดคนรุ่นใหม่ที่สนใจและสืบทอด

เมื่อศิลปวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นต้องประสบปัญหาทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีทั้งถูกทำลายไปโดยธรรมชาติ และถูกละเลยขาดการเอาใจใส่ วัฒนธรรม ประเพณีเก่าแก่หาดูได้ยากขึ้น ส่วนหนึ่งถูกเปลี่ยนแปลงไปตามตลาดยุคใหม่ ซึ่งมุ่งขายโดยมองข้ามคุณค่าเชิงวัฒนธรรม มองข้ามเรื่องราวอันเป็นมูลค่าที่สำคัญ สุดท้ายสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เหล่านี้ก็คงจะเสื่อมถอยไปตามกาลเวลา...

ศิลปะ วัฒนธรรมชุมชน สีสันแห่งชีวิต

ห้องเรียนรู้ ศิลปะ วัฒนธรรมชุมชน สีสันแห่งชีวิต ในครั้งนี้ชวนเยาวชนมาชวนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมอันเป็นวิถีและสีสันแห่งชีวิต เป็นปฐมเหตุแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้น้องๆ ได้เรียนรู้ว่าแก่นแท้ของวัฒนธรรมจริงๆ คืออะไร และแต่ละภาคมีวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกัน และเมื่อนำมาแลกเปลี่ยนกัน ก็เหมือนกับสายน้ำเก่าที่มีอยู่แล้ว เมื่อมีสายน้ำใหม่ ก็สร้างเส้นทางสายน้ำใหม่ มาผสมกลมกลืนกัน

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องนี้ มีสมโภชน์ หาคกล่อม เป็นคุณอำนวยเชิญชวนให้ทุกคนร่วมกิจกรรมด้วยกระบวนการที่ผ่อนคลาย มีสีสันแต่ได้แรงบันดาลใจไปพร้อมๆ กัน

คุณอำนวยเริ่มด้วยการตรวจสอบเป้าหมายและความคาดหวังของเด็กๆ ก่อน โดยใช้หัวใจสี่ห้อง

ห้องที่ ๑ เริ่มด้วยให้เขียนว่า “ทำไมถึงมาเข้าห้องแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม”

ตามด้วย ห้องที่ ๒ ให้เขียนว่า “คำว่าวัฒนธรรม หมายถึงอะไร / นึกถึงอะไร”

ต่อจากนั้นก็ให้น้องๆ แลกเปลี่ยนกับคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อน และเขียนรายละเอียดในหัวใจแต่ละห้องของคนอื่นต่อท้ายจากของตัวเอง

ตัวอย่าง น้องอุ้ม (ภาคกลาง) แลกเปลี่ยนกับ เอ้ (ภาคใต้)

ประเด็นที่หนึ่ง ทำไมมาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ห้องวัฒนธรรม

-อยากรู้วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับเยาวชนของแต่ละภาค

ประเด็นที่สอง วัฒนธรรมหมายถึงอะไร

-การเล่น การแสดงของแต่ละภาค

-เอกลักษณ์ของแต่ละภาคและแต่ละชนชาติ

ตัวอย่าง น้องกนกศักดิ์ (ภาคเหนือ) แลกเปลี่ยนกับ เมย์ (ภาคอีสาน)
ประเด็นที่หนึ่ง ทำไมมาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ห้องวัฒนธรรม
-อยากรู้ว่าวัยรุ่นที่ชอบวัฒนธรรมเป็นเพราะอะไร
ประเด็นที่สอง วัฒนธรรมหมายถึงอะไร
-เป็นประเพณีที่ปู่ย่าทำเอาไว้ก่อนแล้ว

เมื่อแลกเปลี่ยนกันพอสังเขปแล้ว น้องอุ้ม เขาวชนจากภาคกลาง ได้เปิดประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกล่าวถึงเอกลักษณ์ของแต่ละชนชาติขึ้นมา คุณอำนวยจึงได้ชวนคุยถึงเรื่องของชนชาติ ซึ่งเดิมประเทศไทยยังไม่ได้เป็นรูปชวานทองดังเช่นปัจจุบันนี้ แต่ก่อนจะอยู่กันเป็นกลุ่มแต่ละชนชาติแต่ละเผ่า ซึ่งแต่ละกลุ่มเผ่าพันธุ์นั้น จะมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองที่เป็นวัฒนธรรมสืบทอดกันต่อๆ มา แต่พอมาร่วมเป็นประเทศไทยแล้ว แต่ละกลุ่มชนเผ่านั้นก็ยังมี การดำรงและสืบทอดวัฒนธรรมของกลุ่มตนเองไว้ จะเห็นได้จากวัฒนธรรมของแต่ละภาคนั่นเอง เช่น ภาคเหนือ ก็ประกอบไปด้วยคนหลายชนชาติ เช่น เชียงรุ่ง เชียงตุง ที่สังเกตเห็นได้ง่ายอีกอย่างหนึ่งก็คือ ภาษา ซึ่งจะมีภาษาที่แตกต่างกันไปตามชนชาติของตนเอง

จากนั้นมีการพูดคุยกันถึงชุดการแสดง ๔ ภาค ที่จะแสดงให้รับชมกัน ในช่วงค่ำของคืนนี้

ภาคใต้ มีชุดการแสดงมา ๒ ชุด คือ การรำมโนราห์ และการรำวง เวียนครก

การรำมโนราห์ ในวงแลกเปลี่ยนของวัฒนธรรมนั้น ได้มีผู้เข้าร่วมหลากหลายวัย หนึ่งในนั้นมีน้องเชตต์ ซึ่งเป็นนักแสดงรำมโนราห์ น้องเชตต์มีอายุประมาณ ๙ ปี แต่สามารถรำมโนราห์ได้คล่องแคล่วมากน้องได้บอกว่าได้เริ่มฝึกตั้งแต่อายุชั้น ป.๑ ฝึกฝนทำรำมโนราห์มาแล้วประมาณ ๓ ปี

อีกคนหนึ่ง คือ พี่นง สำหรับคนนนี้ คุณอำนวยเปิดประเด็นถามว่าทำไมหัวใจของพี่นงจึงมีมโนราห์ พี่นงกล่าวว่า การรำมโนราห์ค่อย ๆ ซึมซับสู่หัวใจที่ละน้อยและเกิดความสนใจจึงเข้ามาร่วมในวงการแสดงรำมโนราห์ โดยเข้ามาเมื่อประมาณอายุ ๒๕ ปี ปัจจุบันอายุ ๓๐ ปีแล้ว

และมีน้องเปียร์ เยาวชนที่รักการแสดงมโนราห์ เป็นเพราะที่บ้านได้ตั้งคณะการแสดงมโนราห์ ซึ่งจะมีการถ่ายครู (มีวิธีการและขั้นตอน) จะมีลักษณะเหมือนการไหว้ครูหรือการแก้บน และจะมีบทเฉพาะที่เรียกว่ากลอนมโนราห์ มีเทริด คือ ซฎาที่ครอบหัว และคนที่จะครอบหัวให้กับลูกศิษย์ได้นั้นจะต้องผ่านการบวชเรียนมาแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าการแสดงแต่ละอย่างจะมีการไหว้ครูเหมือนกันหมดเท่ากับการแสดงแต่ละอย่างนั้นมีครู โดยที่ผู้ที่เรียนจะต้องเคารพศิลปวัฒนธรรมนั้นด้วย ซึ่งเชื่อกันว่าคนที่รำมโนราห์เป็นแล้วนั้นจะหยุดการแสดงไม่ได้เป็นความเชื่อที่ว่า ถ้าหยุดไปจะทำให้เกิดการเจ็บป่วย และสามารถรักษาได้ด้วยการรำมโนราห์หรือแสดงอีกครั้งก็จะหาย และจะมีโรคอีกชนิดหนึ่งที่สามารถรักษาได้ด้วยการรำมโนราห์ คือ “การเหยียบเสน” มีลักษณะเหมือนปานแดง ซึ่งถ้าเป็นรอบตัวแล้วจะทำให้เสียชีวิต การรำมโนราห์ขณะนี้กำลังจะขาดการถ่ายทอดเนื่องจากคนทั่วไปไม่นิยมและการถ่ายทอดมโนราห์เองนั้น ถ้ามิใช่เชื้อสายลูกหลานก็จะถ่ายทอดให้กันยาก

อบต.ท่าข้าม จ.สงขลา มาในชุดการแสดงชื่อชุด **“การออกพราน”** เป็นการแสดงมโนราห์ตอนที่นายพรานออกล่านางมโนราห์ทั้ง ๗ คน ซึ่งการแสดงจะเป็นแนวตลก มีนักแสดงคนเดียว

เบียร์ เยาวชน จ.สงขลา เล่าว่า ปัจจุบันอายุ ๑๕ ปี การศึกษาจบชั้น ม.๓ กลุ่มมโนราห์ตั้งมาได้ประมาณ ๓ ปีแล้ว มีสมาชิกประมาณ ๓๐ คน ที่เข้าร่วมกลุ่มกันเพื่อการรำมโนราห์ขึ้นมาทำการแสดงในที่ต่างๆ

ปัญหามีเกิดขึ้นบ้างในวง แต่แก้ปัญหาด้วยการใช้สติ แต่ปัญหาหนัก คือ ปัญหาที่เกิดจากภายนอกแก้ด้วยการทำใจ เช่น อุปกรณ์ไม่พร้อม ไม่ครบ เช่น การแสดงบางครั้งต้องใช้เครื่องเสียงแทน เพราะเครื่องดนตรีบางอย่างไม่ครบ ขาดงบประมาณและการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ใจดี เพื่อนๆ ดูถูก รวมทั้งผู้ใหญ่ดูแคลนว่าเดินกินรำกิน โดนกระแสดต่อต้านจากคนในสังคมที่มีบางกลุ่มไม่ยอมรับมโนราห์

โรงครู เป็นการรำมโนราห์แบบโบราณ ซึ่งจะมีโรงที่จะปลูกเป็นแบบ คล้ายบ้าน เสาใช้ต้นหมาก หลังคาทำจากใบจาก เป็นพิธีกรรมมากกว่าซึ่งจะไม่ใช้การแสดงเอาทำพิธีต่างๆ คนที่จะเป็นมโนราห์นั้น ผู้ชายต้องรักษาพรหมจรรย์จนกว่าจะมีการโกนจุกมโนราห์หรือการบวชพระนั่นเอง ซึ่งก่อนบวชก็ต้องทำพิธี

การรำมโนราห์ มีท่ามาตรฐาน ๑๒ ท่า ได้แก่ ท่าเทพพนม พรหมสี หน้า แม่ลายกนก สอดสร้อยมาลา พร้าเทียมไหล่ แมงมุมชกโย พิศมัยเรียงหมอน เขาควาย เป็นท่าเอกลักษณ์โบราณ ชี่หนอน บัวแย้ม บัวตุ้ม บัวแตกพุ่ม

อยู่กลางใบ

วิธีการฝึกซ้อม ไม่อยากเหมือนการรำเพลงมาตรฐาน ถ้าหากมีใจรักก็สามารถใช้เวลาไม่มากในการซ้อมรำ

การสืบสาน โดยการสร้างเชื่อมโนราห์ คนที่รำโนราห์ได้แล้วจะหยุดไม่ได้ ถ้าหยุดก็จะเจ็บป่วย ซึ่งเชื่อว่านี้ก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้หมโนราห์ได้มีการอนุรักษ์เอาไว้

อบต.ท่าเรือ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เตรียมการแสดงชุด “**รำวงเวียนครก**” ซึ่งเป็นการละเล่นอย่างมีศิลปะ มีเอกลักษณ์ การรำเวียนครกนั้น มีประวัติมาจากการที่สมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นคนคิดและให้มีการละเล่นขึ้นมาหลังสมัยสงครามสิ้นสุดลง เป็นเพราะชาวบ้านไม่มีงานรื่นเริงทำนาจึงให้มีการแสดงขับกล่อมให้หายโศกเศร้า ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนชุมชนท่าเรือเข้ามาร่วมสืบสานรำวงเวียนครกด้วย

การรำวงเวียนครก มีการสืบค้นขึ้นมาแล้ว เอามาถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กรุ่นใหม่ เพราะพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเก่าๆ ก็ล้มหายตายจากกันไปเยอะมากแล้ว การที่จะสืบค้นมาก็เป็นการรักษาไว้เช่นกัน แต่เป็นเพราะพ่อแม่เพลงที่เก่งได้เสียชีวิตไปก่อนแล้ว ทำให้สามารถเก็บได้เพียง ๑๐๐ กว่าเพลงเท่านั้นเอง ยังมีบางส่วนที่ยังขาดอยู่ บางเพลงได้เนื้อหาแต่ยังขาดทำรำ

ภาคอีสาน จัดเตรียมการแสดงไว้ ๒ ชุดเช่นกัน คือ การแสดงหมอลำ และการแสดงการเข้าทรง

การแสดงหมอลำ พี่สำเนียง พระเอกหมอลำของคณะบ้านดิน ได้มาให้ความรู้แลกเปลี่ยนกันว่่า ก่อนการแสดงหมอลำก็เช่นเดียวกัน ที่ต้องมีการไหว้ครู ซึ่งการรำวงเกิดเมื่อประมาณปี ๒๕๒๕ – ๒๘ จนกระทั่งได้มีการทะเลาะวิวาทกันทำให้ต้องมีการห้ามเล่นรำวงกันอีกในหมู่บ้าน และขณะนี้มีคณะรำวงที่จัดตั้งวงขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประมาณปี ๒๕๑๔ ในตำบลเหลืออยู่เพียงแค่ ๒ วงเท่านั้น และแต่ละวงหนึ่งจะมีสมาชิกประมาณกว่า ๒๐๐

ชีวิต ส่วนหมอลำนั้นมีมานานแล้ว ซึ่งพี่สำเนียงเองก็ได้เห็นมาตั้งแต่เป็นเด็ก และเคยถามพ่อกับแม่เหมือนกันว่ามีมาตั้งแต่เมื่อไร ท่านก็บอกว่ามีมานานแล้วเช่นกัน ซึ่งเกิดมาก็เจอเลย การแสดงหมอลำจะมีลักษณะเป็นการถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนภาคอีสาน เช่น บทร้องกลอนขุนรำอ้าว ซึ่งเป็นเรื่องของความรักของคู่บ่าวสาวที่ถูกผู้ใหญ่กีดกันมิให้รักกัน

พี่สำเนียง เล่าว่า การรำหมอลำนั้น ชอบดูมาตั้งแต่สมัยเป็นเด็ก ๆ รู้สึกชอบจึงฝึกเล่นมา สำหรับเด็ก ๆ ที่ชุมชนก็พยายามชักชวนให้เด็กมาเล่นหมอลำ แต่ไม่กล้า อาย และคิดว่าเด็ก ๆ เองยังสนใจหมอลำอยู่ และคิดว่าอันดับแรกต้องมีพื้นที่ให้พวกเขา ก่อน จึงได้ทำบ้านดินขึ้น ซึ่งเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มบ้านดินก็เกิดจากกลุ่มเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่มองสังคมไม่ค่อยดี เพราะจะเห็นได้ว่าแถวบ้านจะมีร้านสนุกเกอร์ ร้านเกมส์ เด็กอาจจะแต่งตัวนักเรียนออกจากบ้านแต่ไปไม่ถึงโรงเรียน ไม่ยอมเรียนหนังสือ จึงคิดหาพื้นที่ทำกิจกรรมดี ๆ

จากบ้านดินสู่วัฒนธรรม สิ่งดี ๆ เริ่มหายไปและคิดว่าตนเองคงเป็นหมอลำรุ่นสุดท้ายแล้ว และถ้าหมอรุ่นนี้ไปแล้วหมอลำก็คงจะสูญสิ้นเช่นกัน จึงชักจูงลูก ๆ หลาน ๆ เข้ามาร้องกลอนกันประมาณ ๔ – ๑๐ คน เพราะถ้าคนเดียว เด็กก็ไม่เอาแต่ถ้าทำเป็นกลุ่มเขาก็จะมีเพื่อน ๆ แล้วก็สังเกตว่าคนไหนถนัดอย่างไร เช่น ใครเสียงดี คนไหนรำสวย

น้องกอล์ฟ เยาวชนกลุ่มบ้านดินที่มารำหมอลำ กล่าวว่า ตอนแรกอายและโดนเพื่อน ๆ ดูถูก พอเข้ากลุ่มได้สักประมาณ ๒ เดือน เห็นเพื่อน ๆ มีความสุขและมีความสุข จึงเกิดเป็นพลังกลุ่ม และมีใจที่อยากจะทำต่อ

การแสดงการเข้าทรง จัดแสดงโดยกลุ่มเยาวชน อ.ปราสาท จ. สุรินทร์ น้องแอมมีบทบาทในการแสดงเป็นแม่หมอม ซึ่งเป็นการเชื่อของคนในจังหวัดสุรินทร์ว่าการเข้าทรงนั้นเป็นการรักษาโรค เป็นทางการบำบัดรักษาและเป็นทั้งทางไสยศาสตร์ด้วย

น้องแอม (เกียรติกัญญา ชื้อสัตย์) เยาวชน จ.สุรินทร์ อายุ ๑๘ ปี จบการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เล่าว่า ตนเองนั้นเลียนแบบท่าทางตอน

เข้าทรงมาทำการแสดงและมีดนตรีประกอบด้วย ซอ ปี่อ้อ ฉิ่ง ฉาบ กลอง โดยได้ชวนเพื่อนๆ น้องๆ มารวมกลุ่มกันฝึกซ้อมและรับออกรงานแสดง จนมีผู้ใหญ่มาเห็นและให้การสนับสนุน

ซึ่งบทเพลงเนื้อร้องนั้น จะใช้ภาษาเขมร โดยน้องแอมจะเป็นครูฝึกสอนให้กับเพื่อนๆ และน้องๆ และน้องแอมเองก็คิดว่าการแสดงการเข้าทรงไม่ใช่เรื่องที่น่าอาย แต่กลับเป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจที่ได้เข้ามาทำตรงนี้ได้ ประสบการณ์ตรงและจะสอนรุ่นน้องต่อไป ความรู้สึกของน้อง ๆ ในการเข้าร่วมกลุ่มการแสดงเข้าทรง คือ ทำให้เป็นคนตรงต่อเวลา เกิดความสามัคคี และเป็นการฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ

คุณอำนวยสรุปประเด็นในช่วงแรกว่า เสียงเพลงและท่ารำ จะสะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ด้วย

ภาคเหนือ

น้องตะ เยาวชนกลุ่มรักษ์เชียงใหม่ของ จ.เชียงใหม่ เล่าว่า ในด้านวัฒนธรรมของภาคเหนือ จะเน้นไปที่การแสดงฟ้อนรำ ซึ่งจะมีเอกลักษณ์ที่อ่อนช้อยสวยงาม เดิมทีไม่ได้เริ่มจากการฟ้อนรำ แต่เริ่มจากการที่มีประเพณีที่เป็นวิถีชีวิตของคนล้านนาที่บ้านไหนมีงานก็จะมี การเอามือ (ซอมมือ) กัน ซึ่งการเอามือกันนั้นก็เหมือนการลงแขกของภาคกลางที่ชาวบ้านต่างก็จะไปช่วยงานกันคนละเล็กละน้อยในแต่ละหมู่บ้าน และมีการจัดชบวนแห่ต่าง ๆ มาประกวดกัน สำหรับการแสดงนั้นจะมีกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มผู้สูงอายุที่รวมตัวกันแสดง

และเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ น่าจะเริ่มจากเยาวชนด้วย จึงดำเนินงานด้วยงานจิตอาสาเพื่อเป็นการดึงให้เยาวชนเข้ากลุ่ม งานแรกเป็นการรับสมัครอาสาจัดรายการวิทยุชุมชน มีการฝึกอบรมการเป็นดีเจให้ ทำให้วัยรุ่นหนุ่มสาวสนใจกันมากและต่อด้วยการรับของบริจาค บวชป่า อนุรักษ์ต้นน้ำ พอทำไปมองเห็นปัญหาที่ว่า การทำเช่นนี้จะเห็นประโยชน์เฉพาะกลุ่มเท่านั้น คนนอกจะมองไม่

ค่อยเห็นประโยชน์จึงมองกลับไปทิวทัศน์ชีวิตของคนล้าหนา ว่าพอถึงงานหมู่บ้าน แต่ละครั้งก็จะไปจ้างคนพ่อนรำจากนอกชุมชนมาแสดง จึงคิดได้ว่าเยาวชนในชุมชนเองก็สามารถทำได้ จึงคิดที่จะทำเรื่องการพ่อนรำขึ้น ประกอบกับการพ่อนรำกำลังจะสูญหายด้วยกระแสของความนิยมน้อยลง

และได้กลุ่มเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่ยากจะสืบสานการพ่อนรำไว้ จึงได้รวมกลุ่มกันขึ้นมาและเล็งเห็นว่าสิ่งเหล่านี้กำลังจะหายไปกับอายุของคน แต่การทำงานวัฒนธรรมนั้น จะไม่เน้นไปทางใดทางหนึ่งมากจนเกินไปเหมือนกับว่า “ไม่หลงของเก่า ไม่เมาของใหม่” สิ่งที่ทำนั้นจะต้องเกิดจากจิตใจสำนึกที่มาจากธรรมชาติ

ภาคกลาง

น้องแพน เยาวชน ต.ตากฟ้า และน้องไอซ์ เยาวชน ต.เขาชายธง จ. นครสวรรค์ เล่าว่า กลุ่มเยาวชนสืบค้นภูมิปัญญาได้มีการทำการสืบค้น การละเล่นพื้นบ้านสมัยโบราณ และมีการนำการละเล่นนั้นมาเล่นกันในงาน เทศกาลต่าง ๆ เช่น อีหึ่ง และเยาวชนเองที่มาทำตรงนี้เพราะเห็นว่าสมัยนี้เด็ก ๆ หันไปเล่นแต่เกมคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะใช้เวลาในการอยู่คนเดียวและไม่มีสัมพันธไมตรีกับใครทำให้กลายเป็นเด็กก้าวร้าว และการที่กลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้มาทำการสืบค้นทำให้ผู้สูงอายุหรือผู้ใหญ่ได้มีโอกาสระลึกนึกถึงสมัยตนเองเป็นเด็ก และจะเล่าบรรยายกาการเล่นได้สนุกสนานอีกด้วย นอกจากนั้นยังมีการสาธิต การละเล่นให้กับน้อง ๆ ได้ชม หลังจากมีการสืบค้นแล้วน้อง ๆ ก็นำมาเล่นกัน ในช่วงมีการจัดกิจกรรมซึ่งเป็นที่สนุกสนานของเด็ก ๆ มาก ยังเป็นตัวอย่างให้กับเด็กกลุ่มอื่น ๆ ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมด้วย เพราะการละเล่นแบบนี้จะไม่ค่อยได้เห็นกันนัก แต่จะมีเรียนอยู่ในตำราเท่านั้น

เมื่อกลุ่มเยาวชนได้แลกเปลี่ยนกันในเรื่องนี้แล้ว ในตอนท้ายคุณอำนวยได้ให้แต่ละคนสะท้อนความรู้สึกการจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ โดย

ให้น้องๆ เขียนลงไปในหัวใจห้องที่ ๓ ว่า “ตนเองได้เรียนรู้อะไรบ้าง ได้แรงบันดาลใจอะไรในวันนี้”

สิ่งที่เรียนรู้ในวันนี้ เช่น

- ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ได้เห็นภาพชัดเจน
- ได้ความรู้เรื่องวัฒนธรรมของแต่ละภาค เช่น เพลงพื้นบ้าน
- ได้รู้จักเพื่อนใหม่ มีการแสดงใหม่ของแต่ละภาค
- ได้วัฒนธรรมใหม่ๆ
- มีจิตสำนึกทางวัฒนธรรมและจะเอาไปเผยแพร่โดยการเล่าให้
น้องๆ ที่บ้าน
- อาจจะเอาวัฒนธรรมของแต่ละภาคมาประยุกต์กับของภาคใต้
- การทำอะไรคนเดียวก็ไม่กล้าแสดงออก แต่ถ้าร่วมเป็นกลุ่มก็จะ
เกิดพลัง
- ชอบหอมล้ำมากๆ

ความรู้สึกที่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องวัฒนธรรมให้เพื่อน ๆ ได้รู้

- ดีใจที่ได้แลกเปลี่ยนกันหลายภาค
- รู้สึกดีใจที่ได้มาถึงจุดนี้ แล้วจะนำมาประยุกต์ให้เข้ากับตนเอง
เช่น ประยุกต์การรำของภาคเหนือที่อ่อนช้อยกับการแสดงหอม
ล้ำ เชื่อว่าคนชมจะมีความสุขมากขึ้น
- ได้มาเผยแพร่วัฒนธรรมของ จ.สุรินทร์

ความรู้ที่ได้ในวันนี้

- เรื่องมโนราห์
- ได้เห็นของจริงของแต่ละภาค
- ได้รู้ว่ามีมโนราห์ร้ายาก และการร้องมอลำต้องเสียงดี
- ได้แนวคิดกับไปทำงานกับเด็กตามความชอบของเขา
- อยากเห็นวัฒนธรรมยังคงอยู่ ไม่หมดไปกับกาลเวลา เช่น ภาษา

คำเมืองของภาคเหนือ จะเห็นได้ว่าสมัยนี้เด็ก ๆ มักจะไม่ค่อยพูด
คำเมืองด้วยกระแสทางสังคมหลายอย่าง
และปิดท้ายด้วยหัวใจห้องที่ ๔ ให้น้อง ๆ ไปขอชื่อเพื่อนใหม่ที่ตนเอง
อยากรู้จัก

สะท้อนความคิดและมุมมองจากพี่และน้อง :

น้องเบียร์ : เพื่อเปิดโอกาสให้กับน้อง ๆ เยาวชนในภาคใต้และรักษา
ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสิ่งสวยงาม การถ่ายทอด ถ้าเห็นน้องสนใจด้านนี้มากกว่า
เงินก็จะชักชวนมาร่วม ที่มาครั้งนี้ ได้เห็นความแตกต่างของแต่ละภาค เช่น
ภาคอีสานจะเห็นการร้อง การพูดมากกว่าการรำ, โนราห์เห็นการรำที่อ่อนช้อย,
การรำเข้าทรงเหมือนโนราห์โรงครู เป็นของโบราณ การแสดงเหล่านี้เป็น
พิธีกรรม แต่สมัยนี้จะเป็นการรำแบบบันเทิง เดิมสี่ส้นและประยุกต์ ซึ่งแต่ก่อน
รำกันบนพื้นดิน แต่เดี๋ยวนี้รำบนเวทีและประยุกต์ แต่ยังทรงคุณค่าศิลปะ
โบราณไว้

การที่ชวนเพื่อน ๆ เข้ามาอยู่ที่ความรัก ความสมัครใจของเยาวชน
เมื่อเค้าสนใจจะเข้ามาเอง และจะได้สอนเพิ่มเติมในสิ่งที่บกพร่อง วัฒนธรรม
ใหม่ ๆ ทำให้คนวัยรุ่นห่างไกลจากสิ่งเก่า ๆ และการแสดงเก่า ๆ ไม่ได้มีการ
นำมาแสดง

น้องไอซ์ : ด้วยความสนใจจึงเข้ามาเรียนรู้ในห้องนี้ ชอบในท่าทาง
การรำ การเต้น การร้อง ทุกการแสดงมีเหมือนกัน เพื่อน ๆ บอกกันว่าชอบการ
แสดงหมอลำ ชอบโนราห์ เห็นเพื่อน ๆ พี่ ๆ แล้วรู้สึกอยากทำบ้าง และจะไป
ศึกษาวัฒนธรรมของตนเองให้มากขึ้น เมื่อกลับไปแล้วจะไปเล่าให้เพื่อนฟัง
แสดงให้ดู เล่าให้ฟัง และอยากให้เพื่อน ๆ พี่ ๆ รักษาวัฒนธรรมของตนเอง

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจะเริ่มต้นจากครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุดและจะขยายตัวจากครอบครัวหรือชุมชนนั้นออกไปสู่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และสังคมที่กว้างขวางออกไป... อนาคตของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงต้องอาศัยกำลังสำคัญอย่างเช่นเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นเอง ที่จะเป็นสื่อกลางทั้งในการสืบทอดและแสดงสู่สายตาของประชาชน นอกจากนี้ ศิลปวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างพื้นที่หรือเวทีให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้แสดงความสามารถ หรือแสดงออกในทางสร้างสรรค์

ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท ศิลปวัฒนธรรมจะช่วยคนในสังคมกระทำในสิ่งที่ดีงาม ละเว้นในสิ่งที่ไม่ควรกระทำ การปฏิบัติตนอยู่ในศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นจะส่งผลให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ประเทศตำบลกับอนาคตของลูกหลาน

การส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. เพราะเป็นองค์กรท้องถิ่นระดับล่างสุด ที่ใกล้ชิดชาวบ้านมากที่สุด จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่นได้มากที่สุด

ที่ผ่านมา การขับเคลื่อนงานพัฒนาของ อบต. ได้สร้างความตื่นตัวให้แก่คนในท้องถิ่น ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินชีวิตของเขา และกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ของชุมชน การพัฒนาเด็กและเยาวชนของ อบต. เองก็ได้มีการพัฒนาตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และการท้าทายจากปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

คุยกับผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ห้องผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นห้องเฉพาะกิจสำหรับตลาดนัดความรู้ครั้งนี้ เพราะได้เรียนเชิญผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจาก ๔ ภูมิภาค มาเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเยาวชนของตำบลต่อไปในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย

- คุณประทีพ รัตมี นายก อบต.วัดดาว บางปลาหมอ จ.สุพรรณบุรี
 - คุณสินธพ อินทร์ดี นายก อบต.ท่าข้าม หาดใหญ่ จ.สงขลา
 - คุณสุวรรณี นายก อบต. กันตรวระมวล ปราสาท จ.สุรินทร์
 - คุณกนกศักดิ์ นายก อบต.แม่ทา จ.เชียงใหม่
 - คุณสมพงษ์ ช่างหัวหน้า รองนายก อบต.เขาชายธง อ.ตากฟ้า จ.นครสวรรค์
- ร่วมด้วย
- คุณนคร งามเทวา ตัวแทน พมจ.นครสวรรค์
 - คุณปิยาภรณ์ มั่นตะจิตร ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล
 - คุณสุทิน ศรินคร ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการเยาวชนฯ

อ.ทรงพล กล่าวว่า ครั้งนี้เชิญทุกท่านมาเฉพาะ เพราะเห็นวิสัยคิดและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และมีทุนเดิมอยู่แล้ว ตั้งแต่ก่อนหน้าเข้าไปและเข้าไปแล้ว ซึ่งมีความหลากหลายอยู่มาก เช่น อบต. เขาชายธง, อบต.ตากฟ้า ทั้งสองตำบลมีสิ่งที่ทำอยู่แล้ว... ที่ อบต.วัดดาว ไม่เคยจับเรื่องเยาวชนมาก่อน แต่โด่งดังมากในเรื่องโรงเรียนชานา ทาง อบต.ท่าข้าม ท่านนายกมีวิสัยทัศน์มาก หรือที่ อบต.แม่ทา รู้จักกันมานานมาก ตั้งแต่เป็นเยาวชน พ่อเป็นกำนัน และอยากให้ลูกหลานได้ทำงานอยู่บ้านเกิด

วัตถุประสงค์ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งนี้ก็เพื่อ ๑) เปิดโอกาสให้นายกได้แลกเปลี่ยนการทำงานเยาวชนในพื้นที่ของท่าน อยากเห็นอะไร อยากจะให้เกิดอะไร ๒) ความคิด ความฝันที่ท่านได้คิดอยู่ จะนำมาสร้างสรรค์สิ่งดีๆ และ ๓) เมื่อคุยกันแล้ว ทาง สรส. มูลนิธิ และ อบต. คงได้จับมือกันว่า จะทำเพิ่มหรือต่อยอดอย่างไร

ประเด็นแลกเปลี่ยน คือ ๑) มองปัญหาเด็กและเยาวชนในพื้นที่อย่างไร ๒) จากที่เห็นปัญหา ได้ทำอะไรไปบ้าง ๓) เป้าหมายปลายทางที่กำลังทำอยู่ อยากให้เกิดอะไร และ ๔) ความร่วมมือกันในอนาคต

ปลัดมะลิ อบต.ตากฟ้า เล่าว่า ในอดีตทำทางด้านเยวชน แต่ไม่ได้ทำเป็นรูปเป็นร่างมากนัก อยู่ อบต. มีงบประมาณก็ทำไป แล้วแต่ว่าทาง อบต. จะทำอะไร และทำต่อเนื่องมาทุกปี แต่จะเปลี่ยนรูปแบบไปตามกระแสของรัฐบาลและผู้บริหาร บางครั้งทำในเรื่องวัฒนธรรมและกีฬา... เพิ่งทำเมื่อปีที่แล้ว ดึงเยวชนเข้ามาทำงานเป็นรูปธรรมขึ้น ในโครงการจัดการความรู้ หรือ KM ใน ๓ ตำบล คือ ตากฟ้า เขาชายธง เกยไชย และทางตากฟ้าได้เริ่มทำกิจกรรมกับเด็กมากขึ้น ทางนายก อบต. เคยเป็นผู้บริหารสถานศึกษามาก่อน จึงเน้นหนักด้านเด็กและเยวชนด้วย จึงทำให้ทางอบต. รวมกลุ่มเด็กที่ทำกิจกรรมขึ้น

จากการทำกิจกรรมพบว่า เด็กยังสะเปะสะปะอยู่ ซึ่งมานั่งฟังกลุ่มเรียนรู้ ทำให้มองกลับไปว่า ของเรายังไม่เป็นรูปเป็นร่าง เด็กยังทำกิจกรรมไม่เด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ได้ถามเด็กว่ามาเรียนรู้แล้วกลับไปจะทำอะไร เด็กก็ยังคงคิดไม่ได้ แต่ถ้าให้หัวเรื่อง เด็กจะทำได้ เช่นสืบค้นภูมิปัญญา คำก็รวมกลุ่ม ดึงเพื่อนมาได้

ถ้าทำต่อไป ตัวบุคลากรมีความสำคัญ เป็นพี่เลี้ยงที่จะรวมกลุ่มตรงนี้ได้ ซึ่งมีความสำคัญ พี่เลี้ยงปัจจุบันเป็นเลขานายก และจนท.วิเคราะห์ จนท. มีงานมากในสำนักงาน ทำให้ลงไปคลุกคลีไม่ได้ ส่วนนายกเมื่อหมดวาระ ไม่ทราบว่าจะทำต่อได้หรือไม่ ในพื้นที่เอง ยังหาแกนนำไม่พบ ไม่เจอ ซึ่งกำลังดูว่าพี่เลี้ยงเองก็ต้องทำเอาชีพของเค้าเอง จึงไม่มีเวลาที่จะดูแลเยาวชนได้เต็มที่

สำหรับนายก และจนท. มีเวลาน้อยที่จะทำเรื่องนี้ คนที่มีบทบาทจริงๆ คือ เลขาย นายก ส่วนตัวเอง ถ้ายังเป็นปลัด อบต. อยู่ก็จะสานต่อเรื่อยๆ ซึ่งแม่แน่ใจว่าจะย้ายเมื่อไหร่ แต่กลับไปก็จะพยายามสานต่อเรื่องนี้ และสร้างเยาวชนรุ่นใหม่อขึ้นมา ในปีนี้ท่านนายกยังอยู่ ตั้งงบประมาณไว้ได้ แต่เหลือเวลาเพียง ๖ เดือน ซึ่งตรงนี้เป็นปัจจัยภายนอกที่จะผลักดันให้กลุ่มเยาวชนยังอยู่หรืออยู่ไม่ได้

อ.ทรงพล กล่าวว่า สิ่งที่ปลัดพูด เป็นการสะท้อนระบบที่เป็นอยู่ เพราะการต่อเนื่อง ความยั่งยืนของเยาวชนจะอย่างไร ซึ่งวาระการบริหารเพียง ๔ ปีก็ต้องสลับปรับเปลี่ยน ตอนนี้มีเพียงนายกและเลขานายกที่มาเป็นพี่เลี้ยงอยู่

ตอนนีพบว่า เด็กมีกลุ่มเล็ก กลุ่มโต ดากฟ้าทำกิจกรรมมาพอสมควร ทำให้เด็กมารู้จักกันได้ แต่ประเด็นว่าเราจะพัฒนาต่อ ยกระดับกลุ่มเยาวชน ซึ่งตรงนี้เป็นโจทย์ที่พี่เลี้ยงว่าจะพาเรียนรู้ต่อได้หรือไม่ พายกระดับต่ออย่างไร ซึ่งตอนนี้มีเลขาและจนท.วิเคราะห์ จะทำอย่างไรกันต่อ บางครั้งทำไปแล้วต้นก็จะหาวิธีการอย่างไรต่อไป และจะหาคนไปจุดประกายให้ได้อย่างไรด้วย

วันก่อนที่ไป ได้คุยกับน้องๆ ซึ่งแต่ละคนมีความฝันของตัวเอง เช่น

ทำขนม เบเกอรี่ สอนพิเศษน้อง นี่คือเจตนาดีของเด็ก แต่เมื่อถามไปแล้ว เด็กยังไม่มีการ แต่ถ้าเค้ามีการหรือกิจกรรมที่ไปเล่นกับเด็กได้ ตรงนี้เค้ายังขาด และถ้าสอนแล้วจะไปซ้ำรอยกับโรงเรียนหรือไม่ เด็กจะสนใจเรียนหรือไม่ เราจะทำอย่างไรที่จะให้เค้าได้ติดต่อ และมีวิธีการ เครื่องมือที่จะปฏิบัติได้ เด็กต้องมีความคิดที่เชื่อมโยงกับวิธีปฏิบัติได้

หรือน้องที่อยากทำเบเกอรี่ ความคิดยังไม่ชัด ต้องอาศัยพี่เลี้ยง ไปสานต่อ กระตุ้นเพื่อให้เค้าทำได้จริง และพบว่าพี่เลี้ยงมีความสำคัญ เป็นคอบวดใหญ่ที่ขาดตรงนี้ จะทำอย่างไรที่จะมีคนคอยประคองเค้าได้

จนท.วิเคราะห์ฯ มีความสนใจ เกาะเกี่ยวกันดีมาก แต่ต้องทำให้เห็นให้ตัวเอง ไม่ใช่ไปชี้ เช่น กศน. มีความรู้ในเรื่องนี้ ไปเรียนกับ กศน. แล้วหาคนสนใจ รวมกลุ่มกันทำ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไปบอกเด็กไม่ได้ นอกจากจัดกระบวนการให้เด็กได้คิด และลงมือทำ และมีข้อจำกัดบางอย่างที่เป็นคอบวดที่ทำให้ระเบิดออกไปไม่ได้ และที่สำคัญคือพี่เลี้ยง ที่จะคอยประคองได้ ต้องพาเค้าฝึกคิดให้เป็นระบบ ไปหาความรู้ที่เค้าสามารถหาได้

เมื่อไปตามงานดู ต้องใช้ความอยากของเด็กเป็นตัวขับเคลื่อน แต่ไม่ใช่ไปเร่ง แต่ต้องประคองให้ทำ คอยคัตท้าย ไม่ให้ทำเหมือนเดิม สร้างรูปธรรมขึ้นมา และที่ตากฟ้า มีช่วงปิดภาคเรียน พาเด็กไปเข้าค่าย

ปลัดมะลิ เสริมว่า ที่ อบต. ทำค่ายเยาวชน ๒ ปีติดต่อกัน พาเยาวชนไปรับการฝึกอบรมที่ค่ายทหาร แต่ว่าในการไป วิทยของเด็กไม่เท่ากัน มีเด็กหลายระดับ มีเด็กเกเรและไม่เกเร ให้รู้จักช่วยเหลือกันที่ค่ายทหาร ลพบุรี

ปีที่สองพาไปที่อ่าวคุ้งกระเบน จันทบุรี พาไปเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ตากฟ้าใช้เด็กในพื้นที่ หลายโรงเรียน หมู่บ้านห่างกันมาก และเข้ามาทำกิจกรรมที่ อบต. จัดให้ ทำให้รู้จักกัน สนับสนุนกัน จากการที่ไปแสดงที่เวที KM ทำให้ถูกใจ นายก และกลับมาก็เลี้ยงเล็กๆ มีการดูแลระหว่างพี่น้อง ไปรับส่งกัน

ปัจจุบันนี้ ถ้าพูดจริงๆ สังคมการเมืองทำให้หมู่บ้านแตกแยกกันมาก

แต่เด็กสามัคคีกันทำให้รู้สึกชื่นใจ ประทับใจ

ครั้งหลังสุดที่ร่วมพูดคุยกับเด็ก กำลังตั้งโครงการเข้ามา และพาคิดแต่ติดในเรื่องงบประมาณไม่มี แต่ที่ตำบลมีสิ่งที่เด็กทำได้ คือ โครงการเรือนเพาะชำ ซึ่งนายกต้องการให้เด็กมาช่วย ปลูกกล้าไม้ ไม้แจกชาวบ้าน มีโครงการทำรั้วอบต. เป็นอาคารสร้างใหม่ และจะทำรั้วต้นไม้ และคิดว่าพลังเยาวชนจะเป็นพลังที่ช่วยได้ มาเรียนมาเล่น และช่วย ทำให้เค้ารู้สึกรัก อบต. มากขึ้น ตอนนี้อยู่ติดขัดหลายอย่าง ทั้งงบประมาณ และความรับผิดชอบ เพราะไปทำกิจกรรมผู้ใหญ่มากกว่าที่จะทำกิจกรรมกับเด็ก อาทิตย์หน้าแข่งกีฬาสัมพันธ์ อบต. เราไปมุ่งตรงนี้มาก

และจะมีงานเปิด อบต. ซึ่งคิดว่าพลังของเยาวชนจะช่วยให้โดดเด่นตรงนี้ขึ้นมา จากที่งานตลาดนัด ทำให้เห็นว่าเค้าทำได้ สะท้อนให้เห็นประวัติตำบลได้ รู้สึกตื่นเต้นมาก และจะตั้งมาทำในงานเปิด อบต. ด้วย

ค่ายครอบครัว ได้จบจาก พมจ.นครสวรรค์ เป็นลักษณะโครงการ ตากฟ้ามีสุข ครอบครัวเข้มแข็ง.... นำเยาวชนร่วมกับผู้ปกครองมาเข้าค่ายที่วัดและนิมนต์พระวิทยากรมาสอนและกินนอนที่วัด จากเดิมตั้งไว้ ๒ คืนลดเหลือแค่วันเดียว ในคืนนั้น เด็กชนบทไม่ค่อยได้เข้าไปกอดพ่อแม่ผู้ปกครอง แต่ครั้งนี้ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในครอบครัวขึ้น

อ.ทรงพล กล่าวว่า สิ่งที่สะท้อนออกมา พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กมีหลายอย่างที่เราคาดไม่ถึง เด็กตากฟ้าคิดการแสดงของตนเองออกมาได้ บางครั้งเราโยนโจทย์ให้เค้า แล้วเค้าก็คิดได้ ซึ่งตรงนี้ผู้ใหญ่จะยอมรับเด็กมากขึ้น จะทำอย่างไรให้เด็กเกิดความศรัทธากับตัวเองและศรัทธากับผู้ใหญ่

รองนายก สมพงษ์ เล่าว่า อบต.เขาชายธง เป็นตำบลแยกจากตากฟ้าอีกทีหนึ่ง พื้นฐานของอบต. ก่อนปี ๒๕๔๙ ไม่เคยมีแผนด้านเยาวชนมาก่อน ผมได้ไปอบรมกับ พมจ. และศูนย์พัฒนาครอบครัวบ่อขุ่น ไปเห็นทางเชียงใหม่ เชียงรายมีกลุ่มเยอะ จึงนำความคิดนี้มาตั้งกลุ่มที่บ้านบ่าง แต่เป็นเด็กเล็กซะส่วนใหญ่ และได้งบประมาณจากราวานเสริมสร้างเด็กมาช่วย

ทาง อดต. ไม่จัดงบประมาณสนับสนุนในด้านเด็ก แต่จะมุ่งไปที่กิจกรรมผู้ใหญ่ มากกว่า

ทางเขาชายธง เป็นเด็กเล็ก ในด้านศักยภาพจะไม่ค่อยเห็น ได้ในระดับมาเรียนรู้ เริ่มที่ม.๑ เป็นเด็กโตสุด และเขาชายธงไปทำอยู่ที่หมู่บ้านเดียว และ อดต. ไม่มีทางหมู่บ้านอื่น จึงรวมกันไม่ค่อยติด

และประเด็นอยู่ที่ว่า ถ้าหมดเราแล้วจะมีใครทำต่อ เพราะไม่กี่เดือนก็หมดวาระ และที่เขาชายธงมีผมคนเดียวที่ทำเรื่องเด็กอยู่ แต่โชคดีว่าเด็กอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน พยายามไม่ให้กลุ่มล้ม เช่น การออมทรัพย์ สะสมได้ประมาณครึ่งแสนแล้ว และตอนนี้กำลังปลูกผักกางมุ้งกันอยู่ ทำบัญชีครัวเรือนบ้าง ตอนนี้จึงพยายามสนับสนุนให้เป็นผู้นำแถวสอง เช่น จัดงานปีใหม่ ให้คิดกันเอง เราไปหาเงินให้หนึ่งหมื่นบาท เค้าคิดให้มีประกวดวาดภาพ เค้าก็ทำกันได้

ตั้งกลุ่มครั้งแรก จูงใจเค้าก่อน ตอนนี้มีชาวญี่ปุ่นมาเที่ยวในตำบล และจะหาจักรยานเป็นไกด์พาเที่ยว และไปดูงานที่เขาวงศ์ อุทัยธานี แต่สุดท้ายนักท่องเที่ยวไม่มา เลยยกเลิกไป

ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมสาธารณะ ไปของบจากหน่วย ๒๒ สอนผูกผ้า ทำบายศรี ทำกระทง พอมีงานลอยกระทง สงกรานต์ ตักบาตรเทโว ทำกระทงขายบ้าง ช่วยผูกผ้าในวัดบ้าง จัดเต็นท์ ขนโต๊ะ ช่วยในวัด ให้เค้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ และบวชป่าบ้าง แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีผู้ใหญ่มาทำกันแล้ว ผมจึงชวนเด็กๆ ไปทำบวชป่ากัน

จากที่ทำกิจกรรมบ่อยๆ เห็นเค้าทำ เพราะคิดว่าถ้าไม่มีเราเค้าจะอยู่อย่างไร จึงหันมาทำเรื่องออมทรัพย์ เดือนละ ๑๐ บาท ตอนนั้นได้งบจากสวส. ๘ ประมาณ ๗ พันบาท จึงนำมาตั้งเป็นกองกลางไว้ และนำเงินมาฝากเป็นสวัสดิการให้เด็ก ยามที่ต้องเข้าไปรักษาที่โรงพยาบาล

และเรามีธนาคารความดี เป็นสมุดบันทึกความดี โดยให้พระอาจารย์เป็นผู้เซ็นรับให้ว่าได้ทำความดี

นายกนกศักดิ์ เล่าว่า อบต.แม่ทา ทำงานเยาวชนที่ผ่านมา ทำงานตามความอยากของผู้ใหญ่ ที่นี้มีการต่อสู้เรื่องการเกษตร และสรุปเป็น บทเรียนว่า ทางนี้เป็นทางออกของคนแม่ทา เพราะพื้นที่ ๘๐ เป็นป่า คนแม่ทา ทั้งชีวิตต้องพึ่งพำป่า และเป็นการจัดการป่าโดยชุมชน อันที่สอง คือ ผู้นำรุ่น พ่อหาทางออก คือเกษตรกรรมแบบยั่งยืน เกษตรพอเพียงแบบในหลวง และ ตั้งกลุ่มสหกรณ์ขึ้นมา ในมุมมองของผู้ใหญ่ คำมีความสุขตามที่บัญญัติไว้เอง เช่น ด้านอาหาร ด้านที่อยู่อาศัย ฯลฯ จึงคิดว่าด้านการเกษตรต้องมีคนมาทำต่อ ถ้า หมดยุครุ่นพ่อใครจะมาทำต่อ จึงเกิดความคิดว่าเอาลูกหลานกลับมาบ้าน มา เรียนรู้ในรากเหง้าของชุมชน

และคิดว่าอาชีพต่าง ๆ ไม่มีความมั่นคงยั่งยืน และอยากให้เกิด ๆ กลับมาอยู่บ้าน จากเรื่องเกษตรอินทรีย์มาเป็นให้ลูกหลานกลับมาบ้าน ให้กลับมา ที่ชุมชนก่อน โชคดีว่าผมเองกลับก่อนเพื่อน (ปี ๒๕๔๔) ตอนนั้นมาทำงานที่ กทม. กลับไปแล้วรวมกลุ่มเยาวชนกัน แต่ตอนนั้นยังไม่ชัดเจนเพราะเราเป็น ลูกกำนัน ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ และกลับไปไปช่วยกลุ่มองค์กรชาวบ้านต่าง ๆ ทั้งด้านเทคโนโลยีและการขีดเขียน การเรียงลำดับข้อมูลต่างๆ จนกลายเป็น แนวคิดหนึ่ง และเริ่มทำมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕-๒๖ พอปี ๒๕๔๗ โครงการของ อ. ทรงพลเข้าไปที่ภาคเหนือ และได้รับคัดเลือกเป็นพื้นที่ ๑ ใน ๗ พื้นที่ เสริมการจัดการความรู้ ให้เด็กในชุมชนถอดองค์ความรู้ สรุปองค์ความรู้ในหมู่บ้าน ตัวเอง และได้เด็กมา ๑๑ คน ได้รับสนับสนุนจาก สรส. ทั้งงบประมาณ ความรู้

สิ่งที่ทำ ไปสร้างนวัตกรรมใหม่ให้กับชุมชน แสดงให้เห็นว่าเด็กที่กลับ บ้านก็สามารถอยู่ในชุมชนได้ และจึงเสนอเข้า อบต. เป็นงานช่วงต้นๆ ได้ เสนอ คือ งานเด็กและเยาวชน มีเด็ก ๑๑ คนเป็นผู้ดูแลทั้งหมด เรื่องการ พัฒนาเด็ก ในเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น ทำเรื่องเกษตร และขยับเข้าไปสู่หลักสูตร ท้องถิ่น

ขยับไปเรื่องอาหารกลางวัน นม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ปีละ ๓-๔ ล้าน จน เริ่มมีปัญหากับทางโรงเรียน เพราะ อบต.เป็นผู้ให้เงินและต้องการตามที่

คาดหวังไว้ ประจวบกับผอ.ย้ายออกไป กว่าจะแก้ปัญหาได้ ใช้วิธีการพูดคุยระหว่าง อบต. กับโรงเรียน และลดความคาดหวังลงมา คือให้เค้ารู้จักรากเหง้า แต่จะเลือกเส้นทางหรือชีวิตอย่างไรแล้วแต่เค้า

ข้อจำกัดของโรงเรียน ครู ๑๕ คนเป็นคนภายนอกทั้งสิ้น ไม่ใช่คนในหมู่บ้าน เพราะคิดว่าจะทำให้นักเรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่ อบต. ต้องการให้นักเรียนพึ่งตนเองได้ จึงเป็นคนละมุมกัน และจึงมาหาวิธีการแก้ไขให้ลงตัวกัน จนตอนนี้ชุมชนมีหลักสูตรระดับหนึ่งที่เขาไปสูโรงเรียน

ด้านเยาวชน ตอนนี้มีสถาบันให้ห้องๆ ได้ดูแล และคาดหวังจะให้เรียนรูชีวิต พึ่งตนเอง แต่ภายใน ๓ ปี ต้องพึ่งตนเองได้แล้ว ผลิตได้เองแล้ว เพราะมีไร่ให้

ตอนนี้แม่ทาร์ับอบรมให้ภายนอก ในเรื่องศูนย์ป่าของเกษตรฯ และ ธกส. ปีหนึ่งมีคนมาดูงานมาก ให้วิชาชีพและโกศดูแลเรื่องการพัฒนาเกษตรน้อย แต่เนื่องจากต้องมีเงินค่าตอบแทนให้ ๑๑ คนนี้ด้วย ทุกคนจึงพัฒนาตนเองเป็นวิทยากรบ้าง จัดกระบวนการเรียนรู้บ้าง เป็นนักจัดการความรู้บ้าง และพยายามสร้างเกษตรน้อย แต่ว่าตอนนี้ประสานกันยากมาก เด็กค่อยๆ หายไป และห้องสมุดไม่ค่อยมีคนดูแล

ปีที่ผ่านมามีเรื่องสภาเด็กและเยาวชน อบต.เป็นผู้ดูแล ให้ จนท. การศึกษา พอทำไปแล้วมีปัญหา คือ จนท. ไม่ประชุมกับเด็กวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ กลับบ้านต่างจังหวัดจนไม่ได้มีการเคลื่อนไหวเกิดขึ้น ตอนนี้ผมเองต้องมาดูแลเรื่องนี้โดยตรงในเรื่องเกษตรน้อย และเริ่มต้นกันใหม่ เพราะเป้าหมายตั้งไว้ ๖๐ คน ตอนนี้มีประมาณ ๑๕ คน และเราต้องการที่จะมีวิธีการสร้างงาน เลี้ยงตัวเองได้ เช่น จำ ๓ ปีๆ ที่ ๔ ให้พึ่งตัวเองให้ได้ และที่แม่ทาเรื่องเกษตรยังยืนเป็นที่สนใจของผู้ปกครองมาก เพราะเกษตรยังยืนขาดทุนใน ๓ ปีแรก ปีที่ ๔ จึงเริ่มได้ทุนคืนและเลี้ยงตัวเองได้

ส่วนเรื่องของเด็กในโรงเรียน ปล่อยให้ทางสภาเด็กฯ ดูแลไป ไม่ว่าจะเข้าค่าย ข้อมูลเด็ก แต่ทาง อบต. ไปเซ็นสัญญา ซึ่งเราต้องการให้เด็กมีพื้นฐาน

ในการทำวิจัยพื้นบ้าน เด็ก ๑๕ คนที่รับมาอยู่ในตอนแรกแทบอยู่ในบ้านไม่ได้ เพราะไม่รู้จักชุมชน แต่ต้องมีวิธีการที่จะให้เค้าได้รู้จักชุมชนของเค้าเองได้

คุณปิยาภรณ์ เสริมว่า ที่นายกนกนกศักดิ์เริ่มต้นได้ เกิดจากฐานงานวิจัย และเชื่อมกับทางตากฟ้า ที่โจทย์เด็กคิดไม่เป็น แต่ถ้าให้โจทย์เค้าคิดเองได้ ถ้าเด็กเริ่มจากเช็คทุนของตนเอง มีปัญหาอะไร เริ่มจากวิจัยเล็กๆ และจะค้นพบเองว่าประเด็นอะไรที่เด็กอยากจะทำ ก็จะช่วยให้เด็กได้มีโจทย์ของตัวเอง

นายกนกนกศักดิ์ เล่าว่า เด็ก ๗ คนออกไปทำเกษตร และที่เหลืออีก ๓ คนไปทำงานในสหกรณ์ และทำงานให้สถาบัน ส่วนน้องใหม่ ๖-๗ คน กำลังประกอบอยู่ ซึ่งตรงนี้เป็นภารกิจทำให้เห็นว่าการทำงานนี้ เด็กอยู่ได้ เลี้ยงเด็กได้ และเป็นที่น่าสนใจอย่างมาก

สำหรับหลักสูตรชุมชนแม่ทาร์กษัณ ในเรื่องเกษตรกรรมและการจัดการทรัพยากร เป็นองค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน เข้าไปผสมผสานในวิชาว่าจะเข้าไปในวิชาอะไรบ้าง เรื่องวิชาเกษตรเข้าไปเรียนที่สวน เรื่องกาจัดการทรัพยากร ให้ชาวบ้านสอน เพราะมีกิจกรรมตลอด เช่น เช็คสุขภาพปาก วัดโค่นต้นไม้ การเติบโตของต้นไม้ การทำฝายแม้ว ใช้หลักวิชาของชาวบ้านให้เด็กได้เรียนรู้

ที่แม่ทา เริ่มทำบัญชีครัวเรือนมาตั้งแต่ปี ๒๕ จดบันทึกรายจ่ายทุกอย่าง และวิเคราะห์ให้เห็นว่าปีหนึ่งเท่าไร และหลายอย่าง ส่วนเด็กรุ่นใหม่เข้าไป มีความรู้ในการทำสื่อ การจดบันทึก จึงเข้าไปหนุนเสริม อย่างลุงเสริมปีหนึ่งมีเงินฝาก ๑๗๐,๐๐๐ บาท แต่ว่าเหลือ ๑ แสน เพราะ ๗ หมื่นเป็นค่าใช้จ่าย มีการเปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายอยู่ตลอดเวลา และมีการต่อเนื่องมาตลอด จึงไม่มีการต่อต้านจากชุมชน เพราะมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะช่วยยืนยันได้ และพ่อแม่อยากให้ลูกอยู่ในชุมชน ที่แม่ทาห่างจากนิคมอุตสาหกรรม ๓๗ กม. แต่ต้องไปทำงานแต่เช้า กลับมาก็มีดค่า ไม่มีความสุขในการทำงาน แต่ถ้าทำตรงนี้ก็อยู่ได้ มีกินอยู่ได้

อ.ทรงพล กล่าวว่า ตอนนี่แม่ทากลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ เพราะทำมาตั้งแต่ ๒-๓ รุ่น และมีเครือข่าย มีการต่อยอดความคิด มีคนที่คิดเหมือนกันที่จะเป็นตัวเกื้อ ก็จะทำให้มีคนอื่นเห็นได้ และเรื่องอุดมการณ์ การให้ความหมายคุณค่าของชีวิตที่ไม่ได้เกี่ยวกับตัวเอง และคนรุ่นหลังจะตั้งเค้าได้ต้องทำอะไร ต้องสร้างความมั่นคง ทางด้านเศรษฐกิจ เลี้ยงตัวเองได้ ด้านความคิดที่คนรุ่นเก่าคอยต่อยอดอยู่เสมอ ตรงนี้จะเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้เกิดการสืบต่อได้ ตัวอย่างของกนกศักดิ์เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจ ในสังคมปัจจุบัน บทบาทของคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่มีบทบาทอย่างไร จุดยืนอยู่ตรงไหน ต่อยอดกันได้อย่างไร และคนรุ่นใหม่เป็นคนที่ช่วยเก็บความรู้ในตัวคน บันทึกลงได้

นายกสุวรรณี ออบต.กันทรวิชัยระมวล เล่าว่า พื้นฐานอยู่ในชุมชน เป็นคนรักชุมชนมาตลอด และช่วยเหลือภาคคุณภาพชีวิตมาตลอด เดิมปัญหาของเด็กในชุมชนตึกกัน ไม่ได้คุยกับผู้ปกครอง เพราะไปทำงาน ให้อยู่กับปู่ย่าตายาย ตระหนักว่าถ้าปล่อยให้อายุมากขึ้นต่อไปจะมีปัญหาในอนาคต

ก่อนที่จะทำงานกับ สรส. คิดว่าเด็กอยากจะทำอะไรก็ให้ทำไป แต่พบว่าผลลัพธ์ไม่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ เริ่มต้นที่ผู้ใหญ่ก่อน คือ ผู้นำ ได้เริ่มพูดกันก่อน ที่โรงเรียนผู้นำและการจัดการความรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับผู้นำชุมชน ส.อบต. ฝ่ายบริหาร พนักงาน ผอ.ผอ.บ. ผช.ผอ.บ.

เราสร้างวิธีคิดให้เค้า เพื่อให้รู้ว่าการอยู่ดีมีสุขของประชาชนอยู่ตรงไหน เพราะแต่ก่อนคิดแต่เรื่องโครงสร้างอย่างเดียว และเมื่อก่อนสมาชิกจะดีไม่ออกมาว่าตนเองจะได้อะไร ชุมชนจะได้อะไร กว่าจะออกมาในคอร์สนี้ได้ ที่แรกตั้งไว้ ๔-๕ แสนบาทจนเหลือเพียง ๓๐๐,๐๐๐ บาท โดยใช้วิธีนัดเจอกันเดือนละครั้ง มี สรส. เป็นวิทยากรให้ ตัวเองเป็นคนสนใจใฝ่รู้ และใครชอบอะไร ถนัดอะไรก็ทำตามนั้นไป หลังจากนั้นปิดคอร์ส และร่วมกับ กศน. ด้วย ทาง กศน.ออกค่าที่พัก ค่าอาหาร และอบต.ออกค่าวิทยากร

โดยใช้ฐานความรู้ในพื้นที่เป็นหลักสูตร เริ่มจากวัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญา เกษตร พลังงาน ฯลฯ พออาจารย์ได้ไปจัดการความรู้ให้ ทำให้พบว่าที่

ผ่านมาสะเปะสะปะพอสมควร และพบว่าทุกคนได้ทำในสิ่งที่เค้ารัก

และเราได้ประสานงานกับฝ่ายปกครอง กำนัน ผอ. ทำงานร่วมกัน มาเรียนด้วยกัน และเรื่องเด็กและเยาวชน ตอนนี้เป็น ผอ.ผอ. ซึ่งเป็น เยาวชนอยู่ และเค้ารู้สึกมีแรงบันดาลใจ ที่อยากจะทำงานให้เป็นชิ้นเป็นอัน และมีความสุขที่ได้ทำ ไปดูปัญหาด้านเด็กและเยาวชนว่ามีอะไรบ้าง

มีปัญหาเรื่องเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโตขึ้นมาคือ เด็กที่ไม่ได้เรียน ต่อและเด็กที่อยู่ในโรงเรียน โดยเรียกเยาวชนในพื้นที่มาเพื่อชี้แจงว่าจะจัดเวที ให้ เพื่อให้เยาวชนได้แสดงความสามารถ มาแลกเปลี่ยนกัน รอบแรกจัด ๓ หมู่บ้าน โชนทศใต้ของตำบล มีจุดศูนย์กลางคือวัด เวลามีเทศกาลเค้าจะไปกัน อยู่แล้ว และมีจิตอาสา หลังจากที่ได้จัดเวที จัดค่ายเยาวชน ทำให้เค้าได้พบว่า อยากทำในสิ่งที่เค้าอยากได้ เช่น อยากได้ศูนย์การเรียนรู้ โดยพระที่วัด ยังเป็น คนหนุ่ม และเข้าใจความคิดของเยาวชนเป็นอย่างดี

เรื่องจิตอาสา ช่วยเกี่ยวข้าวให้ชาวบ้าน โดยไม่คิดค่าแรง โดย ชาวบ้านอาจจะให้ข้าวหนึ่งกระสอบก็ได้ แล้วนำเข้าสู่ศูนย์ ทางวัดแบ่งที่ให้ และ สร้างศูนย์ขึ้นมา

เรื่องเยาวชนรักสิ่งแวดล้อม ในที่หัวไร่ปลายนา ปลูกไม้ยาว ไม้ยืนต้น หรือปลูกพืชที่เป็นอาหารให้เราได้ ถ้าปลูกไม้เต็งมาก ๆ ชัก ๕-๑๐ ปี ก็จะได้ เห็น และจากไปพบปราชญ์ชาวบ้าน เค้าก็กลับมาปลูกต้นกล้วยไม้

เรื่องกีฬา เด็กชอบกีฬาและใช้เวลาตรงนี้ ปรึกษากันว่าจะทำอะไร ต่อไป ตามประสาที่คิด และนำเสนอผู้บริหาร และแกนนำเป็นสมาชิกอยู่แล้ว และนำเสนอให้ อบต.อย่างรวดเร็ว และจัดการต่ออย่างไร และประสานต่อในเรื่อง จิตอาสา และหลายเรื่องที่ยอยากให้เกิด

เรื่องโรงเรียนพ่อแม่ เปิดครั้งแรก นำตาทุกคนแทบตก เพราะคิดว่า เป็นพ่อแม่จะทำอย่างไรกับลูกก็ได้ แต่เมื่อผ่านกระบวนการ ทำให้เกิด ปรับเปลี่ยนความคิดว่าจะไม่ทำกับลูกแบบเดิม ส่งผลมาถึงเรียกประชุมศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ทุกคนจะเต็มใจมากขึ้น ซึ่งศูนย์เราไม่ใช่เป็นศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็ก

แต่ต้องพัฒนา และได้ชักชวนศูนย์ใกล้เคียงมาร่วมเพื่อพัฒนาครุศูนย์ฯ

ในภาคเสาร์-อาทิตย์ พาลูกจูงหลานเข้าวัด และวันสำคัญทางศาสนา และเด็กได้รับทุน เห็นผลดีมาก ในเวลางานเทศกาลคนไปวัดมาก มีกระเป๋าสตางค์ตก เด็กในโครงการเก็บได้ นำไปคืน ซึ่งปลูกฝังกับเด็กได้เร็ว

อีกโครงการ อุ่่นรัก อุ่่นใจสายใยครอบครัว เชิญวิทยากรจากศูนย์สุขภาพจิตไป ได้เห็นภาพการกอด แสดงความรักกัน ขอขมาพ่อแม่ มีกิจกรรมที่เสริมการเป็นอยู่ในครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น โดยคณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวช่วยกันเสริมเข้าไป

ตั้งผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทให้มาก เพื่อช่วยเรา และถ้าได้ตรงนี้เข้ามา ความยั่งยืนก็จะเกิด เพราะถ้าเราไปคุยกับผู้ใหญ่อย่างเดียวคงคุยยาก ต้องพยายามและใช้เวลา

กลุ่มเยาวชนที่มาแสดงวันนี้ (รำผีเข้าทรง) มาจากความสนใจเอง ซ้อมเอง จากปู่ย่าสอน แต่ก่อนเวลาไปสุรินทร์ จะต้องระวังเรื่องการทำของใส่ จึงมีการรักษา เป็นมรดกวัฒนธรรมที่สืบทอดเรื่องนี้ คือ เข้าทรง

อบต.ไม่จับอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่พยายามทำตั้งแต่เกิด คือ สปสช. ให้พ่อแม่อุ้มลูกไป ให้ของซ้าร่วย ให้ตีมนมแม่ แนะนำวิธีการเลี้ยงลูก ตรงนี้เริ่มเห็นว่าได้รับอะไรมากมาย แม้เวลาจะเหลือ ๕-๖ เดือน และเน้นให้เข้าใจว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทะนุถนอม สมาชิกเคยเสนอโครงการสร้างถนน เราให้สมาชิกไปถามชาวบ้านใหม่ว่าสร้างถนนแล้วจะปลดหนี้ได้หรือไม่ ต้องเปิดเวทีให้แสดงความคิดเห็น ตรงนี้อยู่ที่การตีโจทย์ รู้หน้าที่ ผู้บริหารต้องเข้าใจ คำว่ามีความสุข คำว่าประสบความสำเร็จในการพัฒนาอยู่ตรงไหน ตรงนี้การทำเรื่องพัฒนาคน พัฒนาเด็กเล็กๆ ทำแล้วมีความสุข

อบต. มีพื้นที่เล็ก ได้รับจัดสรรงบไม่มาก แต่ได้บอกสมาชิกว่าทำเรื่องโครงสร้างเท่านี้ และที่เหลือจะนำมาทำเรื่องพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตอนนี้จะทำเรื่อง ๑ ไร่แก้งจน เขียนพิมพ์เขียวว่าปีนี้จะทำอย่างไร ปีหน้าทำอย่างไร ถ้าวัดหนักอีก ๓ ปีเราก็คงค้นพบทางออก ใช้วัสดุในพื้นที่ ใช้สิ่ง

ที่มีคุณค่าในชุมชน

ให้แก่นำด้านเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองและผู้สูงอายุ ให้คนทั้ง ๓ วัยได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน ได้สืบทอดต่อไปอีก แม้ว่าผู้บริหารอยู่ได้แค่ ๔ ปี แต่ตรงนี้เมื่อหมดวาระเราก็สามารถทำได้

นายกประทีพ อบต.วัดดาว เล่าว่า ปัญหาเด็กและเยาวชนวัดดาว เรื่องการพัฒนาและการถ่ายโอนอำนาจ เราทำแล้วโดนทั้งหมด เพราะโดนใจชาวบ้าน ตอนนี้เป็นมา ๑๒ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ตนเองเป็นคนสมุทรสาคร เรียนจบเกษตรมาแล้วไปซื้อที่อยู่ที่นี่ เพราะที่บ้านเกิดเป็นที่ปลายน้ำ ต่อไปมลภาวะต่างๆ จะไปตกที่นั่น และปัจจุบันก็เห็นได้ชัด

ทำเรื่องพัฒนาคน คือ โครงการของโรงเรียนชานา และเรื่องพัฒนาผู้นำชุมชนในโมเดลประเทศ และในที่สุดดึงคนเข้ามาทำงานได้ เมื่อก่อนบ่นว่าเป็นนายกแต่ไม่มีรัฐมนตรี สรส.จึงชวนทำ ที่จริงแล้วในตำบลมีคนเก่งๆ อยู่มากแต่เราไม่สามารถดึงมวลชนเข้ามาทำตรงนี้ได้

และคิดมาว่าถ้าเราไม่สร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นมาต่อไปก็จะลำบาก ที่พื้นที่มีเด็กแว้นท์ และมานี้ด้วย พวกนี้พยายามแข่งขันสร้างจุดเด่นในด้านความเลว และอีกปัญหา คือ ตอนนี้เด็กกำลังถูกส่งออก เพราะวัดดาวมีอาชีพเกษตรกรรม เป็นชานา แต่เด็กรุ่นหลังไม่กลับมาทำ อย่างเช่นไปโรงเรียน แล้วครูให้ทำแปลงเกษตร ก็จะไปบ่นครุว่าทำไมให้ทำแบบนี้

ที่ อบต. ไม่ทำงานแบบไฟไหม้ฟาง แต่เป็นไฟไหม้ชอน มอดนานกว่าไฟไหม้ฟาง ตอนนี้อยากจะทำเรื่องการสร้างคนรุ่นใหม่ เพราะที่ผ่านมามักจะพูดอยู่บ่อยว่า อบต.มีเงิน แต่โง่ เพราะทำไม่ได้ แต่โชคดีที่ได้มาเจอ สรส. ที่นำการจัดการความรู้เข้ามา ทำให้คนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ที่ผ่านมามีเงินมาให้มาเป็นล้าน แต่ถ้าคิดไม่เป็นก็หมด แต่ของผมปัจจุบันให้แค่ ๓ หมื่น ถ้าก็ไปคิดต่อจนทำได้เป็นแสน

ต้องกลับมาให้เยาวชนมีแนวความคิดใหม่ ครั้งแรกเปิดเวที มีเด็กมา ๘๐ คน เพราะผู้นำผ่านโรงเรียนผู้นำมาแล้ว ต้องมาช่วยกันดู ที่แรกคิดว่ามีปัญหา แต่วันนั้นเด็กอยู่กันครบและอยากจะชวนเพื่อนมาร่วม เพราะคนนอกมองว่าพวกนี้เป็นเศษสังคม เศษเด็ก แต่พวกนี้พอว่างแล้วจะไปเข้าห้องดนตรี เล่นดนตรี กระบวนการที่ออกมาได้มาเยอะมาก

เวทีที่สอง เริ่มระดมสิ่งที่เด็กอยากจะทำ ทำให้พบว่าอาชีพเกษตรกรรมไม่มีเลย การจะทำให้เด็กรักอาชีพนี้คงจะยาก จึงเริ่มที่ไม้อ่อนก่อน คือ เด็กในโรงเรียนวัดดาว และเริ่มประชุมกับผู้ปกครอง ครูร่วมกัน เพื่อทำความเข้าใจเพราะโรงเรียนสอนนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองกลับมาด่าเสมอ เพราะให้เด็กไปปลูกผัก พ่อแม่ต้องการให้เป็นเจ้าคนนายคนแต่ให้มาทำเกษตร ตรงนี้คุยด้วยกัน โครงการเด็กเกษตรจะนำเข้าโรงเรียน

และเด็กที่โตขึ้นไปแล้ว จะให้ทำในสิ่งที่เค้าอยากจะทำ อย่างเด็กชอบดนตรีและเด็กแว้นท์ ไปร่วมกันเล่นดนตรีสดริง แต่ในตำบลมีวงแตรวง ๕ วง ตอนนั้นขัดกันอยู่ เพราะผู้ใหญ่ที่เล่นแตรวงแล้ว โกลัจะปลดระวางกันหมด ผู้ใหญ่อยากให้เด็กมาสืบต่อตรงนี้ แต่เด็กไม่เอากัน จึงต้องใช้วิธีชวนคุยกันใหม่ ค่อยยะล่อมเข้ามา เพราะถ้าเล่นดนตรีสดริงก็ไปเล่นในวงเหล้า ซึ่งไม่ใช่ทางที่ดี อีกอย่างในตำบลมีดนตรีไทยหลายอย่าง ก็ต้องหาวิธีดึงเด็กเหล่านี้เข้ามาใหม่ ตอนนี้ใช้วิธีซื้อเวลาให้เค้าไม่ให้อ่าง ไม่ให้หลงไปทางอบายมุข และเด็กในรุ่นนี้มีหลายเรื่อง ทั้งเรื่องวัฒนธรรม จริยธรรม กิริยามารยาท ซึ่งต้องหาวิธีการให้เค้า

ตอนนี้กำลังทำเรื่องรักการอ่าน ตั้งแต่ BBL (Brain Based Learning) พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ครูเด็กเล็ก ได้ความรู้ไปทำได้ ส่วนเด็กที่เรียนในตำบล ตอนนี้จะผ่องกว่า เพราะไม่ต้องไปเรียนไกล ไม่ต้องตื่นแต่เช้าเกินไป ซึ่งตอนนี้ผู้ปกครองรู้สึกชอบใจ เพราะครูมีวิธีการสอน และเด็กชอบมาเรียน จนไม่อยากให้หยุดเสาร์-อาทิตย์

ในด้านการจัดการ นายกทำคนเดียวก็ไม่ได้ ต้องมีทีมเข้ามาช่วย และ

ดิง อสม. อนามัยเข้ามาได้ และถ้าคิดเป็นทำเป็นแล้ว ก็จะสุขภาพดี ส่วนเด็กที่ไม่สมประกอบ ต้องดูแลตั้งแต่ในท้อง ซึ่งไม่ใช่ไปดูแล ๑ ปีหรือ ๒ ปี แต่ต้องมองไปที่ ๑๐ ปี ๑๕ ปี ต้องคิดเป็นระบบตั้งแต่อยู่ในท้อง มาถึงประถมวัยจนไปถึงวัยผู้ใหญ่ ตรงนี้หากมองไปถึงสำเร็จหรือไม่ คงต้องอาศัยโชคและวาสนา แต่ดีตรงที่ว่าเริ่มคิดแล้ว ดีกว่าที่ไม่ได้คิดเลย

ตรงนี้เป็นกรณีเปิดโอกาสให้เยาวชน เป็นการทำให้เค้าเป็นคนดี ให้รู้จักคิดเป็น รู้จักโตเป็น จากเรื่องเล็กๆ ต่อไปเค้าก็คิดเรื่องใหญ่ๆ ได้เอง ซึ่งการพัฒนาที่ คือ หลอกให้เค้ารู้จักคิดนั่นเอง ไม่ใช่ทำไปตามความเคยชิน หรือทำไปตามสัญชาตญาณ ถ้าคิดเป็นก็แก้ปัญหาเป็นได้

อ.ทรงพล กล่าวว่า ตอนนี้พบว่าเด็กมีปัญหา มาก ไม่ว่าจะหนีเรียน อ่านเขียนไม่ได้ วาดรูปไม่ได้ ไม่มีใครกล้าเข้าใกล้ ซึ่งเด็กเหล่านี้เห็นใจ เพราะบ้านเขาไม่อยู่ โรงเรียนเขาไม่อยู่ อดต.ต้องเข้ามาช่วยและเชื่อมโยงเด็ก ระหว่างรุ่นให้ ไม่อย่างนั้นเด็กจะขาดความสัมพันธ์กัน และเรื่องการคิดวิเคราะห์ตอนนี้นพบว่าเด็กในโรงเรียนส่วนใหญ่จะตกกันหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนการสอนยังขาดการคิดวิเคราะห์

คุณปิยาภรณ์ เล่าว่า เรื่องการศึกษา ส่วนใหญ่มองว่าเป็นบทบาทของโรงเรียนและยกให้โรงเรียนทำ อย่างเช่นที่แม่ทำ ไปให้โรงเรียนทำ และพบว่าโรงเรียนเองก็มีภาระมาก ทำให้เราเข้าใจว่าการเรียนรู้ของเด็กไม่ใช่อยู่ในโรงเรียน แต่อยู่ตั้งแต่ที่บ้าน ตั้งแต่ครอบครัว ซึ่งเรามักไปฝากไว้ที่โรงเรียน และถ้าเราจะปฏิรูปการศึกษาเราต้องเริ่มที่ตัวเราเองก่อน เพื่อให้ลูกได้เรียนรู้จากชีวิตจริง การเรียนรู้ในระบบอยู่ในโรงเรียน ต้องฝากไว้ แต่การเรียนรู้จากชีวิต เราต้องช่วยเค้าตรงนี้ด้วย

ส่วนเรื่องเด็กแว้นท์ ถ้านายกพาไปดูงานที่โรงพยาบาลหรือปอดเด็กตั้งนายกฝากให้เป็นลูกมือ ให้ไปช่วยอุบัติเหตุจากการชิงรถ ให้เค้ามีบทบาทใหม่ เป็นผู้เก็บศพเสียเอง ให้เป็นจิตอาสาช่วยคน ให้ลงมือปฏิบัติเลยจะรู้สึกซึ่ง ต้องลองวิธีนี้ดูถ้าวิธีอื่นไม่สำเร็จแล้ว

อ.ทรงพล กล่าวว่า ที่พูดกันมา เป็นผู้ใหญ่พูดและมองกันทั้งนั้น แต่ถ้านมมุขของเด็กจะสะท้อนว่าไม่ยอมให้ผู้ใหญ่กินเหล้า เล่นการพนัน เพราะทำให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่าง ตรงนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กเป็นแบบนี้ และปัญหาที่เด็กสะท้อน เช่น ดิจิทัลเทคโนโลยี เพื่อน โทรศัพท์ เทียว ผู้หญิง บุหรี่ เหล้า สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ผู้ใหญ่ทำให้เด็กเห็นทั้งสิ้น และสังคมรอบตัวเรามีแต่สิ่งยั่วยู่ทั้งสิ้น และอาจารย์ทางจุฬาฯ บอกว่าพื้นที่สร้างสรรค์ของเด็กแทบไม่มีเลย

ตรงนี้ได้ถามครูเพื่อให้ช่วยระดมกัน ๑)ความทุกข์ของการเป็นครู ๒) สิ่งที่ยอยากเห็น ซึ่งทุกคนมีปัญหาหมด แต่หาทางออกไม่ได้ และเป็นเรื่องที่ชุมชนต้องวิเคราะห์ให้ถ่องและผนึกกำลังกัน และคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ

นายกสิณพ กล่าวว่า ต้องขอบคุณทาง สรส.และมูลนิธิฯ ที่ให้โอกาสและปรับวิธีคิดอีกครั้งหนึ่ง เป็นนายกมาตั้งแต่ ปี ๔๒ คิดในระบบมากเกินไป ส่วนคิดนอกกรอบมีน้อย และตอนนี้ได้ทำมากขึ้น ผมเองเวลาทำงานยึดหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน วางยุทธศาสตร์ในการทำงาน ก่อนเลือกตั้งปลายปี ๕๐ แต่ก่อนใช้วิธีพาชาวบ้านไปคุยกันที่อื่น

เรื่องเด็กและเยาวชนไม่ได้ทำโดยตรง เพราะเป็นงานฝาก ให้เจ้าหน้าที่การศึกษารับผิดชอบ อบรมขนาดเล็กมีปัญหาและภาระมาก เพราะอยู่ขอบเมือง มีหลายเรื่องที่ต้องคิดให้ดี

ในระบบโรงเรียน ประสานกับโรงเรียน ๔ โรง เข้าค่ายรักการอ่านทุกปี นำเด็กมาเรียนรู้ร่วมกัน ๒ วัน ให้กลับบ้าน และทำเป็นฐานเรียนรู้ เช่น ผลิตปุ๋ย ดูแลน้อง ฯลฯ ใช้เงิน อบรม.เป็นหลัก แต่ได้ใจครู ซึ่งที่จริงครูคิดว่าไม่ใช่เรื่องของเค้า ต้องจิบครูให้ได้เหมือนกัน

ใช้ อบรม. เป็นศูนย์เพิ่มทักษะด้านคอมพิวเตอร์ให้เด็ก

ปัญหาของเด็ก คล้ายเมืองใหญ่ คือ ดิจิทัลเสพติด ใช้ครอบครัวเป็นฐาน ให้ ผญบ. ช่วย และเรื่องโรคเอดส์ เรื่องสิ่งแวดล้อมมีปัญหา เช่น เรื่องขยะ ประสานกับครูในเรื่องธนาคารขยะ ต้องทำเชิงรุกกับครู มอบเงินให้ครูทำธนาคารขยะให้นักเรียนจัดการ บางโรงก็ดี บางโรงไม่ได้ผล อยู่ที่หัวใจครู และ

ผอ. ส่วนนอกระบบโรงเรียน มีกลุ่มเด็ก ตั้งชื่อว่ากลุ่มอนุรักษ ทรัพย์ากรธรรมชาติ มีกลุ่มชยะเหมือนกัน ผมพาไปเข้าค่ายเพราะได้รู้จักกับ นายกเทศบาลตำบลแกลง จ.ระยอง พาเด็ก ๑๒ คนไปแลกเปลี่ยนที่นั่น

อีกกลุ่ม เป็นโครงการที่สอนน้อง เช่น เด็กที่เรียนมหาวิทยาลัย เช่น ราชภัฏ มอ. จับกลุ่มกัน ๒๐ คน ในช่วงเดือนเมษายน ช่วงวันหยุดจะมาสอน น้องกัน และมีผู้ใหญ่ใจดี เป็นอนุศาสตราจารย์ เป็นพันเอกเป็นเลขานุการ มา ช่วยสอน ได้ประโยชน์มากในช่วงปิดเทอม ผมหนุนเงินอย่างเต็มที่ และไป เยี่ยมบางครั้ง ทำมา ๓-๔ ปี ผู้ปกครองเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน และ อยากให้จัดทุกปี และใช้คนรักบ้านเกิดมาช่วย เพียงแต่มีเงินสนับสนุน และ ที่มาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเค้า และกลับไปแล้วจะได้สรุปบทเรียนน้อง ๑๓ คน ว่ามาแล้วได้อะไร จะทำอะไรต่อ

ที่ทำข้าม มีพี่น้องไทยพุทธและมุสลิม ต้องแยกกันทำงานในบางครั้ง เช่น เรื่องสถานที่ อาหาร ฯลฯ เรื่องสิ่งแวดล้อมได้ผู้ใหญ่ใจดี ตั้งกลุ่ม “มหัศจรรย์ใจ” เก็บขยะทุกวันศุกร์ เป็นชาวมุสลิม และได้นำมาเล่าในวิทยุ ชุมชน และเกิดกลุ่มหัวกลอย เก็บขยะทุกวันเสาร์ ใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อในการ แลกเปลี่ยนเด็ก มีเด็กประมาณ ๑๕ คนที่หมุนเวียนกันมาจัดรายการ และจัด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๒-๓ ครั้ง โดยที่เข้าไปเพียงแนะนำเท่านั้น และใช้เด็กและ เยาวชนเป็นสื่อ สามารถโยงได้ทุกเรื่อง เวลาจัดรายการวิทยุสามารถดึงข้อมูล บทความดีๆ มาอ่านให้ฟัง

หรือเกี่ยวกับวัฒนธรรม เรื่องโนราห์ ใช้ อบต.เป็นสื่อกลางในการฝึก เยาวชน ที่มีงานหลักๆ แรม ๑ คำ เดือน ๕ เป็นเวทีสภาวัฒนธรรม เด็กๆ จะรู้ กันว่าเป็นเวทีโนราห์ หนึ่งทะเลสูง เด็กจะจัดการกันเอง อยู่ในงานของ อบต. เรียกว่าสภาวัฒนธรรม ผมเป็นประธาน จนท.วิชาการเป็นเลขานุฯ ซึ่งเราหลอม การทำงานด้วยกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ หรืองานลากพระ ซึ่งทำข้ามมี ๒ ครั้ง ใน เดือน ๕ และเดือน ๑๐ เด็กๆ จะมาช่วย

ซึ่งผมและ กำนัน ผญบ. เป็นคนละทีมกัน แต่พยายามจับให้ร่วมมือ

กัน ในส่วนของรัฐมีศูนย์พัฒนาครอบครัว ของ พม. ต้องยอมรับว่า พม. มีข้อจำกัดในการทำงาน คือ มาครั้งเดียวแล้วทิ้งไป แต่ผมไม่ได้เอาศูนย์เรียนรู้ครอบครัวเข้มแข็งมา ก็ช่วยได้มาก และเชื่อมเรื่องครอบครัวได้ชัด ทั้งแม่และลูก เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ดีที่สุด ได้กิจกรรมหลากหลายเกิดขึ้น เช่น ของมุสลิมเยี่ยมคนเฒ่าคนแก่ ทำออมทรัพย์แบบมุสลิม

เรื่องคนพิการ มีชมรมทำข้ามเจดีย์สัมพันธ์ อบต. มีงานเยอะมาก เวลาจำกัด เห็นว่าคนด้อยโอกาสที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีอีกมาก ต้องใช้เงินอุดหนุนเข้าไป ให้ดูแลเด็กพิการ เราเข้าไปจับกลุ่ม และเค้าเสนอกองทุนเพื่อการศึกษา เพื่อช่วยเด็กลำบาก เอาเงิน อบต.ตั้งไว้ ตั้งสภาการศึกษาตำบล ให้โอกาสกับเด็กด้อยโอกาสและคนพิการ

ซึ่ง อ.ทรงพลได้ไปช่วยชี้ให้เห็นในเรื่องโมเดลประเทศ เราก็พบว่าคนพิการก็เป็นรمت.กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตำบลทำข้ามได้ เป็นการจัดวางคนให้ถูกกับตำแหน่ง

ตอนนี้กำลังจับ สสส. เขียนโครงการเสนอ และต่อไปต้องวางระบบจัดการ อบต. เพื่อหมดวาระและต้องสืบต่อไปได้ และจะเชื่อมกับ ๒๐ อบต. ในสงขลาแลกเปลี่ยนกัน

ที่ทำงานมา เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดจากการจัดการในพื้นที่ หลายพื้นที่เราคุยกันได้ แต่ต่อกันไม่ได้ ทำงานกันไม่ได้ แต่ถ้าเหมือนกันทำงานแล้วมีความสุข เป็นการสรุปบทเรียนทุกครั้งทำงาน

คุณนคร จาก พมจ. นครสวรรค์ กล่าวว่า เป็นบทบาทที่อยู่ในภูมิภาครับผิดชอบกระทรวงฯ ทำทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งเด็ก ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ถ้ามองว่าปัญหาในทุกกลุ่มเป้าหมาย แต่ปัญหาเร่งด่วนต้องแก้ที่เรื่องเด็ก ทุกจังหวัดจะมุ่งไปแก้ปัญหาเยาวชนขึ้นมาก่อน ซึ่งต้องอยู่ที่ครอบครัวเข้มแข็งก่อน จะทำอย่างไรให้ครอบครัวเข้าใจกัน หันหน้าเข้าหากัน และมักจะโยนปัญหาให้ ซึ่งเด็กเองก็เหมือนผ้าขาว แต่ผู้ใหญ่ไปแต้มสีให้เค้า

ต้องเปิดโอกาสและเวทีให้เค้า โครงการที่ พมจ. ทำ เป็นการนำ

งบประมาณให้ อบต. เป็นโครงการนำร่อง เราต้องขยายพื้นที่ ย้ายพื้นที่ เช่น โครงการที่รับผิดชอบ คือ ปัญหาเด็กและเยาวชน จะทำอย่างไรให้เด็กได้รับการดูแลและเรียนรู้มาตั้งแต่ในท้อง จึงทำโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก และให้ อบต.ดูแล แต่ไม่สามารถดูแลได้ทั้งหมด จึงต้องใช้วิธีการให้โควตา ในนครสวรรค์ มี ๕ แห่ง เลือกมาอำเภอละ ๑ แห่ง ดูความพร้อมของ อบต. เป็นหลักที่จะทำงานกับเรา มีทีมสหวิชาชีพ ที่เรียกว่าครู ข และอาศัยเครือข่าย เช่น อพม. (อาสาพัฒนา) อสม.

มองแล้วปัญหานั้นจะมาจากครอบครัว ถ้าครอบครัวดีก็ไม่ใช่แบบนี้ และเด็กต้องการให้เข้าใจเค้า ต้องการให้มีพื้นที่แสดงออก ปัญหาที่พบกับครอบครัวตัวเอง และลูก คือ ความไม่เข้าใจในตัวลูก จึงเรียกมาคุยกัน เกรงว่าลูกจะงูไม่กลับ คุยกันจนได้ทราบ ว่า ลูกอยากลองเอง ตามเพื่อน สุดท้ายจึงต้องย้ายกลับมาอยู่ ใกล้ชิดลูกมากขึ้น จนลูกกลับมาน่ารักเหมือนเดิม

สำหรับเด็กที่มีปัญหา เหมือนกับนายกวัดดาวพุดไว้ คือ ต้องมีเวที มีโอกาสให้เค้าได้แสดงออก และถ้าเค้าสามารถปรับเปลี่ยนความคิดได้ เค้าก็จะเป็นคนใหม่ที่ดีกว่าเดิม ดีกว่าเด็กที่ติอยู่แล้ว แล้วไปเสียทีหลัง

ในตอนท้าย อ.ทรงพล ชวนทุกคนร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นว่า **ได้อะไรเพิ่มเติมจากการฟังบ้าง**

นายกประทิว : ได้เครื่องมือที่มาแลกเปลี่ยนกัน วันนี้ได้เครื่องมือไปเยอะเยอะ เช่น โครงการต่างๆ ซึ่งเราต้องวิเคราะห์อีกที่ว่าอันไหนได้หรือไม่ได้ จะทำแล้วเกิดประโยชน์อย่างไร

รองนายกสมพงษ์ : สิ่งที่ได้มากๆ คือ กำลังใจจากเพื่อนร่วมคิดหลายๆ คน เพราะถ้าทำคนเดียว ทำแล้วท้อ แต่พอนึกท้อแล้วได้กำลังใจช่วยกันผลักดัน

นายกสุวรรณ : ได้กำลังใจ ได้รับความเชื่อมั่น ว่ากำลังเดินถูกทาง

แล้ว ว่ากำลังบริหารพื้นที่ และเรากำลังเติมคุณค่าของมนุษย์ให้สมบูรณ์ และช่วยกันทำให้ชุมชนมีความสุข

ปลัดมะลิ : ได้แรงกระตุ้น คงไปฝากความหวังกับใครไม่ได้ เพราะต้องลงมือทำเองบ้าง ต้องกลับไปกระตุ้นทั้งพี่เลี้ยง ตัวเอง ปรับวิธีคิดวิธีทำงานใหม่ ให้ตัวเองเอาจริงซักที

พมจ.นครสวรรค์ : ดีใจ ที่ไม่ได้เป็นหน่วยงานรัฐที่ทำงานโดดเดี่ยว มีอบต. และ สรส.ที่จะทำงานไปด้วยกัน

นายกสิณพ : ได้จัดระบบดีขึ้น พลังที่ร่วมคิดวันนี้ ได้ปรับวิธีคิดมากขึ้นกว่าเดิม เป็นระบบมากขึ้น เพราะทำงานนี้ยาก ทำงานกับคนว่ายากแล้ว แต่ทำกับเด็กจะยากกว่า ตอนนี อบต.ทำเป็นระบบอยู่แล้ว แต่ต้องปรับโครงสร้างใหม่ โดยมีรัฐมนตรีให้ชัดเจนและภูมิปัญญาต้องมีหลากหลาย ปรับใช้ในการทำงานพื้นที่

นายกนกศักดิ์ : ได้เห็นตัวตนกลับมาอีกรอบ เคยคิดว่าตัวเองทำกับงานเยาวชนและเข้าใจเยาวชนที่สุดแล้ว แต่ตอนนี้สภาพพื้นที่ เราต้องปรับความคิด จากที่จะแก้ไขปัญหาที่ไม่ได้ แต่ต้องมามองสิ่งที่ได้อยู่แล้ว ต้องให้ดีขึ้น ไม่ใช่ไปมองปัญหาที่ต้องเริ่มมาจากศูนย์ ทำต่อยอดของเดิม

คุณสุทิน : การที่จะให้เด็กคิดวิเคราะห์เป็น ผู้ใหญ่ก็น่าจะเริ่มจากการคิดวิเคราะห์เป็นด้วย และพื้นที่นี้ก็เป็นกรคิดวิเคราะห์ และตนเองจะเอาสิ่งดี ๆ ไปสานต่อ และมูลนิธิ กำลังจะมีเวทีสานพลังเยาวชน จึงจะนำไปใช้ และเยาวชนต่อไปก็จะเป็นอนาคตของประเทศชาติ และเค้าได้มาที่นี่ เค้าก็คงมีความสุข หากได้มาฟังเค้าก็คงจะมีความสุขและปีติมากกว่าเรา จนกลายเป็นอาชีพไปเลย ซึ่งเด็กมีความรู้ ความสามารถพิเศษในตัวเค้า

คุณปิยาภรณ์ : การให้โอกาสเด็ก เป็นสิ่งสำคัญ เปลี่ยนจากติดลบมาเป็นผู้นำ เพราะพวกนี้มีพลังสูงมาก และความเป็นผู้นำมีมากกว่าคนอื่น และอยากจะโชว์ ได้รับกำลังใจ ซึ่งทำให้เค้าเปลี่ยนไป เพราะมีกำลังใจ จาก

สายตาคอนในชุมชน ทำให้เปลี่ยนแปลงได้ และเห็นว่าการพัฒนาเยาวชน ทำให้คิดว่าเราไม่จำเป็นต้องคอยหน่วยงานไหนเลย เพราะเราเองก็มีความสำเร็จกันอยู่แล้ว และสามารถเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันได้เลย และเห็นว่าพวกท่านโดดเด่นียว คนอื่นมองว่าคิดไม่เหมือนคนอื่น แต่เมื่อได้มาอยู่ที่นี้ร่วมกัน เราก็มีกำลังใจ และน่าจะขยายผลได้ โดยเริ่มต้นจากตัวเราเองก่อน และการทำงานข้ามเครือข่าย ระหว่างองค์กรกับองค์กร ระหว่างประเด็น ระหว่างพื้นที่ ทำอย่างไรที่เราจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันและเห็นพลังการทำงานมากมายจากการทำงานร่วมกัน

อ.ทรงพล ขมวดเนื้อหาการพูดคุยและสรุปว่า ประเด็นหลัก คือ ให้เด็กกลับมาอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข ภาคภูมิใจ ซึ่งความสุขจะเกิดขึ้นได้อย่างไร จะเกิดขึ้นจากความสุขจากการเห็นคุณค่าในตัวเองก่อน และเป็นคุณค่าของคนอื่น ๆ ด้วย

กิจกรรมที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่เด็ก คือ ทักษะชีวิต ทำให้เด็กมีคุณค่า ทำได้ เป็นการเปิดโอกาสให้เห็นคุณค่าของตัวเอง ผิดถูกไม่เป็นไร ขึ้นกับทักษะและชั่วโมงบิน, กิจกรรมจิตอาสา เรื่องพี่สอนน้อง ขยะสิ่งแวดล้อม วิทยุชุมชน ฐานอาชีพ ซึ่งประเด็นเหล่านี้อยู่ในห้องย่อยอยู่แล้ว

เด็กจะเปลี่ยนแปลงได้ ตัวพี่เลี้ยงสำคัญมาก เช่น จนท.อบต. อสม. พระ แกนนำ ฯลฯ ตอนนี้เด็กต้องการความเข้าใจ ต้องการคำแนะนำ ต้องการสนับสนุน เด็กมีความหลากหลายมาก และเรื่องทำกับเด็กต้องมีใจ ต้องทำด้วยความรัก ความเอ็นดูมากกว่าที่จะทำตามหน้าที่ และจะทำให้พี่เลี้ยงมีใจ มีความรู้ความสามารถที่จะไปทำสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร

การดูแลเด็ก ที่แรกต้องตั้งแต่ว่าอยู่ในห้อง มาจนโตเป็นเยาวชน และมีทั้งในระบบและนอกระบบ และเด็กด้อยโอกาส ต้องทำให้เด็กมีความสุข จากการเห็นคุณค่าของตัวเอง ให้หลากหลายตามทุน ตามความสามารถของเด็ก

สะท้อนความคิดและมุมมองจากผู้แทน :

นายกสุวรรณี : ในฐานะที่เป็นผู้ดูแลและกำหนดนโยบายของตำบลวันนี้มีความสุขที่สุดที่ได้เปิดโอกาสให้น้องๆ ได้แสดงศักยภาพ แสดงพลังที่สร้างสรรค์ และได้เห็นพวกเขามีความสุข และที่สำคัญคือ ได้เห็นว่าน้องๆ เยาวชนสามารถขึ้นมาสืบสานงานต่อจากผู้ใหญ่ได้

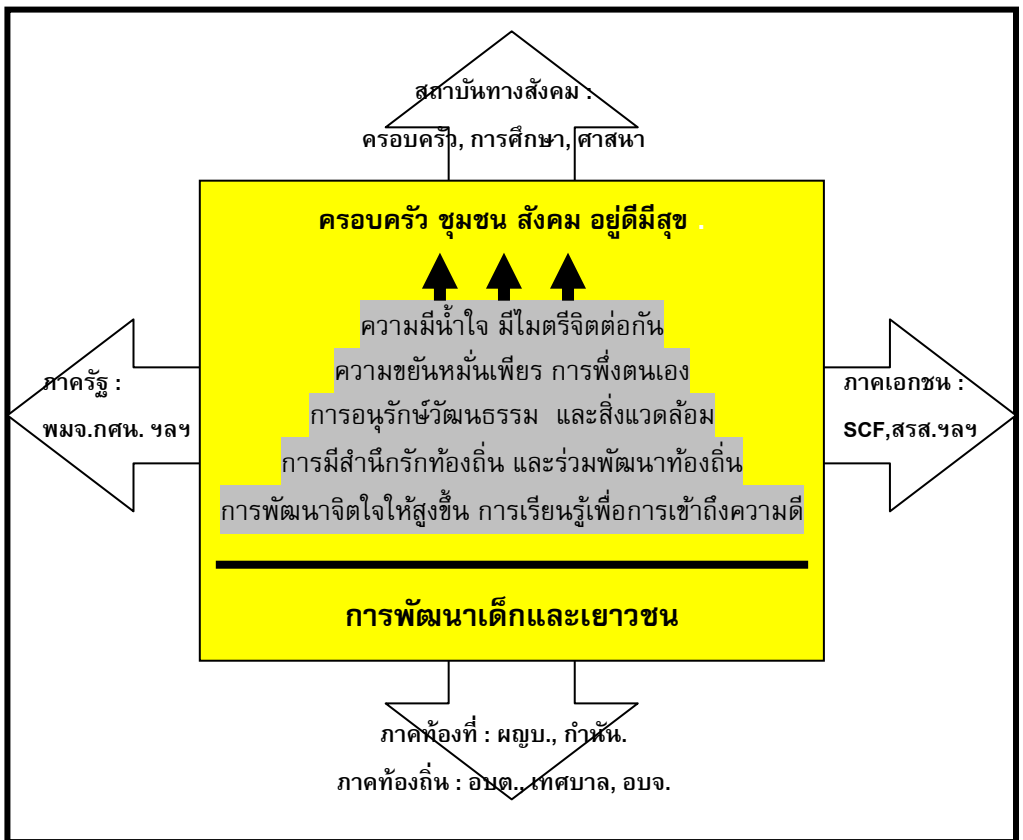
และได้เข้าใจบทบาทของตนเอง คือ อบต. ในการกำหนดอนาคตของตำบล จะทำอย่างไรที่จะปลูกฝังเรื่องความพอเพียง ให้แก่น้องๆ ทั้งในเรื่องการออม มาวันนี้ได้เห็นวิธีการที่หลากหลาย ที่ผ่านมามีพยายามค้นหาหลายๆ วิธี แต่วันนี้รู้สึกที่เราได้ความรู้จาก อบต. อื่นๆ และมีความสุขที่จะนำไปขับเคลื่อนต่อไป

ปลัดมะลิ : ได้เห็นความรู้ ความสามารถของน้องๆ ทุกภาค ดีใจที่น้องๆ มีความสามารถ

นายกสินธพ : ที่มาอยู่ ๒ วัน น้องๆ ทั้ง ๔ ภาคคงได้ติดตัวไปในครั้งนี้ ผู้นำเยาวชนคงนำไปเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดีกว่า ในสิ่งที่ทำอยู่แล้วและนำไปต่อยอดเท่านั้น นายกทุกๆ คนจะให้การสนับสนุนลูกๆ ทุกคน เพราะนายกก็เหมือนพ่อของทุกคน และจะร่วมสร้างพัฒนาแก่นำเยาวชนที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในชุมชนของเรา

นายกประทีพ : ที่ตำบลวัดดาว ยังค่อนข้างใหม่ และคิดจะทำงานใหม่ ทั้งวิธีคิด เครื่องมือที่เราได้มา พยายามไปพัฒนาให้เยาวชนได้พัฒนาและจะไประดมความต้องการของเยาวชนที่อยากจะทำ ที่ผ่านมามีเราสั่งให้ทำแต่ไม่ได้ ต่อไปจะให้คิดเอง และที่ตำบลทำมากมาย แต่ลืมเรื่องเยาวชนไป และจะไปผลักดันเรื่องนี้ เพราะสังคมจะได้ประโยชน์จากเรื่องนี้ อยากฝากให้น้องๆ ว่า สิ่งที่ยากจะทำให้ทำเอง และ อบต. จะช่วยสนับสนุน ให้น้องๆ ได้ทำตัวเองตามที่ต้องการ

นายกนกศักดิ์ : ทางแม่ทามีแนวคิดกับเยาวชน ที่ฟังมา ๒ วัน รู้สึกว่าทิศทางยังไม่ใช้ทั้งหมด เพราะที่ผ่านมามาทำตามแนวคิดของผู้ใหญ่ แต่ครั้งนี้ทำให้คิดว่าสิ่งที่เยาวชนอยากจะทำด้วยความคิดสร้างสรรค์ ต้องเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ทำตรงนี้ สำหรับ อนาคต.เอง มีความพร้อมในเรื่องเยาวชนมาก และขอฝากไว้ จงมุ่งมั่นตั้งใจทำความดี มีความคิดและช่วยกันกำหนดอนาคตของชุมชน

สถานพินิจฯ นครศรีฯ คืบเด็กดีสู่สังคม

“พินิจด้วยรัก พิทักษ์ด้วยใจ”

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครศรีธรรมราช

เด็กและเยาวชนที่เข้ามาอยู่ในความดูแลของสถานพินิจฯ

เปรียบเสมือนผู้ป่วยที่รอรับการบำบัด

ดังนั้น ที่นี่ จึงให้การดูแลพวกเขาด้วยจิตวิญญาณ ใส่ใจในการดูแล...

สิ่งที่ยึดถือ(ค่านิยม)ร่วมกันของหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คือ “สามัคคี มีเมตตา มุ่งมั่น พัฒนาเด็กและเยาวชน” โดยมีพันธกิจหลักในการส่งเสริมการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิ และสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์...

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด เป็นหน่วยงานหลักที่จะต้องให้การดูแล บำบัด แก้ไขพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ หลักสูตรในการบำบัดจึงมีการบูรณาการเข้ากับเรื่องของทักษะชีวิต เรื่องคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชนทุกคนถือเป็นนักบำบัด ไม่ได้หมายถึงเพียงนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น ทุกคนสามารถเป็นนักบำบัดได้ เพราะมีจิตมุ่งบริการ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เขาเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกไปแล้ว และมีใจพร้อมที่จะให้ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และพร้อมที่จะทำเพื่อองค์กร...

ครูสุเทพ รัตนพันธ์ นักวิชาการฝึกอบรมและฝึกวิชาชีพ สถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครศรีธรรมราช เล่าว่า เด็กที่
เข้ามาในสถานพินิจฯ ส่วนมากเป็นเยาวชนอายุ ๑๔-๑๘ ปี จากปัญหาหลักเล็ก
ขโมยน้อย และเด็กที่เข้าสถานพินิจฯ จะเป็นตัวชี้วัดสภาพทางเศรษฐกิจใน
ขณะนั้น ถ้าช่วงไหนเศรษฐกิจไม่ดีก็จะมีเด็กเข้าสถานพินิจฯ มาก

ดังนั้น เด็กที่เข้ามาในสถานพินิจฯ จึงไม่เหมือนเด็กในระบบโรงเรียน
เวลาและการเรียนการสอนจะไม่เหมือนการสอนในโรงเรียน ครูผู้สอนจะจบมา
ตรงสายกับภาระงานที่รับผิดชอบและที่ได้รับมอบหมาย ทำให้มีเวลาใกล้ชิด
เด็กและดูแลเด็ก ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในช่วงเช้า ในชั่วโมงของครูที่
ปรึกษา เมื่อใกล้ชิดเด็ก ๆ ก็จะพูดคุยกับเขาได้ในทุกเรื่อง ส่วนในการสอนจะไม่
เน้นสอนทฤษฎี แต่เน้นการปฏิบัติ ให้ทำกันอย่างจริงจัง และเรียนรู้จากการ
ปฏิบัติจริง

ส่วนในการมาร่วม
กิจกรรมในเวที ตลาดนัด
ความรู้ “พลังเยาวชน...
พลิกพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น” ใน
ครั้งนี้ ครูสุเทพกล่าวถึงที่มา
ที่ไปว่า เมื่อครั้งที่ สรส.ไปจัด
ตลาดนัดความรู้ที่ภาคใต้
และมีเด็กและเยาวชนของ

เราไปร่วมกิจกรรมด้วย และได้ไปนำเสนอตัวอย่างการทำเกษตรให้กับพื้นที่อื่น
ฟัง ซึ่งได้รับความสนใจและการตอบรับที่ดี เมื่อนำกลับไปเล่าให้ฟัง
ผู้อำนวยการทราบบ ท่านจึงเห็นว่าน่าจะเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้ออกไปร่วมทำ
กิจกรรมข้างนอกด้วย เหมือนกับเป็นการเตรียมความพร้อมและปรับสภาพ
พื้นฐานของเด็กไปด้วย เพื่อให้ออกไปแล้วอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติ

เจษฎา บุญเกิด (บ่าว) และจตุพร สุทิน (เจ) เยาวชนที่อยู่ในสถาน
 พิณิจฯ ซึ่งที่นี้สอนทักษะที่จะเป็นอาชีพให้เขาได้ในอนาคตหลายอย่าง เช่น การ
 ปลูกผักไฮโดรบ็อก โดยเติมน้ำ ๔ วัน/ครั้ง เพาะเมล็ดในโฟม แล้วแยกต้น เก็บ
 ผักไปแล้ว ๑ รุ่น ใส่ถุงแพ็คเรียบร้อยประมาณ ๓๐๐ กรัม ขายราคา ๑๕ บาท
 ส่วนปัญหาที่พบคือ นกมากินปลา ปัญหาน้ำเสีย ทำให้ปลาตายได้

ผักกาดไฮโดรบ็อก

นำต้นกล้าใส่ในช่องแผ่นปลูก

บรรจุผักใส่ถุงเพื่อนำไปจำหน่าย

สิ่งน้องบ่าวและเจ ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมเหล่านี้ คือ ได้ความรู้
 เรื่องเทคนิคการปลูกผักในน้ำยา ได้เรียนรู้เรื่องวิธีการจำหน่ายและการตลาด
 ของผัก นอกจากนี้ เขายังได้เรียนรู้ว่า จะต้องมีความขยัน มีความรับผิดชอบใน
 การทำงานด้วย

น้องบ่าว เล่าอย่างเปิดใจถึงความเป็นมาของตนเองว่า ที่บ้านมีพี่น้อง
 ๓ คน เป็นคนสุดท้อง ตนเองนั้นเข้าไปเรียนในโรงเรียนแล้วรู้สึกไม่มีความสุข
 จึงออกจากโรงเรียน ส่วนสาเหตุที่ต้องมาอยู่สถานพิณิจฯ นั้น ตอนที่เกิดเหตุไป
 กับเพื่อน ๒ คน แ่ไปเหยียบเท้ากันก็กลายเป็นทะเลาะวิวาท จึงเป็นคดีขึ้นมา
 แต่เพราะตนเองอายุไม่ถึง ๑๘ ปีจึงถูกส่งมาสถานพิณิจฯ (ถ้าอายุ ๑๘ - ๒๕ ปี

จะถูกส่งไปที่เรือนจำ)

เมื่อที่บ้านรู้ว่าเกิดเรื่องราวเป็นคดีความขึ้น ตอนนั้นเขาก็ไม่เชื่อ ไม่คิดว่าจะเป็นแบบนี้ เพราะตนเองนั้นอยู่ที่บ้านก็เรียบร้อย ตรงจุดนี้จึงถือว่าเป็นอุบัติเหตุชีวิต เมื่อต้องเข้ามาอยู่ในสถานพินิจ ที่บ้านก็มาเยี่ยมทุกอาทิตย์... สิ่งที่เป็นพลังใจมากที่สุดคือ พ่อกับแม่

ส่วนการร่วมกิจกรรมในเวที ตลาดนัดความรู้ “พลังเยาวชน...พลิกฟื้นชุมชนท้องถิ่น” นี้ น้องบัว เล่าว่า มานี้ได้เจอเพื่อนใหม่หลายคน และได้ความรู้ใหม่หลายอย่าง ที่ไม่รู้มาก่อน เช่น ความรู้การเลี้ยงโคนม

สุดท้ายน้องบัว ฝากข้อคิดไว้ว่า เมื่อทำอะไรออกนอกกลุ่มนอกทาง ย่อมจะมีผลเสียกับชีวิตแน่นอน ฉะนั้น ก่อนที่จะทำอะไร ขอให้คิดให้ดีกว่า

น้องเจ เล่าว่า ตนเองเองนั้นโดนคดีทำร้ายร่างกายและกินน้ำกระท่อม... ที่ภาคใต้คนจะกินกันเป็นวิถีชีวิต หลังกินน้ำชา แต่ตอนนี้เป็นยาเสพติดประเภทที่ ๔ ต้องโดนปรับใบละ ๕๐๐ บาท ส่วนที่ลองกินเพราะเพื่อนชวน... เมื่อตอนที่ต้องเข้าไปอยู่ในสถานพินิจ รู้สึกกลัว เพราะเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ของเรา แต่ความจริงแล้วการอยู่ในสถานพินิจ จะเหมือนอยู่โรงเรียน จะมีรุ่นพี่รุ่นน้อง...

ในสถานพินิจ จะมีการเรียนรู้หลายฐาน มีครูคอยแนะนำ สำหรับตนเองนั้นอยู่ฐานเกษตร เพราะชอบปลูกผัก และที่บ้านมีอาชีพเกษตรด้วย ที่นี้ได้เรียนรู้เรื่องการปลูกผักไร้ดิน เป็นผักไฮโดรโปนิกส์ ตอนนี้คิดว่าออกไปแล้วจะไปช่วยพ่อทำสวนต่อ และตอนนี้เรียน กศน. อยู่ชั้น ม.๖

การอยู่ข้างในสถานพินิจ จะมีครูคอยดูแลหลายคน ช่วยดูแลทั้งด้านสุขภาพจิต ด้านความเป็นอยู่ เหมือนเป็นครอบครัว แต่พอกลับไปบ้าน บางทีพ่อแม่ก็ไม่ได้เอาใจใส่เท่าในสถานพินิจ เด็กๆ พอออกไปบางครั้งปรับตัวกับสภาพแวดล้อมภายนอกไม่ได้ จึงพยายามหาทางกลับเข้ามาอีก

อย่างไรก็ดี เมื่อเข้ามาอยู่ในสถานพินิจ น้องเจก็ได้ข้อคิดและได้เรียนรู้ว่า ถึงเราจะคิดว่าเรื่องที่ทำเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ความจริงแล้วเป็นการ

ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม เพราะฉะนั้นเราก็ถือว่าทำผิดเหมือนกัน ดังนั้น อยากฝากข้อคิดให้กับเพื่อนๆ ว่า ขอให้อย่าทำสิ่งเหล่านี้เลย เพราะเมื่อเราพลาดไปแล้ว จะมีผลกระทบกับอนาคตเราอย่างยิ่ง

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด เป็นสถานที่พำนัก บำบัดและฟื้นฟู แก่เด็กและเยาวชน มีหลักสูตรในการบำบัดและเสริมสร้างทักษะชีวิต มีบุคลากรที่พร้อมที่จะให้ความรู้ มีการดูแลอย่างทั่วถึง ให้ความรัก ความเมตตา ความเข้าใจ เพราะเด็กและเยาวชนเหล่านี้พร้อมที่เปลี่ยนแปลง หากพวกเขาได้รับสิ่งที่ดี ๆ จากสถานพินิจ นอกจากนี้สังคมข้างนอกเอง ก็ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้พิสูจน์ตนเองอีกครั้ง เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติต่อไป

“เด็กดีเหล่านี้พร้อมคืนสู่สังคมแล้ว คุณล่ะพร้อมจะให้โอกาสเขาหรือยัง?”

เราอยู่ ณ ที่นี้ เพราะไม่มีที่แห่งใด
จะลี้และผลักไป ไม่พานพบกับใจตน
ยิ่งหนีก็ยิ่งพบ ไม่อาจหลบจากผู้คน
ยิ่งปิดยิ่งถูกค้น ความทุกข์ทนท่วมดวงใจ
เกรงกลัวผู้คนรู้ เขายังอยู่ไม่ปลอดภัย
ตัวเขานั้นคือใคร ใจเปล่าเปลี่ยวสุดเดี๋ยวตาย
ที่ไหนหนอจึงพออยู่ ให้เรารู้จักใจกาย
ณ ที่นี้ ไม่อันตราย ให้ได้พบกับใจตน
อยากมีใครสักคนที่เข้าใจ
ยกโทษให้คนผิดที่ติดหราง (ตะราง)

ข้อคิดความเห็นจากผู้ใหญ่ใจดี

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช รองประธานกรรมการ มูลนิธิสยามกัมมาจล กล่าวว่า คำว่าสยามกัมมาจล มาจากคำว่า Siam commercial Bank และแปลงมาเป็นสยามกัมมาจล ธนาคารทำธุรกิจการเงินในรูปแบบบริษัท ทำธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรให้ผู้ถือหุ้น และหน่วยงานของสังคมไม่ใช่ถือกำไรสูงสุดเป็นหลัก แต่ให้พอสมควร พอดี ๆ แต่ขณะเดียวกันธุรกิจที่ดีต้องปันกำไรและคืนกำไรให้แก่สังคม ไม่ได้คิดถึงกำไรเป็นใหญ่

องค์กรธุรกิจที่ดี ต้องคืนกำไรให้สังคม โดยทำกิจกรรมเพื่อสังคม เรียกว่า CSR (Corporate Social Responsibility) ซึ่งมูลนิธิฯ ต้องการก็คือการพัฒนาเยาวชน ต้องการหนุนกิจกรรมที่พัฒนาเยาวชนของสังคมไทย ซึ่งที่มูลนิธิฯ สนับสนุนนี้เป็นจำนวนนิดเดียว แต่มีคนทำงานทางนี้อยู่มากแล้ว จึงต้องไปชวนคนอื่น ๆ ที่ทำอยู่แล้ว มาทำงานร่วมกัน เช่น ที่ สรส. ไปชวน อบต. มาทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาเยาวชน

CSR เรียกเป็นภาษาไทยว่า “ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ” หมายถึง การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจและดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลกิจการที่ดี และการดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้และไกล

ชีวิตของเยาวชนกำลังเดินไปสู่อนาคต จะมีดีมนหรือรุ่งโรจน์ก็ได้ แต่กิจกรรมที่ อบต. และหน่วยงานอื่นๆ สนับสนุนมีมากมาย ทางมูลนิธิฯ ก็ต้องการสนับสนุนให้เยาวชนได้เดินไปในทางที่ดี

มูลนิธิฯ มียุทธศาสตร์ คือ สนับสนุนให้เยาวชนได้คิดเอง ทำเอง รับผิดชอบ และทำเพื่อคนอื่น ได้ฝึกทำงานร่วมกับเพื่อน ซึ่งจะเอาแต่ใจตนเองไม่ได้ และเราได้เห็นกระบวนการว่า สิ่งที่เราเข้าไปหนุน เยาวชนทำเอง ผู้ใหญ่ช่วยเล็กน้อย เพราะฉะนั้นทางมูลนิธิฯ จึงไปหาเยาวชนที่ทำอยู่แล้ว มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เป็นกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว และเมื่อมาแล้วจะเกิดแรงบันดาลใจที่จะไปชวนเพื่อนคนอื่นๆ ทำดีกันมากขึ้น และเราต้องการให้เยาวชนทั้งหลายกลับไปบ้าน และไปกระตุ้นต่อ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนา หากเราทำได้สิ่งดีๆ อย่างต่อเนื่อง สมองของเรามีหลายส่วนทั้งสมองในส่วนที่ดีดี และสมองส่วนสัตว์เลื้อยคลาน ซึ่งถ้าเยาวชนไปกระตุ้นสมองส่วนนี้ ก็จะแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่ดี และถ้าไปกระตุ้นสมองในส่วนมนุษย์ที่ทำความดี เพื่อคนอื่น แล้วจะทำให้เกิดความดีงามขึ้น ซึ่งมูลนิธิฯ เองก็สนับสนุนในส่วนนี้ที่จะให้เยาวชนได้ลงมือทำเอง

ประเด็นที่สอง ข้อสังเกตที่ได้มาเห็นในเวทีครั้งนี้ต่อหลาๆ ทั้งหลาย การทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของพวกเขา ให้ระวัง ตรงที่แทนที่เกิดผลดีต่อตัวเราก็คงอาจจะเกิดผลร้ายก็ได้ ให้หลาๆ ลองกลับไปคิดและเขียนออกมาดูว่าผลทั้งสองเป็นอย่างไร

ข้อพึงระวัง คือ เราต้องระวังว่าจะเป็นกิจกรรมหลอกๆ คือเราไปมุ่งว่าต้องการรางวัล โชว์คนอื่น เพื่อว่าฉันเก่ง กลายเป็นยิ่งทำไปยิ่งเพิ่มอึดตายตัวตน และทำเป็นโครงการๆ ทำไป ๓ เดือนก็ถ่ายรูปทำรายงาน แล้วไปประกวดชิงโล่ที่อื่น ซึ่งวิธีแบบนี้เป็นการทำเพื่อเอาใจคนอื่น เอาใจโลก แต่ไม่ได้ทำเพื่อการเรียนรู้ ให้เป็นการเรียนรู้เพื่อการอดทน บางทีเพื่อนไม่เห็นด้วย แต่การเรียนรู้จากการลงมือทำ ต้องเรียนรู้ระยะยาว ทำต่อเนื่อง ทำหลายปี เปลี่ยนบทบาทไป บางเรื่องเราเป็นผู้นำ บางเรื่องต้องเป็นลูกทีมให้เพื่อน ซึ่งเรื่องนี้สำคัญที่สุด

ที่ขอเตือนให้ลูกหลาน

การทำงานเป็นการสร้างบารมีให้เพื่อนนับถือเรา ผู้ใหญ่ก็เห็นคุณค่า คนอื่นยอมรับเรา บางคนเรียนไม่เก่ง แต่เชื่อถือได้ ทำงานดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี ที่น่าเคารพนับถือมากกว่าคนที่เรียนเก่ง การที่ได้มาคือการลงมือทำ ไม่ใช่การได้มาจากที่ครูสอนเพียงอย่างเดียว

การมาที่นี้ได้เห็นว่าที่อื่นๆ ได้ทำสิ่งที่ดีๆ หลากหลาย และขอให้ชิมชั้บจดจำเอาไปคิดต่อ เอาไปใช้ประโยชน์ในวันข้างหน้า เอาไปลอกไม่ได้

และข้อสังเกตให้ท่านผู้ดำเนินการและ อบต. ซึ่งนายกที่ได้คุยกัน ของจริงอยู่ในพื้นที่ อยู่ในชีวิตจริงของเด็ก ต้องหาทางสนับสนุนชักชวนกันในพื้นที่ ในตำบลหมู่บ้าน เมื่อได้มาเห็นตัวอย่างดีๆ ก็สามารถกลับไปดำเนินการได้อีกมาก และเยาวชนที่มาส่วนใหญ่จะอยู่ในโรงเรียน กิจกรรมอาสาหรือกิจกรรมอื่นๆ จะเป็นตัวช่วยให้เด็กได้เรียนอย่างที่เขาใช้ชีวิตจริงและสนุกสนาน ซึ่งจะเป็นคนละครูปแบบกับการเรียนในโรงเรียนในระบบ ทางเลือกก็คือต้องการครูที่นักเรียนชอบ รู้ลึกสนุก เราต้องหาครูดีๆ เหล่านี้มาช่วย

ขอบคุณทุกท่าน หลานๆ ทีมผู้จัด พี่เลี้ยง อบต. และหวังว่าท่านจะกลับไปรวมตัวเยาวชนที่ลงมือทำ และพัฒนาต่อไป ทางมูลนิธิฯ จะประสานความร่วมมือกับเครือข่าย ไปเสาะหากิจกรรมดีๆ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

“ผมมองว่าการพัฒนาเยาวชนมี ๒ ด้านประกอบกัน คือ ด้านตัวเยาวชนเอง กับ ด้านสังคมแวดล้อม ผู้ใหญ่และหน่วยงานทั้งหลายควรเน้นทำด้านดูแลสภาพแวดล้อมไม่ให้เข้าไปตักตวงผลประโยชน์จากเยาวชนอย่างทำลาย ไม่ให้เอาความชั่วร้ายไปใส่เยาวชน ในส่วนของการพัฒนาด้านตัวเยาวชน ควรให้เยาวชนเป็นผู้กระทำ เป็นผู้ดำเนินการ หน่วยงานและผู้ใหญ่เข้าไปเป็นกองเชียร์ กองชื่นชม กองเชื่อมโยงเรื่องราวดีๆ ดีความเรื่องราวดีๆ ของเยาวชนออกสู่สังคมในภาพรวม และสร้างวาทกรรมเชิงบวกด้านเยาวชน ขึ้นจากเรื่องจริง ที่เป็นเรื่องราวดีๆ ที่เยาวชนดำเนินการเอง”

ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

รศ.ดร.ศุภวัลย์ พลายน้อย

อ.ศุภวัลย์ พลายน้อย จากมหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่า ได้เข้ามาสังเกตเมื่อเช้านี้ ได้เห็นสิ่งดีๆ หลายอย่างและไม่คิดว่าจะได้ขึ้นมาพูดคุยบนนี้ ประเด็นที่อยากคุย ข้อสังเกตที่ได้จากเวทีนี้ มี ๒ ประเด็นที่ได้เห็นมาจากการได้พูดคุยและการทำกิจกรรมกัน

ย้ำเตือนเรื่องของพลัง ซึ่งทุกคนได้มีโอกาสมาในที่นี้ และจากหลากหลาย ต่างภูมิภาค เห็นศักยภาพด้านในที่มืออยู่มาก และอีกส่วนคือ การเป็นพี่เลี้ยง น้องๆ จำเป็นต้องมีพี่เลี้ยงที่ดี และที่เห็นขณะนี้ดีใจว่ามีองค์กรประกอบของพี่เลี้ยง และเคลื่อนไหวกันได้หลายส่วนด้วยกัน และพี่เลี้ยงที่เป็นอุปท. สำคัญมาก เพราะส่วนนี้จะอยู่กับนโยบายของท้องถิ่นด้วย ท่านเหล่านี้ อยู่ในพื้นที่ เห็นทุนและศักยภาพหลายอย่าง และเห็นว่าภาคีส่วนท้องถิ่นยังเข้ามาไม่มากนัก และอีกส่วนคือ องค์กรทางการศึกษาที่ยังไม่เห็น

ในอนาคต จะทำอย่างไรให้เครือข่ายเรานั้นขยายตัวมากขึ้น เช่นอุปท. ในเครือข่ายจะขยายไปสู่ อุปท. อื่นอย่างไร เพราะในการทำงานนี้ จะมีชมรม เครือข่ายอยู่แล้ว จะขยายผลอย่างไร อีกส่วนหนึ่ง คือ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ทั้งโรงเรียนและระดับอุดมศึกษา ถ้ามาประสานความร่วมมือกันได้จะมีประโยชน์และคุณค่า

การทำอย่างนี้จะเดินต่ออย่างไร เครื่องมือในการทำงาน คือ การหาภาคีที่ร่วมงาน ที่จะทำให้คนที่มีความคิดคล้ายๆ กันมาทำงานด้วยกัน และมองว่าน้องๆ ได้เพื่อนหลายพื้นที่ หลายจังหวัด และจะสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างไร

เห็นน้องๆ หลายคนมีความสามารถ บางคนอาจจะไม่ได้แต่อาจไม่ได้แสดง ประเด็นนี้อยากฝากให้พี่เลี้ยงและสถาบัน ช่วยดึงศักยภาพของน้องๆ ออกมา เชื่อมันว่าทุกคนมีศักยภาพที่ดี และเราจะพัฒนาต่ออย่างไร และต้อง

อาศัยความร่วมมือของน้องๆ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ย่อมเกิดขึ้นกับตัวเอง และการเรียนรู้ที่ดีต้องสะท้อนตัวเองให้ได้ (ถอดบทเรียน) ว่ามาครั้งนี้ได้เรียนรู้ อะไร ทำอะไรที่ทำได้ดีหรือไม่ดี จะทำให้ดีต่อไปได้อย่างไร อยากฝากประเด็นเหล่านี้ให้น้องๆ และผู้ใหญ่ใจดีทั้งหลาย

- เด็กและเยาวชนมีพลังในเชิงสร้างสรรค์มาก
 - ที่มงาน, พี่เลี้ยง ต้องดึงศักยภาพของเขาออกมา
 - เด็กและเยาวชนต้องรู้จักถอดบทเรียนตัวเองให้เป็น
- ต้องมีพี่เลี้ยงในการพัฒนา เช่น อปท. สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น
- การมีภาคี/PARTNER ในการทำงานร่วมกัน

รศ.ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย

อ.เนาวรัตน์ พลายน้อย จากมหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่า ผมเพิ่งมาเห็นกิจกรรมนี้เป็นครั้งแรก แม้จะเคยเห็นการทำงานของทีมงานมานานแล้วก็ตาม เป็นโอกาสอันดีในการแลกเปลี่ยนร่วมกัน อยากขอบคุณมูลนิธิฯ ที่ขับเคลื่อนงานดีๆ แบบนี้ เพราะงานแบบนี้เป็นนวัตกรรม และมีความเสี่ยงอยู่เสมอ การที่จะให้ความเสี่ยงน้อยลง ต้องให้ไปอยู่ในมือของบุคคลที่ถูกต้อง คือ สรส. และทีมงาน ซึ่งไม่น่าจะเสี่ยงสำหรับคนที่ชอบการเรียนรู้

ได้ทำงานในการประเมินเยาวชนหลายโครงการ และมีปัญหาหนึ่งที่ยังแก้ไม่ตก น้องๆ ทำงานได้ แต่ระบบการศึกษาทำให้น้องๆ ทำงานไม่ได้ อย่างเช่น เรียน ม.ต้น ม.ปลาย ต้องเรียนหนังสือ จึงทำให้อีกิจกรรมเหล่านี้ที่ทำได้ยุติลง และขาดการส่งไม้ต่อ ซึ่งยังไม่เห็นวิธีการแก้ปัญหาอย่างจริงจังที่จะแก้ปัญหานี้

พบว่าเยาวชนที่อยู่นอกโรงเรียนพยายามจะสร้างโอกาสมากกว่า

นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน และกิจกรรมแบบนี้มีผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมาก เชื่อว่าการที่เยาวชนมาทำอะไรก็ตาม คือการเปลี่ยนแปลงของเยาวชนในด้านที่ดีที่งาม แต่จะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ถ้าไม่มีความต่อเนื่อง

สำหรับหลานๆ เห็นว่ามีทักษะที่สำคัญหลายอย่างที่มืออยู่แล้ว แต่อาจจะต้องมีทักษะที่สำคัญเพิ่มอีก คือ ทักษะการรู้เท่าทันต่อสังคม แม้เราจะทำกิจกรรมมากเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าขาดการสำนึก การเรียนรู้ของเราจะไม่ มีพลังเท่าที่ควร และถ้าเราเชื่อว่ามีพลังชุมชนที่ช่วยต่อกรการเปลี่ยนแปลงใน กระแสโลกาภิวัตน์ได้

และถ้าเราจะพัฒนาเยาวชนในรูปแบบตลาดนัดความรู้แบบนี้ เราก็ อาจจะเปิดเป็นห้องว่าด้วยการเรียนรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง และสำหรับ อบรม. ที่มารู้สึกชื่นชม ซึ่งท่านมีตัวละคร คือ เยาวชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และถ้าทำตรงนี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาต่อ

และพบว่าเยาวชนไทยมุสลิมและไทยพุทธในภาคใต้ ในระยะเวลา ๖-๗ ปีมานี้ไม่ได้ปฏิสัมพันธ์กันเลย ถ้ามูลนิธิฯ ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรม ข้ามศาสนาจะเป็นคุณูปการอย่างยิ่ง และจะทำให้เกิดการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น

สำหรับ สรส. อยากจะให้มีการสร้างองค์ความรู้เพิ่มขึ้น เพราะ ประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมามีมากมาย ยกตัวอย่างเปรียบเทียบเหมือนการฆ่าไก่ (ทฤษฎีไก่) คนไทยใช้เฉพาะส่วน แต่คนจีนจะนำไปใช้ประโยชน์ทุกส่วน และ ถ้าเราจะทำ คือ เราทำอยู่มาก ได้ใช้ประโยชน์น้อย

สุดท้ายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีอยู่มาก การเรียนรู้เน้นการเรียนรู้กับ เพื่อนร่วมวัย และมีหลายส่วน เช่น ระบบโรงเรียน ครอบครัว ศาสนา อาชีพ สื่อมวลชน องค์ความรู้ในชุมชน หลายเรื่องเรียนรู้กับเพื่อนร่วมวัยได้ และ หลายเรื่องต้องเรียนรู้จากความรู้ภายนอก ขอขอบคุณทุกท่านที่ร่วมมามีทำ ประโยชน์ให้แก่สังคมในวันนี้ครับ

- เด็กและเยาวชนนอกระบบมีโอกาสในการพัฒนาทักษะชีวิต-การทำกิจกรรมสร้างสรรค์มากกว่า
- เดิมความรู้ว่าด้วยการรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง, การรู้เท่าทันสังคม เพื่อให้เท่าทันกับกระแสโลกาภิวัตน์
- เชื่อมร้อยความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชนที่ต่างศาสนากัน เช่น ไทยพุทธ-ไทยมุสลิม
- สรสร. มีการรวบรวมองค์ความรู้จากการทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นระบบ

อ.ทรงพล เจตนาวณิชชัย

อ.ทรงพล กล่าวว่าการเราลงไปทำงานในพื้นที่ เวลา ๘ เดือนที่ผ่านมา สรุปได้ ๕ เรื่องสำคัญๆ คือ

๑) เด็กและเยาวชน

- น้องๆ เยาวชนเป็นพลังของชุมชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะอยู่ในระบบหรือนอกระบบ ลึกๆ แล้วทุกคนมีความใฝ่ดี
- หากมีโอกาส ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ผู้ใหญ่ไม่ให้ออกไปหาโอกาส และไม่มีวิธีการที่เหมาะสม ทำให้น้องๆ ไม่ได้ทำประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน

๒) พี่เลี้ยงในพื้นที่

- ในเงื่อนไขของแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม กิจกรรม
- พี่เลี้ยงก็มีความหลากหลาย แต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ทั้ง อบต. ครู อสม.

- พี่เลี้ยงมีส่วนสำคัญมาก ในการพาน้องๆ เรียนรู้นอกห้อง แล้วจุดประกาย ให้วิเคราะห์ รู้ความหมายสิ่งรอบตัวเรา ให้รู้เท่าทัน เช่น โทรศัพท์ที่เข้ามา ทำให้เห็นอะไร ซึ่งเยาวชนเองกำลังมองหาโอกาสที่จะทำสิ่งดีๆ

๓) กิจกรรมที่หลากหลาย

- เด็กแต่ละพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มอายุ ล้วนแล้วแต่ต้องการกิจกรรมที่หลากหลาย
- พี่เลี้ยงต้องติดตามดู ทั้งความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการใช้ความหลากหลายให้เป็นประโยชน์ จะทำให้น้องๆ เข้าใจและสนุกในการเรียนรู้มากขึ้น

๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต.

- บาง อบต.มีใจให้การสนับสนุน
- บาง อบต.อยากจะมีส่วนร่วม แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร

๕) เวทีการเรียนรู้

- ตลาดนัดความรู้ในแต่ละภาค เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้พบเพื่อนใหม่ เกิดแรงบันดาลใจ ได้ข้อคิด และนำไปเกิดขึ้นที่หมู่บ้าน ที่ตำบลด้วย
- การที่ไปช่วย อบต. ก็เพื่อการสร้างให้ อบต. เป็นพี่เลี้ยงได้ต่อไป เป็นพี่เลี้ยงที่มากและหลากหลาย
- สำหรับน้องๆ เป็นการสร้างการยอมรับให้แก่ผู้ใหญ่ ให้เห็นความสามารถ และมองด้วยสายตาใหม่

สำหรับ ๕ ข้อ เป็นเบื้องต้น ท้ายที่สุดต้องขอขอบคุณเด็กและเยาวชนทุกพื้นที่ พี่เลี้ยงทุกภาค และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมูลนิธิสยามกัมมาจลที่ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมากครับ

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

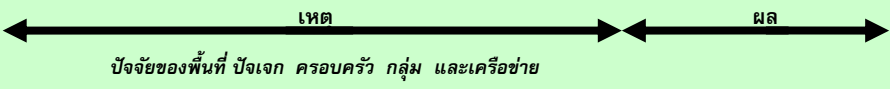
ร่วมมือ หนุนเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชน -ในระบบ
-นอกระบบ

สร้างโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์

ข้อมูลข่าวสาร
ตลาด,เทคโนโลยีจากภายนอก,
ภูมิปัญญาท้องถิ่น,ความรู้ในชุมชน,
ความรู้ภายนอกชุมชน ฯลฯ
ทุน (เงิน)
ปัจจัยการผลิต(พันธุ์ ปุ๋ย วัสดุอุปกรณ์)
ฐานทรัพยากร(ที่ดินทำกิน,แหล่งน้ำ)

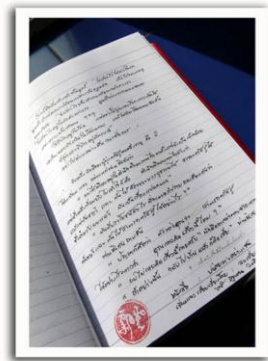
กระบวนการเรียนรู้และปรับตัว
ที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน
Empowerment
ความรู้ทางโลก+ความรู้ทางธรรม
↓
ความสามารถในการจัดการตนเอง

ดำรงอยู่ในชุมชน
สังคม ได้อย่างมีคุณค่า
มีศักดิ์ศรี และมี
ความสุข

ถอดบทเรียนจากงานที่ทำ

สำหรับการถอดบทเรียนหรือสรุปบทเรียนจากกิจกรรมเวทีตลาดนัดความรู้ “พลังเยาวชน...พลิกพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น” ที่จัดขึ้นในวันที่ ๑๖ - ๑๘ มกราคม ๒๕๕๒ นี้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมงานด้วยกัน จากการทบทวนกิจกรรมย่อยๆ ในทุกขั้นตอน มีการพูดคุย ทบทวนถึงเป้าหมาย สถานการณ์การทำงาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น ฯลฯ

ในสมมติฐานเชิงตรรกะ (ก) หากกระบวนการดี (ข) คนจัดกิจกรรมเก่ง (ค) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพร้อม (ง) ผลจะเกิดตามเป้าหมาย และ(จ) บรรลุวัตถุประสงค์ในที่สุด

แต่หาก (ก) (ข) (ค) เกิดขึ้นอย่างไม่สัมพันธ์กันแล้ว (ง) และ (จ) ก็อาจจะไม่ได้ตามเป้าหมาย หรืออาจจะมีการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกที่เข้ามามีผลกระทบต่อกิจกรรมที่ออกแบบไว้ดีแล้ว ทำให้กิจกรรมไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร... แต่นั่นคงไม่สำคัญเท่ากับว่า คนทำงานได้เรียนรู้อะไรจากสิ่งที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ดี บทเรียนความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนนี้เป็นเพียงตัวอย่างหรือกรณีศึกษา ที่ทำให้เราได้เรียนรู้ข้อดีข้อเสียต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงาน และไม่ทำผิดพลาดซ้ำอีกในปัญหาเดิม

ตลาดนัดความรู้ การจัดวงการเรียนรู้แบบ KM

การนำเสนอ การฟัง การตีความ แลกเปลี่ยนมุมมอง

โยงไปใช้ประโยชน์

๑. ผลงานที่เป็นเลิศ
๒. ทำให้เกิดขึ้นได้อย่างไร
ปัจจัย เงื่อนไข
 - จำเป็น
 - เพียงพอ

*ได้พิมพ์เขียว

*ได้แผนการขับเคลื่อน

สรุปบทเรียนเวทีตลาดนัดความรู้ วันที่ ๑๖ – ๑๘ ม.ค. ๒๕๕๒

สิ่งที่คุณอำนวย(บางคน)ทำได้ดี

- ๑) มีการเปิดตัวด้วยการแนะนำตัวตัว ใช้กิจกรรมเข้ามาละลายพฤติกรรม สร้างความสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม
- ๒) มีการฉายวีซีดีให้ดูกระบวนการเรียนรู้หรือการทำงาน เพื่อให้ภาพเห็นก่อนที่จะให้คนในกลุ่มแลกเปลี่ยนกัน
- ๓) มีสรุปทวนประเด็น และมีการย้ำบ่อยๆ ทำให้ผู้ฟังคอยตามประเด็นได้

สิ่งที่คุณอำนวย(บางคน)ยังทำได้ไม่ค่อยดี

- ๑) คุณอำนวยควบคุมกลุ่มมากเกินไป ทำให้แข็งตัว บรรยากาศไม่

ผ่อนคลาย

- ๒) คุณอำนวยไม่สามารถบริหารบรรยากาศของกลุ่มได้ จึงเจียบเหงาและน่าเบื่อ
 - ๓) การจัดการเวลาไม่สมดุล เพราะกรณีตัวอย่าง (best practice) ที่มาพูดคุย มีเวลาเล่นน้อย
 - ๔) การที่มีคนในกลุ่มเยอะ ประเด็นที่พูดคุยไม่สามารถพาลงลึกได้
- อุปสรรคของคุณบันทึก (บางคน/บางห้อง)**
- ๑) มีการใช้ภาษาถิ่น ทำให้ฟังไม่เข้าใจ
 - ๒) ผู้พูดเสียงเบา ฟังไม่ค่อยไม่ได้ยิน
 - ๓) ไม่มีการแนะนำตัวผู้เข้าร่วม จึงไม่รู้ว่าใคร มาจากไหน
- ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกลุ่ม (ห้องย่อย)**
- ๑) เด็กที่เป็น best practice ยังขาดทักษะการนำเสนอ ไม่สามารถเล่าได้อย่างมีพลัง และการตอบคำถามยังไม่คมชัดลึกเพียงพอ
 - ๒) ผู้เข้าร่วมในกลุ่มมีจำนวนมากเกินไป เช่น ๔๐ - ๕๐ คน
 - ๓) ผู้เข้าร่วม(เด็ก)ยังไม่ค่อยกล้าแลกเปลี่ยน ไม่มั่นใจ พูดเสียงเบา
 - ๔) ผู้เข้าร่วมในห้องมีความแตกต่างกันในเรื่องวัน เด็กเล็ก-เด็กโต, มีทักษะ-ขาดทักษะ เช่น การพูด การจับประเด็น การตีความ
 - ๕) ในห้องใหญ่ มี ๒ ห้องย่อยอยู่ด้วยกัน ทำให้เสียงตึกัน
- สิ่งที่ถ้ามีการปรับแล้วจะดีขึ้น**
- ๑) มีการกำหนดกฎกติกา ในการพูดคุยแลกเปลี่ยน เช่น ต้องฟังอย่างตั้งใจ (ไม่คุย) สงสัยต้องถาม มีการจับประเด็นความรู้จากเรื่องที่ฟัง
 - ๒) เรื่องที่มีความเป็นเฉพาะ เช่น ประเพณีวัฒนธรรม หรือมีความเป็นนามธรรมสูง ก็ต้องการคนทำหน้าที่เป็นคุณอำนวยที่มีประสบการณ์รู้ลึก รู้จริงด้วย
 - ๓) คุณอำนวยจะต้องมีการจัดการความรู้ก่อนทำให้มากขึ้น

๔) จะต้องมีการเตรียมเด็กที่เป็น best practice ก่อนจะมาเวทีตลาดนัด เช่น การถอดบทเรียนจากสิ่งที่ทำ

สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้น

- ๑) ทำให้เด็กได้เปิดหูเปิดตา และนำบางสิ่งบางอย่างไปประยุกต์ใช้ได้ ถึงแม้จะไม่ได้ความลึกในสิ่งที่ต้องการ แต่ทำให้เรียนรู้มุมมองจากคนอื่น ๆ บ้าง
- ๒) เด็กจะให้ความหมายวัฒนธรรมในมุมมองของเด็กอย่างไร อยากจะรู้ว่าสิ่งที่เขาเข้ามาตรงนี้ มาจากอะไร ถึงแม้จะไม่ลึกเหมือนผู้ใหญ่ แต่ก็อยากจะทำให้เขาเล่าในมุมมองของเขา

ข้อสังเกต

- ๑) สิ่งที่ไต่จากการพูดคุยในกลุ่มย่อย ยังพูดกันหลวมๆ ยังไม่ชัดในการจัดการต่อ (พี่เลี้ยง) อาจต้องไปคุยต่อและชวนจัดการต่อ
- ๒) ตลาดนัดความรู้มีข้อจำกัดตรงที่เป็นกิจกรรมเฉพาะกิจจัดขึ้นนานๆ ครั้ง จะให้การจัดการความรู้มีพลังจึงต้องมีการทดลองวิธีการทำงานแบบใหม่ๆ และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในการทำงานประจำวัน

“ตลาดนัดความรู้” เป็นเพียงแบบฝึกหัด หลังจากนั้น “คุณกิจ” หรือเด็กและเยาวชนต้องนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง โดยมี “คุณอำนวย” หรือพี่เลี้ยงช่วยจุดประกาย และหนุนเสริม และ “คุณเอื้อ” หรือผู้ใหญ่ใจดีทั้งหลายคอยช่วยจัดสรรทรัพยากร จัดระบบอำนวยความสะดวก และมีการให้รางวัล ให้การยอมรับ

จากใจผู้ช่วยผู้จัดการโครงการเยาวชนฯ

รองประธานกรรมการมูลนิธิสยามกัมมาจล (ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช) หรือลุงหมอวิจารณ์ ได้ให้เกียรติมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะแก่เยาวชนและผู้ใหญ่ใจดีทั้ง ๔ ภาค สรส.ในเวทีตลาดนัดความรู้ "พลังเยาวชน... พลิกฟื้นชุมชนท้องถิ่น" เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๒ ณ ศูนย์อภิบาลบ้านผู้หว่าน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

สิ่งที่ประทับใจผู้เขียน คือ การแนะนำให้ทุกคน ได้รู้จักมูลนิธิสยามกัมมาจลมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มต้นจากการอธิบายความหมายของคำว่า “สยามกัมมาจล” มาจากคำว่า Siam Commercial Bank ทำธุรกิจการเงินในรูปแบบบริษัท เพื่อหวังกำไรให้ผู้ถือหุ้น และหน่วยงานของสังคม ที่มีได้มุ่งหวังกำไรสูงสุดเป็นหลัก ซึ่งการทำธุรกิจที่ดี ต้องคืนกำไรให้สังคม เป็นการทำความดีเพื่อสังคม ที่เรียกว่า CSR

มูลนิธิฯ มีความต้องการพัฒนาเยาวชน และหนุนกิจกรรมที่พัฒนาเยาวชนของสังคมไทย ซึ่งมูลนิธิฯ มีงบประมาณสนับสนุนเพียงนิดเดียว แต่มีองค์กรที่ทำงานด้านพัฒนาเยาวชนอยู่แล้ว จึงต้องไปชวนมาทำงานร่วมกัน เช่น สรส. ก็ไปเชิญชวน อบต. มาทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาเยาวชน โดยมูลนิธิฯ มียุทธศาสตร์ คือ สนับสนุนให้เยาวชนได้คิดเอง ทำเอง รับผลเอง และทำเพื่อคนอื่น ด้วยการฝึกทำงานร่วมกับเพื่อน (ซึ่งจะเอาแต่ใจตนเองไม่ได้) และก็จะจะมีผู้ใหญ่มาช่วยสนับสนุน มูลนิธิฯ จึงหาเยาวชนที่หา

คืออยู่แล้ว และนำสิ่งที่นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จนเกิดแรงบันดาลใจที่จะไปชวนเพื่อนคนอื่นๆ มาร่วมกันทำดีมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ต้องการ คือ เมื่อเยาวชนจัดตลาดนัดความรู้เสร็จแล้ว เมื่อเดินทางกลับไปถึงบ้าน เยาวชนน่าจะไปกระตุ้นต่อเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ และหากเยาวชนได้ทำสิ่งดี ๆ อย่างต่อเนื่อง มองในส่วนของที่คิดดีและมองในส่วนของสัตว์เลื้อยคลานของเยาวชนก็จะถูกพัฒนา และสิ่งสำคัญต้องทำงานด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และทำด้วยใจ อย่ามุ่งหวังทำเพื่อรางวัล หรือโชว์ผู้อื่นเพื่อว่าฉันเก่ง มันจะกลายเป็นว่ายิ่งทำยิ่งเพิ่มอัตรตายตัวตน... ต้องทำงานเพื่อเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ต้องอดทน บางทีเพื่อนอาจไม่เห็นด้วย อาจต้องใช้ระยะเวลายาว ทำต่อเนื่อง ทำหลายปี เปลี่ยนบทบาทที่บางครั้งเราก็เป็นผู้นำ บางครั้งเราก็เป็นลูกทีมให้เพื่อน การทำงานเป็นการสร้างบารมีให้เพื่อนนับถือ ให้ผู้ใหญ่เห็นคุณค่า คนอื่นยอมรับเรา บางคนเรียนไม่เก่ง แต่น่าเชื่อถือได้ ทำงานดี ซึ่งนำเคารพนับถือมากกว่าคนที่เรียนเก่ง และท้ายสุดขอให้ทุกคนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในครั้งนี้ไปติดต่อ เพื่อใช้ประโยชน์ในวันข้างหน้าต่อไป...

ขณะที่ฟังเรื่องราวของลุงหมอวิจารณ์ อย่างเพลิดเพลินใจ ทันใดนั้นก็เหลือบมองเห็น **น้องไอซ์** เยาวชนคนเก่งจากตำบลเขาทรายธง อำเภอดงพญา จังหวัดนครสวรรค์ กำลังตั้งใจฟังและจับประเด็นความรู้เขียนลงในสมุดบันทึกพอเพียง (ฝึกทักษะการฟังและจับประเด็นไปด้วย...น่าทึ่งมากค่ะ) จึงกระซิบถามน้องไอซ์ว่า ฟังคุณลุงหมอวิจารณ์แล้วรู้สึกอย่างไร น้องไอซ์ก็ตอบทันทีว่า แต่เดิมนั้นเพียงว่ามูลนิธิสยามกัมมาจลเข้ามาสนับสนุนกิจกรรม แต่ก็ไม่รู้ว่ามีมูลนิธิ ทำอะไร อย่างไร เมื่อได้ฟังลุงหมอวิจารณ์แล้วทำให้เข้าใจและรู้จักมูลนิธิ มากยิ่งขึ้น (ได้พบน้องเยาวชนอย่างนี้ก็ชื่นใจจริงๆ เรียกได้ว่าเล็กพริกขี้หนู หากมีโอกาสคงต้องขอติดตามพัฒนาการเรียนรู้ของน้องไอซ์แล้วล่ะค่ะว่าจะจะเป็นแบบอย่างเยาวชนจิตอาสาและร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิก SCBF Seed Youth Club ในอนาคตอย่างไร)

นอกจากนี้ น้องไอซ์เองก็อาสาทำดีเป็นตัวแทนชั้นเวทีเพื่อเสนอความคิดของตนเองกับคำถามของพี่ปานว่า มาเข้าร่วมตลาดนัดความรู้ครั้งนี้แล้วได้เรียนรู้อะไรจากห้องย่อยที่ ๔ "ศิลปะ วัฒนธรรม ชุมชน สีสันแห่งชีวิต" ทำให้เราได้มีโอกาสได้ยินเสียงเล็กๆ จากตัวน้อยๆ (ขอยืมเนื้อเพลงของชาวบ้านดินมาใช้หน่อยนะค่ะ ยกเว้นคำลิขสิทธิ์หรือไม่ค่ะ) เป็นคำตอบที่ออกมาจากใจของเยาวชนตัวน้อยก็คือ "ผมชื่นชอบทำรำ ทำเต้น และการร้องเพลงในการแสดงศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ทั้ง ๔ ภาค เช่น การแสดงหมอลำจากภาคอีสาน เรียนรู้ทำรำและการรำโนราห์จากภาคใต้ ฯลฯ จนเกิดแรงบันดาลใจ และอยากทำบ้าง เมื่อผมเดินทางกลับไปบ้านแล้ว จะนำเรื่องราวดีๆ ไปเล่าให้เพื่อนคนอื่นๆ ฟัง และจะศึกษาเรียนรู้เรื่องราวทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น คราวหน้าหากมีโอกาสได้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อีก ผมจะนำเรื่องราวที่ไปทำมาแล้วให้ฟัง" ก็หวังว่าผู้ใหญ่ใจดี คือ อปต. เขาชายธง และ สรส.คงร่วมแรงร่วมใจร่วมมือพร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือน้องเยาวชนอย่างเต็มที่นะคะ

ส่วนผู้เขียนคงต้องส่งท้ายด้วยคำว่าราตรีสวัสดิ์ เพราะตีสามครึ่งแล้วค่ะ ขอไปพักผ่อนงีบเดี๋ยวต้องรีบไปทำงานแล้วค่ะ ธรรมะสวัสดิ์...สาธุ

สุทิน ศิรินคร (พี่แอม)

๒๐ มกราคม ๒๕๕๒

